

Zondagsschoolboekje

Titel: De verloren zoon

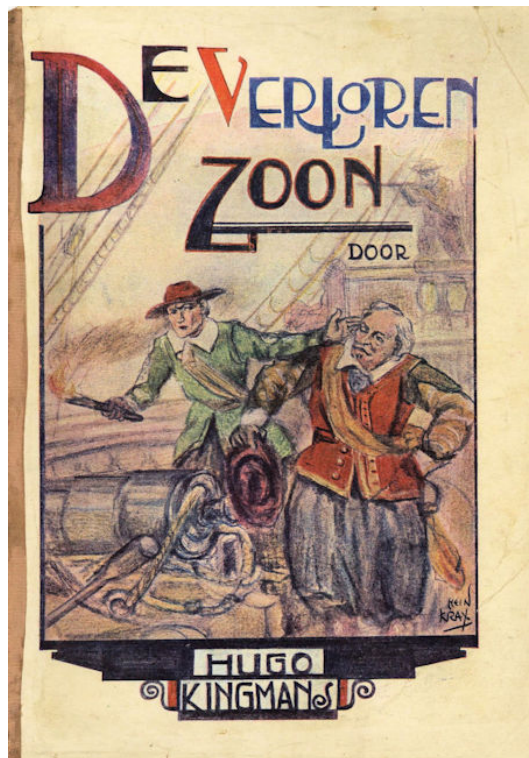
Auteur: Hugo Kingmans

Illustrator: Hein Kray

Uitgever: Gebr. van Noortwijk, Schiedam

Druk: 1

Jaar van uitgave: 1932

DE VERLOREN Zoon

DOOR

HUGO KINGMANS

HOOFDSTUK I.

De lichtwachter.

Rustig kabbelden de golfjes, komend uit de Oosterschelde, die haar water weer ontving uit de wijde Noordzee, door het Dijkwater, dat de scheiding vormde tusschen de Zeeuwsche eilanden Schouwen en Duiveland.

Op het eindpunt van den rechteroeverdijk — de dijk van Schouwen — was een houten gebouwtje neergezet. Er was in de vroedschap van Zierikzee reeds meermalen gesproken over dat huisje, dat bouwvallig werd en dat noodig vervangen moest worden door een steenen gebouwtje. Maar het was er nog nooit van gekomen.

Het moest er voorloopig ook niet komen, meenden de menschen, want een nieuw, steenen huis zou toch niet harmonieeren met den ouden Evertsen, die in de houten hut gewoonlijk zijn verblijf hield. Hij was een man van vroeger jaren, die niet passen zou bij den nieuwen tijd. Zóó was het in de vroedschap wel nooit gezegd, maar zoo werd er wel over gedacht. En daarom bleef het bij praten. Als de oude eens uit den tijd was en er kwam een nieuwe, jonge lichtwachter, dan kon men altijd nog zien.

Trouwens, het huisje had reeds jaar en dag aan weer en wind bloot gestaan en het hield het nog best, al werd het dan minder. Een nieuw, steenen huis kostte geld en dat hield men liever in de stadskas. De vette dagen voor Zierikzee waren voorbij. Men moest op de kleintjes gaan passen.

Het kon Kees Evertsen, den ouden lichtwachter, niets schelen, wat men van zijn huisje zeide. Hij was er tevreden mede. En het zou hem vermoedelijk aan het hart zijn gegaan, als het afgebroken was.

GEBR. VAN NOORTWIJK — SCHIEDAM 1932

3

Hij zou ook niet weten, hoe het dan met het licht moest. Want in het houten dak van het bouwvallige huisje was een soort torentje aangebracht, dat met een steile, houten ladder bereikt worden kon. In dat torentje stond een vervaarlijk groote lantaarn, die aan de zorg van den oude was toevertrouwd.

Als de avond over het eiland gevallen was en de Oosterschelde donker en schijnbaar verlaten was, stak de oude de lantaarn aan, zoodat de schippers op de Schelde konden zien, waar zij zich bevonden en wisten, waar de ingang van het Dijkwater was voor het geval zij Zierikzee wilden aandoen.

En den ganschen nacht hield de oude dan, als een eenzame, de wacht, zoo goed, dat het licht doorlopend brandde, niet walmde en dat het glas van de lantaarn niet besloeg.

Als de dag was aangebroken, was zijn werk afgelopen en begaf hij zich met moeizamen tred — „de ouwe beenen willen niet meer best,” placht hij te zeggen — over den zeedijk naar zijn stadje, naar Zierikzee, waar hij in de Hoofdpootstraat een klein huisje bewoonde, heel alleen.

Dan genoot hij eenigen slaap. Maar veel slaap had hij niet noodig. Want reeds in den voormiddag was hij weer op de been, reddende zijn woninkje wat op, zorgde voor zijn eten, om daarna met de visschers en schippers op de haven een praatje te gaan maken, tenminste, wanneer zij aan den wal waren.

Nauwelijks was de namiddag aangebroken, of hij vertrok, uren te vroeg, weer naar zijn huisje aan het eind van den dijk, naar de zee, die zijn lust en zijn leven was. Hij bleef er tot den volgende morgen.

Dat was, over het algemeen gesproken, zoo ongeveer zijn program, dat vrij regelmatig werd afgewerkt.

Alleen, wanneer buurman Van der Walle, de visscher, thuis was, dan was het de gewoonte, om in diens woning zoo nu en dan eenige uren te gezelschap. Hij was er steeds een welkome gast. Moeder Van der Walle was altijd een en al zorg voor hem en zij was het, die er voor zorgde, dat de oude, zoo niet elken dag, dan toch enkele malen per week warm eten had. Anders zou de oude lichtwachter steeds op brood hebben geleefd. Hij was nu eenmaal met alles tevreden.

Jacob van der Walle, de visscher, kon best met den oude opschieten, al was Evertsen dan meer dan dertig jaar ouder. Hartelijk werd de lichtwachter steeds ontvangen in buurmans huis en het duurde niet lang, of de oude was op zijn praatstoel. Hij bezat een ongeëvenaarde gave van vertellen en hij had stof

4

dan afzetgebied werd gezocht in het land van Ter Goes of op Walcheren, voornamelijk Middelburg.

In zulk een geval kwam het wel eens een enkele maal voor, dat Jacob van der Walle en zijn zoon des Vrijdagsavonds de haven van Zierikzee niet binnenliepen, maar naar Middelburg trokken en daar ook wel eens den Zondag overbleven.

Dit laatste was echter een hooge uitzondering. De regel was, dat des Zaterdagmiddags alle visschers binnen waren, dus ook Evert. Zoo gauw hij kans zag, was hij dan op den lichtloren.

Het gebeurde wel eens, dat ook andere menschen uit Zierikzee of uit de omgeving een praatje met den ouden lichtwachter kwamen maken, als bijvoorbeeld meester Maartensz., die de jeugd te onderwijzen had, maar over het algemeen was de oude alleen met zijn gedachten.

Hij had geen last van de eenzaamheid. Hij mijmerde veel. Heel vaak kon hij droomerig over de Oosterschelde staren, als was er in hem nog heimwee naar de zee, die hij zooveel jaren had bevangen.

't Was merkwaardig, maar 't was een feit: het gezicht op de landzijde kon hem niet bekoren, hoewel er voor den leek meer viel op te merken dan op zee, waar hier en daar een scheepje dreef of een groot schip passeerde. Het gezicht op zee was wel heel eenontig.

Maar Evertsen vond het niet. „Je moet het zien,” zeide hij altijd, „daar zit 'em de kneep. De zee is nooit gelijk. Elken dag is zij anders.”

En als hem dan werd opgemerkt, dat het gezicht op Zierikzee en op de omgeving toch ook eenig was, dan moest hij dat toegeven maar in zijn hart vond hij de zee ontzaggelijk veel mooier.

Het behoefde niet te verwonderen. Als jongen van elf jaar was hij naar zee gegaan. Hij kon het aan land niet houden. En zijn vader, een echte Watergeus, die de verovering van Den Briel in 1572 had meegemaakt, had het goed gevonden.

Zoo was Kees Evertsen terecht gekomen op de handelsvloot, die meer en meer ging beteekenen, ondanks den oorlog met Spanje of beter gezegd: dank zij den oorlog met Spanje.

De Geuzenvloot had zoo langzamerhand afgedaan, nadat in 1576 Zierikzee in handen der Spanjaarden was gevallen.

Op deze zelfde Oosterschelde had de oude lichtwachter, als jongen van vijftien jaar, gezwaaid met de Geuzenschepen van Louis de Boisot. De bedoeling was, te trachten, het belegerde Zierikzee te ontzetten. Maar het was niet gelukt. De stad was

6

te over, daar hij een rijke ervaring had, opgedaan op zijn menigvuldige reizen op de groote zeeën. Zonder overdrijving kon Evertsen zeggen, dat hij in alle werelddelen was geweest.

En als hij dan zat te vertellen, dan zat de achttienjarige Evert met open mond te luisteren, indrinkend de verhalen, die — dat zeiden zijn schitterende oogen wel! — in hem begeerten opwekten, die moeder Van der Walle met zorg vervulden.

Maar dan gingen er weer dagen voorbij, dat er geen verhalen werden gedaan. Want de vele visscherschepen uit Zierikzee liepen op geregelde tijden de haven uit, het Dijkwater door, naar de Ooster- en ook de Westerschelde en naar de Noordzee, om een karig stuk brood te verdienen.

Dan zag de oude Evertsen, staande of zittende bij zijn huisje, de hulkjes met bolgestreken zeilen vertrekken en hij hief stram de hand ten groet op. De groet werd altijd beantwoord. Soms waren er, die nog enkele woorden over het water schreeuwden, die de oude evenwel niet beantwoordde. Want zijn stem had geen vdrdragende kracht meer en bovendien leed hij aan eenige doofheid, al was die niet in ergen graad.

Hij kende al de scheepjes, maar inzonderheid dat van Jacob van der Walle, zijn buurman. Als dat voorbij voer, om op de zeearmen te gaan visschen, was de groet het allerhartelijkst. En Evert, staande op de voorplecht, vlak bij den boegspriet, behoorde vast tot hen, die nog een woord te roepen hadden.

Want de oude zeerob en de jonge Evert waren dikke vrienden. Het gebeurde vaak, als de visschers binnen waren, dat de jongen den lichtwachter naar zijn huisje vergezeld en er uren bleef praten of eigenlijk luisteren. De oude vertelde wel. Hij was er onuitputtelijk in. En als hij Evert niet drong, naar huis te gaan, zou de jongen den ganschen nacht wel blijven. Herhaalde malen moest de lichtwachter hem aanmanen, om toch naar huis te gaan. En eindelijk ging de jongen dan. Met het hoofd vol gedachten en overleggingen. Als de oude had geweten, wat Evert zoo al dacht, hij zou er van geschrokken zijn...

Echter — zoo heel vaak kwam de jonge visscher niet, want vier, vijf volle dagen van de week was hij op den botter van zijn vader, die zwalkte op de Oosterschelde, om visch te vangen, welke visch dan in Zierikzee werd verkocht, tenminste wanneer de vangst niet al te groot was. Was dit laatste het geval, dan kon er vrijwel vast op gerekend worden, dat ook de andere visschers tevreden waren over wat zij vingen. Zulk een hoeveelheid visch kon op de beide eilanden niet gebruikt worden, zoodat

5

gevallen en mismoedig was de kranige Louis de Boisot met zijn schepen weggevaaren.

Geleidelijk was de Geuzenvloot, die zoo goed als geen dienst meer behoefde te doen, verlopen. Vele Geuzen waren visschers geworden; anderen, onder wie ook Kees Evertsen, hadden er de voorkeur aan gegeven, op de groote vaart te gaan. Zoo was hij meermalen in Portugal geweest en in de Levant, terwijl het natuurlijk geheel in de lijn van zijn avontuurlijk karakter lag, om deel te nemen aan den eersten tocht naar Indië om de Zuid.

Aanvankelijk was de bedoeling geweest, te trachten Indië om de Noord te bereiken. De Staten hadden twee schepen uitgerust, en de oude lichtwachter — toen nog een jonge, onverschrokken borst — was van de partij geweest.

De tocht was jammerlijk mislukt. Ook met een tweeden tocht ging het mis. Maar dien had Kees Evertsen niet medegemaakt. Na den eersten tocht had hij zijn bekomst van het ploeteren door het ijs, waar geen doorkomen aan was.

Een jaar later werd een derde tocht ondernomen. Hij had de aanvoerders, Van Heemskerk en Willem Barendsz en De Rijp, goed gekend. Maar hij had geen lust gehad, mee te gaan, hoewel het hem in Amsterdam — de stad Amsterdam had de beide schepen uitgerust — wel aangeboden was.

Vol moed waren de beide schepen vertrokken, maar zij bereikten hun doel niet. Later vernam hij, dat één der schepen op Nova Zembla had overwinterd.

Dat hoorde hij eerst veel later. Want nadat de vaarders om de Noord vertrokken waren, was het plan gerijpt, om de Zuid, om Kaap de Goede Hoop, Indië te bereiken. En toen hij van dat voornemen hoorde, was Evertsen onmiddellijk klaar geweest: om de warme Zuid was te doen, dan had je tenminste niet in het poolijs te ploeteren!

Vóórdat echter die groote reizen gedaan waren, was hij nog éénmaal op de Geuzenvloot geweest, die — 't was een in der haast bijeengeraapt stelletje schepen en scheepjes van allerlei soort — dienst had te doen, om de benarde Republiek te redden.

Dat was geweest in het bange jaar 1588, toen Spanje die ontzaggelijke, trotsche vloot, die de koning van Spanje de Onoverwinnelijke noemde, had uitgerust, om met één slag de Republiek en Engeland te vernietigen.

Neen, dat mocht niet, als het verhoed worden kon. In allerlei werden handelschepen en visscherschepen met kunst- en vliegwerk omgetooverd in oorlogsschepen en — de oude licht-

7

wachter had op zes en twintigjarige leeftijd de volkomen vernietiging van die trotsche Armada medegemaakt. De oorlogschepen hadden er veel aan gedaan, maar het meeste toch de storm, die dagenlang woede. Nog altijd had de oude een in die dagen vanwege de Staten geslagen penning, waarop een groot schip van de Armada was afgebeeld met het handschrift: „Gods adem heeft ze vernield.“

De strijd met de Onoverwinnelijke vloot, die vernietigd werd en te pletter geslagen op de kusten van Schotland en Ierland, was een tusschenspel geweest. Zijn oude bedrijf, het varen op de handelsvloot, had Kees Evertsen weer opgevat.

Dat betekende evenwel niet, dat hij geen gevechten meer meemaakte. Och, een handelsschip was een half oorlogsschip, bewapend met een flink stel kanonnen, terwijl ook de zeelui de wapenen gereed hadden. Altijd moest rekening worden gehouden met de Spanjaarden, maar meer nog met de kapers van Duinkerken en de zeeroovers van Algiers.

Het was geen wonder, dat Evert van der Walle met open mond en ooren luisterde, als de oude aan het vertellen was! Hij was eenvoudig onuitputtelijk in het verhalen. En niemand had hem er nog op betrapt, dat hij tweemaal hetzelfde vertelde. Of het moest zijn, dat het hem gevraagd werd. En dan viel het op, dat hij het verhaal, zij het met andere woorden, precies gelijk vertelde, wat een bewijs was, dat hij de waarheid vertelde, hoe ongelooflijk zijn verhalen soms waren.

Even méér dan zestig jaar had hij de zeeën bevaren. Maar toen hij de zeventig gepasseerd was, voelde hij toch, dat het niet meer ging en dat hij aan land zijn dagen wel slijten moest.

Dit stond evenwel voor hem vast, dat hij blijven moest in de onmiddellijke nabijheid van de zee, die hij zoo liefhad. En als het eenigszins kon, in Zeeland. Want hij was een Zeeuw van geboorte.

Zijn wensch werd geheel vervuld: door bemiddeling van den kapitein van zijn schip verkreeg Kees Evertsen van de Vroedschap van Zierikzee de betrekking van lichtwachter, die hem in staat stelde, zijn kost te verdienen. Hij had niet veel nodig. En bovendien was hij vlakbij de zee.

Zoo was de oude zeeman een figuur in het aloude stadje Zierikzee geworden. Schier onmiddellijk was hij er ingeburgerd en na een jaar wist niemand beter, of Evertsen behoorde bij Zierikzee. Het werd bovendien zeer gewaardeerd, dat hij het hem opgedragen werk vol plichtsgevoel vervulde: steeds brandte

8

Zij vroeg het met een bevend hart. Want het antwoord wist zij feitelijk reeds. Evert was een beste, brave jongen, maar hij had nu eenmaal niet het gelijkmatige karakter van zijn vader, die zich zeer wel vinden kon in zijn sober, eenvoudig visschersbestaan.

Neen, Evert was uit ander hout gesneden. Zij kon niet begripen, waar de jongen het vandaan had, maar 't was een feit, dat hij een afschuw had van het visschersleven en haakte naar avonturen op de groote zeeën.

Vandaar, dat zij altijd bang was, als de oude lichtwachter aan het vertellen ging, hoe smakelijk hij ook vertellen kon en hoe interessant vaak zijn verhalen ook waren.

Die verhalen waren niet goed voor Evert. Zij versterkten hem in de meening, dat het op de groote vaart veel mooier was. Zeker, ook wel gevaarlijker, maar op de vischvangst was het gevaar eveneens aanwezig. Was het niet gebeurd, dat in een geweldigen storm meer dan de helft van de Zierikzeesche visschersvloot verloren ging?

En toch was dat nog heel iets anders dan het varen op de groote vaart; dan maanden van huis te zijn; dan te doen te hebben met de vijanden, de Spanjaarden en de zeeroovers. Je moest ouden Kees er maar eens over hooren!

Neen, zij kon haar jongen, hoe gaarne zij hem ook een genoeg doen, geen toestemming geven. En dat te meer niet, omdat ook vader Van der Walle er geen oogenblik van hooren wilde: Evert had hem, als God het wilde, straks in het bedrijf op te volgen; dat was zoo de gewoonte in Zierikzee; daarvan mocht niet worden afgeweken.

Als er nu nog méér kinderen waren, dan stond het geval misschien anders. Maar Evert was hun eenig kind geworden, nadat vader en moeder Van der Walle drie kinderen naar het graf in de schaduw van de kerk bij den Sint Lievens Monstertoren hadden gebracht.

Ook daarom wilde Jacob van der Walle er niet van hooren, dat Evert Zierikzee verlaten zou om op de groote zeeën te gaan varen. Meermalen had hij den jongen gesmeekt, die gedachte uit zijn hoofd te zetten en toen hem bleek, dat Evert daartoe niet bereid was, had hij hem kort en goed verboden, er over te spreken. Het zou toch niet baten, want vaders toestemming kreeg hij nooit.

Evert kende zijn vader: wat deze eenmaal gezegd had, gebeurde. Dus zou hem nooit toestemming worden verleend.

10

het licht op den vuurbaak helder, of het vroeg in den avond was of midden in den nacht.

Hij telde in Zierikzee zijn kennissen bij tientallen. Maar het meest voelde hij zich thuis bij zijn bureu, de Van der Walles in de Hoofdpoortstraat.

Eigenlijk was het tegen de gewoonte, dat Jacob van der Walle in die straat woonde. De visschers van Zierikzee hadden hun huisjes op den Visschersdijk, in de buurt van de zoutziederijen. Maar het huisje stond er nu eenmaal en aan verhuizen werd niet gedacht.

Zoo woonde Kees Evertsen, de oude zeeman, die de halve wereld bereisd had, naast de Van der Walles en sleet hij zijn dagen in Zierikzee, trouw vervullend zijn plicht als lichtwachter.

Niemand wist beter, of het behoorde zóó. En niemand dacht er aan, dat het wel eens anders worden kon.

Behalve Kees Evertsen, de lichtwachter, die wist, dat hij eenmaal, misschien wel spoedig, opgeroepen zou worden.

Maar — die wetenschap beangstte hem niet. Hij was niet bang voor den dood, dien hij in zijn leven zoo menigmaal vlak in het aangezicht had gezien.

HOOFDSTUK II.

Evert van der Walle.

„Waarom krijg ik dan ook mijn zin niet? Dat gezeur altijd! Als ik nu toch een hekel aan de visscherij heb en naar zee wil, waarom vindt u dat dan niet goed?“

Met een misnoegen trek op het gelaat schoof Evert van der Walle op de houten zitting van den stoel in het karig gemeubeld vertrek heen en weer.

Het was Zaterdagmiddag. Den vorigen avond waren de visschers binnengelopen na eenige dagen buiten te hebben vertoefd, zonder evenwel veel te vangen. Dien morgen waren de schepen gereinigd en de netten nagezien, om de volgende week weer gereed te zijn voor de vaart.

Vader Van der Walle had de haven opgezocht, om een praatje met de visschers te maken, maar Evert, die toch al niet best te spreken was, was thuisgebleven in een landerige stemming, een stemming, die zijn moeder natuurlijk zeer goed opmerkte en die haar ten slotte deed vragen, wat er nu eigenlijk aan schortte.

9

Die wetenschap maakte zijn humeur er niet beter op. Hij had zich vast in het hoofd gezet, dat hij zou gaan doen, wat de oude lichtwachter had gedaan. En de tegenwerking riep in hem een verzet wakker, dat niet steeds even krachtig was, maar stelselmatig terugkeerde, vooral als, na dagenlang zwoegen, de vangst zóó gering was geweest, dat nauwelijks een droge boterham verdiend was. Daar had hij dan dagen een naar zijn meening geestdoodend bestaan geleid met het resultaat, dat vader moeder niet een behoorlijk weekgeld geven kon.

Zoo'n week was er nu weer achter den rug. En daarvan was het gevolg geweest, dat het verlangen naar dat andere in heftige mate was teruggekeerd en hem ongenietbaar maakte.

Zijn vader trok er zich weinig van aan, ook al, omdat Evert zich in diens tegenwoordigheid inhoud. Maar als vader niet aanwezig was, morde en mopperde hij op alles, hoewel er niet de minste reden voor was.

Dat was dien middag weer in hooge mate het geval, zoodat moeder Van der Walle bad gevraagd, wat er toch aan schortte, hoewel zij het antwoord wel wist en dat met angst verbeide.

Natuurlijk, 't was weer hetzelfde antwoord geweest: geef mij mijn zin; dit leven verdraag ik niet langer; laat mij op de groote vaart gaan.

En zij had zich, als steeds, uitgeput in allerlei argumenten. Hij kende ze van buiten. Zij maakten niet den minsten indruk op hem. Hij telde de bezwaren niet. Zij werden, naar zijn oordeel, breed uitgemeten, alleen omdat vader en moeder hem niet wilden laten gaan.

Moeder had weer maar gezweigen. Haar praten hielp toch niet. In het kleine vertrek hing een angstwekkende stilte. Evert keek met een onstemd gelaat naar moeder en moeder redderde den boel op zonder iets te zeggen, met een bezorgd hart.

Evert liep nonchalant het kleine tuintje in, waar de middagzon het gras en de weinige bloemen blakerde. Want het was midden in den zomer.

Over de lage schutting, pas geteerd, tuurde hij naar het huisje van Kees Evertsen, die wel niet thuis zou zijn, daar de deur potdicht gesloten was. Hij zou wel op de haven zijn, misschien wel vertellend van zijn reizen. O, als hij toch eens zoover kwam, dat vader en moeder toestemming gaven! Hoe zou hij in de lucht springen van blijdschap.

Maar dan verdonkerde zijn open jongensgelaat weer: hij kreeg toch geen toestemming; van vader in elk geval niet;

11

moeder was op den duur misschien nog wel te overhalen, maar vader . . .

Op zijn schreden keerde hij terug, naar het vertrek, waar moeder nog steeds aan het werk was.

„Moeder?”

Zijn stem klonk niet stug en ontstemd. Verrast zag moeder Van der Walle op.

„Ja, Evert?”

„Zou moeder niet eens kalm met vader willen praten? Ik wil toch zoo graag op de groote vaart. Wat van de wereld zien. Dat is toch niet zoo verschrikkelijk? Als alle moeders en vaders praten, zooals u en vader, dan gaat er niet één naar zee!”

Het gelaat van moeder Van der Walle was weer betrokken. Zij had gemeend, dat Evert heel iets anders had en nu kwam hij er weer op terug met een taale vasthoudendheid.

„Jongen, alle gevallen zijn toch niet gelijk? Je moet niet vergeten, dat je onze eenige zoon en vaders opvolger bent. Als er meer kinderen waren, zou ik misschien toestemming geven, al was het dan nog met een bezwaard hart. Maar nu gaat het heusch niet. Het kan ook niet, Evert. Want dan moet vader immers een knecht of een jongen nemen. Hij kan het werk op den botter toch niet alleen af? En je weet evengoed als ik, dat vader dat niet betalen kan. Ik wilde wel, dat je je verstand eens gebruikte. Je stelt je van het leven op de groote vaart heel wat voor, maar dat zou je tegenvallen . . .”

„En Kees Evertsen dan?” wierp Evert triomfantelijk tegen.

„Nu, die vertelt toch ook vaak dingen, die niet prettig zijn? En dan moet je niet vergeten, dat buurman Kees eigenlijk niet wist, wat hij beginnen moest, terwijl jij een positie hebt bij vader. Als vader oud worden mag, wordt de botter jouw eigendom. Neen, jongen, zet die gedachten nu uit je hoofd. Het gaat niet. Doe nu niet langer vader en moeder zooveel verdriet aan. Denk je soms, dat onze Heere in den hemel dat goed kan keuren, Evert?”

Evert gaf geen antwoord. Zoo moest moeder niet beginnen. Hij was het er ook niet mede eens. Waarom mocht hij niet verlangen, te gaan varen op de groote handelsvloot? Anderen hadden toch ook gewild en zij waren gegaan. Hadden die dan alle verkeerd gedaan?

Hij voelde zeer wel, dat hij met drogredenen werkte. Want daar zat de kwestie niet. Natuurlijk wel, hij mocht verlangen, maar als vader en moeder, op zeer goede gronden, hem geen

12

den dijk was gegaan, hoewel eerst om negen uur het licht ontstoken behoefde te worden.

En toen was zijn besluit in eenen genomen. 't Was al eenige weken geleden, dat hij ouden Kees in zijn huisje een bezoek had gebracht. Hij ging er heen en zou uren lang wegblijven. Met Kees viel tenminste te praten. Kees Evertsen wist wel, dat hij graag naar de groote vaart wilde, en hij vond het heel niet erg. Natuurlijk niet, want hij had er immers tientallen van jaren op gevaren? Als Kees zijn vader was, wel, dan had hij reeds lang toestemming gekregen en was hij reeds op een groot koopvaardischip aangemonsterd. Kees zeide immers altijd, dat men pootige jongens als hij steeds wel gebruiken kon?

Op den dijk langs het Dijkwater woel een zacht zeewindje om Everts verhitte slapen. Dat kalmeerde hem ietwat. Hij was blijde, niet op de haven, bij de verzamelde visschers, te zijn gebleven. Die spraken toch maar over het weer en de vischvangst en de netten. En die gesprekken boezenden hem niet de minste belangstelling in. Hoe eerder hij van de visscherij weg was, hoe liever. Al ruim vijf jaar voor hij bij vader op den botter. Altijd maar zwailen op de Oosterschelde. Bah, het hing hem de keel uit. Je zag nooit iets, dat de moeite waard was. Neen, dan was Kees Evertsen heel wat gelukkiger geweest in zijn leven!

En — dat kon hij toch óók. Als hem maar toestemming werd gegeven. Maar vader en moeder hadden niets voor hem over. Natuurlijk, vader moest hulp hebben, als hij weg was. Dat wist hij ook wel. Maar er waren jongens genoeg in Zierikzee, die op den botter wilden komen. En aan hen behoefde niet zooveel betaald te worden.

Neen, dat was het allemaal niet. Vaar en moeier wilden het eenvoudig niet en dan verzonnen zij van alles, om hem van zijn voornemen af te brengen.

Maar — wacht maar: over een paar jaar ging hij tóch, of het mocht of niet.

Zou hij eigenlijk nog wel zoo lang wachten? Hij was immers groot en sterk voor zijn leeftijd? 't Zou best gelukken, een schip te vinden. Als hij maar eenmaal uit Zierikzee was.

O, hij haatte Zierikzee in eenen, al wist hij zelf niet waarom. Onwillekeurig zag hij achter zich.

En ondanks de afkeer van zijn geboorteplaats op dat oogenblik werd hij toch getroffen door den aanblik van het stadje, dat door de stralen van de warme middagzon overgoten werd.

14

toestemming wilden verleen, dan moest hij zich daarbij neerleggen, uit gehoorzaamheid aan zijn ouders.

Hij wist dat zeer wel. En er waren oogenblikken, dat hij zijn groot verlangen smoorde. Doch die momenten werden al zeldzamer. Hij onderdrukte die betere gedachten meer en meer. En de booze stem fluisterde hem in: dat is maar een vroom praatje, om de weigering te bedekken, te bemantelen; je vader en je moeder willen het niet; met opzet werken ze je tegen.

„Blijf jij rustig bij vader en moeder, jongen. Dan kun je, als wij oud worden, voor ons zorgen. Dat is je kinderplicht.”

„Dat kan ik immers toch, moeder? Ik heb toch zeker flink

ge?”

„Dat moet je dan maar eens aan Kees Evertsen vragen.

Zooveel wordt op de groote vaart niet verdiend, dat weet je ook wel. En de eerste jaren zeker niet.”

„Ik word misschien wel stuurman, moeder.”

„Jongen, wees toch niet zoo'n hoogvlieger. Blijf maar laag bij den grond. Dat is veel beter. Kees Evertsen heeft meer dan zestig jaar gevaren en hij is nooit hooger geklommen dan matroos. Je gaat heelemaal de verkeerde richting uit, Evert. Je moet tevreden zijn met de plaats, die God je gegeven heeft.”

Evert bespeurde wel, dat hij met moeder nog geen zier verder kwam.

„Dus u praat er met vader niet over?” vroeg hij dreigend.

In hevige mate was zijn ongemotiveerde woede ontstoken.

„Ik behoeft er met vader niet over te praten, jongen. Je weet wel, dat vader het niet wil. En ikzelf, ik wil het ook niet, mijn eenigen jongen laten gaan naar verre landen en . . .”

Moeder Van der Walle kon niet verder spreken. De stem stakte haar in de keel.

Evert verliet, hevig ontstemd, met veel geraas het kamertje; liep door het smalle, met roode zandtegels belegde gangetje en zocht de straat op. Hoewel zoowel de onder- en de bovendeur openstonden, sloeg hij de onderdeur met groot geweld dicht, opdat zijn moeder wel goed weten zou, hoe nijdig hij was . . .

Met de handen diep in de zakken van zijn wijde broek slenterde hij door de straat naar de haven, waar hij veel visschers zag staan. Ook zijn vader was er bij.

Vooraf dit laatste was voor hem voldoende, om op zijn schreden weer te keeren, te meer daar hij den ouden lichtwachter niet bespeurde.

Het was dan wel zeker, dat deze alvast naar zijn huisje aan

13

Enkele torens van kerken staken omhoog. Het meest imposant was de slanke toren van het stadhuis in de Meelstraat.

En meer naar links, aan de groote kerk gebouwd — de kerk, waar omheen de dooden lagen — rees de dikke St. Lievens Monstertoren omhoog, die zij ver op de Oosterschelde steeds zagen.

Het was een wonderlijke toren. En vreemde schippers dreven er vaak den spot mee. Bijna rechtstandig rees de kolos omhoog. Hij liep niet spits uit. Het was net, of men op een gegeven oogenblik met den bouw geëindigd was en er een dak op gemaakt had.

Evert wist, dat die veronderstelling met de werkelijkheid niet in strijd was. Hij kende — meester Maartensz. mocht er op school met een zekere voorliefde van vertellen — de historie van Zierikzee en den toren heel goed.

In den tijd, toen de handel en de scheepvaart van Zierikzee bloeiden, had de Vroedschap besloten, dat er een hooge toren zou worden gebouwd, die tot heel ver in den omtrek moest getuigen van het feit, dat daar de rijke, bloeiende Zeeuwache stad Zierikzee lag. De Antwerpsche architect Kellerman ontwierp een toren, die zijns gelijke niet had en die tientallen meters hoog worden zou, bijna tweehonderd meter.

Met spoed werd met den bouw van het monumentale bouwwerk aangevangen en na eenige jaren was men tot zestig meter hoogte gevorderd.

En toen kwam in eenen de catastrofe . . .

Een ontzettende storm, die dagenlang duurde, bracht Zierikzee aan den rand van den afgrond: méér dan de helft van de visschers vloot verdween in de golven; handelschepen keerden niet terug, omdat de zee ze verzwolgen had; in dienzelfden storm verdronk de architect Kellerman.

Maar al was hij blijven leven, zijn machtigen toren had hij niet af te bouwen gehad. Want Zierikzee was arm. Geen sterveling dacht meer aan den bouw van den trotschen toren, die een unicum zou zijn geweest. Op een hoogte van zestig meter liet men het bouwwerk staan, om er eenige jaren later een brede punt op te maken.

Zoo demonstreerde de toren niet, zooals de bedoeling was, de glorie van Zierikzee, maar den achteruitgang, de armoede. Optimisten hadden gehoopt, dat de schade hersteld zou worden. Zij droomden van de aloude glorie, maar ervoeren, dat droomen bedrog betekende.

Zierikzee herstelde zich niet. Het ging zichtbaar achteruit.

15

De visscherij was niet de helft van vroeger jaren. Daaronder leden ook de zoutziederijen, die in aantal verminderden. Daarbij kwam nog, dat het Dijkwater steeds meer verzandde, zoodat grootte koopvaardijochepen het stadje gingen mijden.

Evert, zich spoedend naar den Zuidoostpunt van het eiland, langs den dijk van het Dijkwater, wist dat alles wel. En zijn vader voorspelde, dat Zierikzee nog méér zou achteruit gaan.

En in dat stadje zou hij nu zijn heele leven moeten doorbrengen? ! Varen op den botter met vader, om straks, als vader het tijdelijke met het eeuwige verwisseld had, zelf schipper te zijn en niets anders te doen dan te zwalken op de Oosterschelde in de hoop met visschen een zeer karig stuk brood te verdienen?

Alles in hem kwam tegen die gedachte in opstand. Neen, dat zou niet gebeuren! Als vader en moeder dan geen toestemming wilden geven, dan zou hij...

HOOFDSTUK III.

De waarschuwing van een oud man.

Onwillekeurig had hij zijn schreden verhaast en weldra stond de jonge visscher bij het verwerde, houten huisje van Kees Evertsen, den lichtwachter.

Hij liep er omheen, maar ontdekte den oude niet, terwijl de deur van het huisje gesloten was. Zou hij zich dan vergist hebben en was Kees tóch op de haven bij de visschers geweest?

Maar opeens — aan den voet van den zeedijk, die het eiland moest beschermen tegen de vloedgolven, zag hij den lichtwachter zitten, turende in de zee, die daar rimpelloos lag, beschreven door de zon. Heel in de verte voer een groot schip, een driemaster. Het was wel zeker, dacht Evert, dat de oude aan dat schip al zijn aandacht wijdde.

Ook Evert's hart ging open: dat was eens iets anders dan op een botter varen! Dat ging het wijde zeegeat uit, misschien wel naar de Indiën! Hé, 't was, om van te watertanden. Hij zou wel een sprong willen doen, midden op het schip en den kapitein smeecken: neem mij mee, alsjeblieft, opdat ik van den botter van mijn vader kom, ik wil wat van de wijde wereld zien.

Den lichtwachter was Evert geheel vergeten. Hij tuurde

16

en nu hij aan den wal was en den lichttoeren verzorgde, was de steenen pijp, door en door bruin gerookt, zijn onafscheidelijke metgezel. „De pijpenmakers in Gouda moeten ook leven,” lachte hij dan.

Met een onderzoekenden blik zag hij Evert aan.

„Wat zit je hier te staren, jongen?”

„Naar de zee kijken, zooals je ziet,” antwoordde Evert, wat onvriendelijk. „Een pracht van een boot was dat daar. 'k Wou dat ik er op voer.”

„Wordt het je weer te machtig, maat?”

Oude Kees wist wel, welk verlangen den jongen bezielde. Meermalen had Evert het hem te kennen gegeven. En hij mocht het vuur van den flinken jongen wel. Die wilde de wijde wereld in. Zoo hadden, met hem, honderden jongens in Holland en Zeeland gedacht. En niettegenstaande den oorlog met Spanje was de Republiek al grooter geworden. Daar zat durf en pit in dien Evert. Maar ja — Kees wist ook, hoe vader en moeder Van der Walle er over dachten...

„Zeg, ouwe,” begon Evert in eenen, zonder inleiding, „als ik eens van het eiland wegliep en mij liet aanmonstern?”

Vol verlangen keek hij naar den ouden zeeman, hem het antwoord van de lippen willende lezen.

„Wat zeg je daar?” was de wedervraag. De lichtwachter had het niet goed verstaan, want Evert had niet zoo luid gesproken als anders, misschien wel, omdat hijzelf gevoelde, niet in den rechten weg te zijn.

„Als ik eens van het eiland wegliep en mij liet aanmonstern?” Heftig schudde de oude man het hoofd.

„Niet doen, Evert. Niet doen, jongen. Daar kan nooit, nooit zegen op rusten.”

„Maar waarom laten ze me dan niet gaan!” barstte Evert los. „Dat weet ik niet. Of ja, ik weet het wel. Je vader en je moeder willen hun eenig kind niet missen. En je moet gehoorzaam wezen, Evert.”

„Moet ik dan mijn heele leven hier slijten en op den botter varen!” riep Evert vol wanhoop uit.

„Dat weet Hij alleen.” En vol eerbied wees oude Kees omhoog naar de blauwe, wolklouze lucht, waaraan de middagzon haar loop naar het Westen voortzette, om straks in de zee weg te zinken, naar het scheen.

„En wat zou dat dan nog, Evert?” vervolgde hij. „Wees tevreden met je lot, mijn jongen. Op zee zwalken, vreemde

18

met een ontembaar verlangen naar het fregat, dat statig op de vleugelen van een zacht zeewindje het zeegeat uitvoert.

Het was een machtig mooi gezicht, al die zeilen, bol gedreven.

Hoe kon moeder toch zeggen, dat het een gevaarlijk leven was, tenminste gevaarlijker dan op de visscherij. Nu ja, zoo'n schip had wel eens met stormen te kampen, dat sprak vanzelf, maar dat hadden de botters toch ook? ! Op de Oosterschelde, die daar nu zoo rustig lag, als was zij een kalm vlietende beek, kon het geducht spoken, Evert kon er van meespreken. In zoo'n storm kon je nog beter op zoo'n grooten driemaster zijn dan op een hulk van een botter.

En ja, er moest natuurlijk wel eens gevochten worden met den Spanjoel of met zeeroovers, maar zoo'n schip was ook niet zonder wapens! Het was duidelijk te zien: overal waren de gaten, waaruit straks, in volle zee, de kanonnen hun dreigende monden zouden steken! En dan mocht de vijand komen: de Hollandsche zeeman was niet voor een klein geruchtje vervaard en hij zou den tegenstander of den kaper een warme ontvangst bereiden!

Evert zag zich al op zulk een schip, zwalkend over de groote zeeën, hem onbekende gebieden bezoekend. Hij was er zóó van vervuld, dat hij aan niets anders dacht en geheel vergat, waarvoor hij eigenlijk naar die plaats gekomen was.

Het vernemen van enig geluid achter hem bracht hem terug tot de werkelijkheid: daar stond oude Kees Evertsen, een breede, ineengegedrongen figuur met een bakkebaardje; de beenen wijd uitgeplant, als zeeui plegen te doen. Zijn gelaat had een vredige uitdrukking. Onderzoekend keek hij Evert aan.

„Zoo, kerel,” zei hij, een stompje van een steenen pijp met ruwe tabak vullend.

Kees Evertsen was een eerste klas smoker. Hij had op een schip gevaren, waar de kapitein het rooken streng verboden had. Rooken was duivelswerk. En wie er op betrapt werd, kon er op rekenen, dat hij, op bevel van den kapitein, met een touw op den bloeten rug kreeg.

Dat was nog erg genadig, vond Kees, als hij dat vertelde. In het leger van Prins Maurits mocht niet gerookt worden op straffe van den dood!

Maar de kapitein had zijn strenge houding moeten laten varen en in het leger van Prins Maurits werd geen enkel doodvonnis voltrokken aan een overtreder van het rookverbod. Het rooken kwam al meer in zwang en langzamerhand deed Kees niets liever dan een pijpje „toeback suygén”. Hij deed het op al zijn reizen

17

landen zien, het is mooi, maar het is lang niet alles. 'k Weet er van mee te praten.”

„Maar je kunt er toch maar smakelijk van vertellen!”

„Dat is wat anders. Zeker, 'k heb veel meegemaakt, maar het leelijkste vertel ik natuurlijk niet. Je moet heusich niet denken, dat het op de groote vaart lullekkerland is. De gebraden duiven vliegen je niet in den mond. En als je een vrekken kapitein treft, die weinig eten geeft, nu, berg je dan maar.” *

„Dan kun je toch naar een ander schip gaan,” wierp Evert tegen.

„Welja, wou jij soms in volle zee op een ander schip overstappen. Dan was je deserteur. Je werd gekielhaald, jongen, als je niet doodgeschoten werd.”

„Dat bedoel ik natuurlijk niet.” Evert werd ongeduldig. Hij wist zeer wel, dat oude Kees hem begreep. Al die bezwaren opsommen had vanzelf alleen tot doel, om hem van zijn voorname af te krijgen. Maar dat zou niet lukken!

„O, bedoel je het zóó niet?”

„Natuurlijk niet. Als ik een slecht kapitein getroffen had, zou ik bij het afmonstern wel zorgen, niet meer bij hem terug te komen.”

„Dat zou heel verstandig zijn. Dat heb ik ook wel gedaan. Maar om nou op jou terug te komen. Je hadt het over mij, doch toen waren de omstandigheden er naar. 't Waren heel andere tijden. Ik wilde graag naar zee. En 't mocht, want het land had de mannetjes noodig. Je moet je lot niet willen dwingen, jongen. Wij hebben ons lot niet in eigen handen.”

„Dat beweer ik niet,” zei Evert. „Maar 't is toch geen schande, als je wat van de wereld wil zien, als je vooruit wil in de wereld. 't Is hier in Zierikzee zoo'n saaie boel. Ik wil er uit en zal mijn best doen. Misschien word ik nog wel stuurman.”

Oude Kees had inwendig schik in den jongen. Daar zat wat in. Misschien stuurde hij het wel ver in de wereld. Hij kon in elk geval lezen. Dat was al heel wat waard. Kees Evertsen had er spijt van als de grijze haren op zijn hoofd — en hij had nog niet één haar verloren, de oude! — dat hij zijn jongentijd had verwaarloosd en ook op later leeftijd geen lezen had geleerd. Dat was één van de oorzaken, dat hij op zee geen promotie had

*) In dien tijd moesten de gezagvoerders zorgen voor het eten der schepelingen, waarvoor zij betaald werden door de rederij. Er waren wel kapiteins, die daarvan iets wilden overhouden!

19

kunnen maken. Maar die Evert was een flinke borst en warempel niet dom ook. Er kon wel iets uit hem groeien. Zijn verlangen was ook niet onredelijk. Maar ja, vader en moeder wilden het niet. En dan was er voorloopig geen kijk op. Dat moest de jongen toch begrijpen!

„Je moet niets doen, Evert,” zeide hij. „Je weet . . .”
„Maar wat dan?” riep Evert weer. „Wat is er nu op tegen, dat ik zoo graag op een schip van oerolage wil of op een fregat van de Oost-Indische Compagnie?”

„Een schip van oerolage kun je wel uit je hoofd zetten, maat,” merkte oude Kees bedaard op. „Je weet toch wel, dat men ginds, in Westfalen, in Munster, geloof ik, over den vrede praat? Dat zal wel in orde komen, denk ik. Spanje heeft al genoeg van ons te verduren gehad. Tjonge, tjonge, wie had dat in '88 kunnen denken, toen Medina Sidonia met zijn Armada de Republiek en Engeland eens even wilde vermorzelen! Wat zag het er toen donker uit. Maar wij hebben die Spanjolen mores geleerd. En kom nu eens! Straks een cervolle vrede. Neen, Evert, op een schip van oerolage zal niet gaan. Zet dat heelemaal uit je hoofd. Schepen van oerolage hebben we niet meer noodig. Die tijden zijn voorbij.”

„Nu, de koopvaardij-schepen worden toch niet opgelegd, is het wel?”

„Ben je dwaas, kerel. Natuurlijk niet. 't Wordt er beter van, als het vrede is. 't Indië is nog heel wat te halen.”

„O, dat dacht ik ook,” vond Evert droog. „Wat is er dan tegen, dat ik op een koopvaardij-schip wil en naar Indië trek?”
„Daar is niets tegen, jongen. Alleen je vader en je moeder willen het niet hebben en . . .”

„Ja, natuurlijk,” zei Evert korzelig. „Praat er maar niet verder over. Dat weet ik al lang. Je vindt het zeker wel goed, dat vader het niet hebben wil?”

„Ik ben je vader niet, Evert,” antwoordde de oude diplomatiek. „Misschien zou ik je wel toestemming geven, maar misschien ook niet. Want ik kan eigenlijk wel een beetje begrijpen, dat vader en moeder het niet willen. Jij bent de eenige zoon en dus een opvolger. Je weet wel, dat het in Zierikzee gewoonte is, dat de zoon den vader als schipper van den botter opvolgt.”

„Och, wat doet dat er alles toe?” weerstreefde Evert. „Als het me op zee niet bevalt of als ik niet genoeg verdien, kan ik immers altijd nog terug komen?”

„Dat zijn klatspraatjes, jongen. Dat weet je even goed als ik.

20

hij van moeder ook. Altijd had hij de stille hoop gehad, in ouden Kees een bondgenoot te zullen vinden. Maar 't was mis gezien. Het leek wel, of vader en moeder den ouden hadden omgepraat, hem tenminste hadden bewerkt, opdat hij in *hun* voordeel spreken zou.

Everts hart werd met wrevel vervuld. Vol moed was hij naar het huisje op den hoek van den dijk gelopen, maar 't was mis.

Hij kwam geen stap verder. Oude Kees was bijna nog erger dan vader en moeder. Wat betekende dan dat smakelijke vertellen van zijn reizen? Nu krabbelde hij terug en ging vertellen, dat het niet alles was op zee! Natuurlijk niet. Je hadt overal wat, dat spreekt. Maar dat was toch zeker geen reden, om te zeggen: ga niet, Evert, het is niets? Als *alle* jongens er zóó over dachten, kon de Oost-Indische Compagnie wel op een houtje gaan bijten en dan betekende de heele Republiek niets.

„Ik ga maar naar huis,” zeide hij toonloos.

„Kom morgen, als ik wat geslapen heb, thuis maar eens met me praten, Evert. Die kwade gedachten moeten er uit, hoor. Daar komt niets goeds van. Je vader en je moeder willen het niet en dan heb jij te gehoorzamen. Dat vraagt Hij daarboven van je. Als je het niet doet, gaat het vast niet goed met je.”

Evert hoorde de laatste woorden slechts half. Met een norschen groet, dien de oude niet had kunnen verstaan, slenterde hij weg.

Hij was nijdig op Kees Evertsen, die hem zóó had teleurgesteld. Er was niets met hem aan te vangen geweest. Je vader en je moeder gehoorzamen. Dat betekende: op het eiland, in Zierikzee blijven. De oude had gemakkelijk praten. Hij had alles van de wereld gezien. Hij had met Spanjolen en met kapers gevochten, dat het een aard had. En ja, nu was hij oud. Het was nu gemakkelijk praten! Hij was blij, dat hij lichtwachter geworden was. Maar kon hij nu niet begrijpen, dat een jonge borst, als hij, ook wel eens wat van de wereld wilde zien en niet zijn heele leven op de visscherij wilde sluiten?

Evert wilde, dat hij niet naar den oude was gegaan. Het bezoek had hem geen goed gedaan. En hij zou zich wel wachten, morgen Kees in zijn huisje op te zoeken. Natuurlijk kreeg hij dan hetzelfde sermoen te hooren. En dat wist hij nu zoo langzamerhand wel.

Evert van der Walle zag niet achterom. Anders zou hij bespeurd hebben, hoe Kees Evertsen hem hoofdschuddend nasteaarde.

„Dat gaat niet goed,” mompelde de oude lichtwachter. „De

22

Als je met *die* gedachte naar zee zoudt gaan, kun je beter hier blijven. Want als je eenmaal van de visscherij af bent, kom je er niet licht weer toe. Neen, maat, zet het verlangen naar de groote vaart uit je hoofd. Vaders en moeder willen het nu eenmaal niet hebben en die moet je gehoorzamen, Evert, dat weet je wel. Wat zegt het vijfde gebod? Eert uw vader en uw moeder. Is het niet?”

Evert zweeg. Natuurlijk was dat alles waar. Maar dan zou hij altijd in Zierikzee, altijd op het eiland moeten zitten en nooit nooit iets van de wereld zien. Elken Maandag uitvaren en elken Vrijdag terugkeeren. Met steeds in het vizier den dikken St. Lievens Monstertoren. Neen, die gedachte was niet te verdragen. Het woelde en werkte in zijn binnenste. Oude Kees zag het wel.

„Hoor eens, Evert,” waarschuwde hij, „geen kwade gedachten en overleggingen hebben, hoor. Daar komt niets goeds van. Je vader wil het nu eenmaal niet hebben. En daar moet je in berusten, jongen. Denk je dat God het goed zou vinden, als je gingt wegloopen?”

Evert gaf geen antwoord. Die oude deed zulke wonderlijke vragen; zoo op den man af.

„Neen, dat vindt God niet goed, jongen. Want dat is opstand tegen je vader en je moeder. Daar rust toch geen zegen op. Als de Heere wil, dat je vroeg of laat op zee komt, dan zal het gebeuren, maar eerder niet. Of je moet dwars willen zijn. Maar dan zal de Heere het je wel afleeren, reken er op. Zet dus al die gedachten uit je hoofd. In elk geval komt er voorloopig niets van. Je vader wil het bepaald niet. Verleden week heb ik er nog met hem over gepraat.”

„Wat zei vader?” vroeg Evert gretig.

„O, niets bizonders, hoor. Dat weet je wel. Als jij weg bent, heeft hij immers geen opvolger? En je vader, die zoo langzamerhand een dagje ouder wordt, kan toch niet alleen gaan varen? Wat dan? Moet hij dan een knecht nemen? En wie betaalt dien? Wees toch verstandig, maat! Je bent al achttien, is het niet?”

„Ja,” bromde Evert. „Achttien. Ik kon al drie, vier jaar op den oceaan zwakken.”

„Dat is nu eenmaal zoo niet. Een mensch moet tevreden zijn met zijn lot. We maken zelf ons lot niet, Evert.”

De jongen luisterde onwillig toe. Met een ontevreden trek op het gelaat. Voor dat gesprek was hij niet gekomen. Dat hoorde

21

jongen is in staat, door te zetten, wat hij in zijn hoofd heeft gezet. 'k Moet het er uitpraten. Want dat verdriet mag hij zijn vader en moeder niet aandoen. 't Is jammer voor den jongen, want ik gun hem de groote vaart van harte. Maar tja, zijn vader en zijn moeder willen niet. Dan moet hij gehoorzamen. En als ik bemerk, dat hij dat heillooze plan niet uit zijn hoofd zet, zal ik zijn ouders moeten waarschuwen. Liever doe ik het niet, maar wat het zwaarste is, moet het zwaarste wegen.”

HOOFDSTUK IV.

Vader, moeder en zoon.

Opgewekt keerde Jacob van der Walle naar huis terug: hij had, oudergewoonte, met de visschers op de haven een praatje gemaakt en was toen naar den barbiër gegaan, zijn gewone Zaterdagmiddagbezoek. Heel veel visschers en andere burgers van het stadje lieten zich des Zaterdagavond den baard afschrapen en bleven dan uren bij den praatgragen barbiër praten. Maar vader Van der Walle hield daar niet van. Hij vond dat geen goede voorbereiding voor den Zondag en was des Zaterdagavond altijd bij zijn vrouw thuis, des winters bij het vuur onder den hoogen schouw, des zomers in het kleine tuintje achter het huisje, waar, van kindsbeen af, Evert dan altijd speelde. De jongen was groter geworden; hij was met hem gaan varen, maar de gezellige Zaterdagavonden bleven.

Er was slechts één wolkje: het gezeur van Evert, om naar de groote vaart te mogen gaan; zijn vrouw trok zich dat erg aan, maar hij had het niet zoo in de rekening. Op zoo'n leeftijd had je zoiets wel meer. 't Zou met den tijd wel voorbij gaan. Hij zelf had het vroeger ook wel gewild, maar zijn vader had hem er hartelijk om uitgelachen en dat was een heilzaam medicijn geweest. Met Evert zou het wel niet zoo gaan. Het begon nu al: vroeger zeurde hij er veel meer over dan tegenwoordig. 't Zou wel sluiten.

Opgewekt ging Jacob van der Walle naar huis, joviaal groetend de burgers, die hij ontmoette en die hem even joviaal terug groetten: men mocht den stevigen, hard werkenden visscher wel. Er waren onder de visschers ruwe, gevreesde klanten.

23

Voorals des Zaterdagavond hielden de schoutendienaars op den Visschersdijk een oogje in 't zeil en hardhandig optreden was wel eens noodzakelijk.

Van Jacob van der Walle kon niet worden gezegd, dat hij tot dat soort visschers behoorde. Hij leefde ordentelijk, ging zich nooit aan bier of sterken drank te buiten en was een geregeld bezoeker van de kerk. Hij mankeerde nooit. En zijn vrouw en Evert waren met hem.

In het vooruitzicht van een gezelligen Zaterdagavond en een even gezelligen Zondag liep hij langzaam, trekkend aan zijn steenen pijpje — net zoo'n kort stompje als dat van den lichtwachter en even bruin doorrookt — door de Hoofdpootstraat, om weldra zijn laag huisje binnen te treden.

Moeder Van der Walle was gereed met haar huishoudelijke werkzaamheden. Zij zat de grove, wollen kousen van Evert te stoppen, die hij den volgenden dag moest aantrekken.

Op haar gelaat lag niet die tevreden trek van altijd; de visscher, die op zijn vroolijk: „Middag, moeder“ een zacht antwoord kreeg, waarin een bekommerde toon lag te bespeuren, merkte het onmiddellijk op. Het was niets voor haar. Bovendien was die stemming van zijn vrouw als een koudwaterstraal over zijn eigen opgewektheid.

„Wat is er, moeder?“ vroeg hij onmiddellijk.

„Och, niets,“ antwoordde zij op een toon, die duidelijk te kennen gaf, dat er wel wat was.

„Nee, neen, vrouwtje, geen smoesjes. Kom, zeg op, wat je hindert.“

Hij legde zijn breede, verweerde hand op haar hoofd, net als in de dagen, toen hij naar haar vrijde. Hij had haar nog even lief, neen, *nóg* liever dan toen. Want in het huwelijk komen, als het goed is, man en vrouw nog dichter bij elkaar en zeker, als er gezamenlijk leed en smart ondervonden wordt. En die beiden konden er van meespreken.

Moeder Van der Walle was aanvankelijk voornemens geweest, niets te zeggen. Maar toen zij zijn hartelijke woorden vernam, wist zij: ik moet het zeggen; voor mijn man mag ik niets verzwijgen; dat heb ik nog nooit gedaan en hij doet het ook niet voor mij.

„Och, Jacob, ik pieker over Evert.“

„Over Evert? Waar is hij? 'k Heb hem niet gezien op de haven bij de jongens, dat is waar ook? Waar is hij? En wat is er met Evert?“

24

„Zou, 'k weet het niet, hoor, maar 'k ga het werkelijk denken, zou Kees Evertsen hem soms het hoofd op hol gebracht hebben? Die kon zoo smakelijk er over vertellen. En dan moet je zien, hoe Evert luistert.“

„Nee, moeder, zet die gedachte gerust uit je hoofd. In elk geval doet hij het dan niet met opzet. Verleden week sprak hij er met mij over en...“

„Praat Evert er dan wel eens met hem over?“

„Dat zal wel. Zeker, want hij wist er tenminste van. Maar hij heeft mij beloofd, als Evert er weer over begon, dat hij hem aan het verstand zou brengen, dat hij zijn ouders had te gehoorzamen. Wel vindt hij het voor den jongen jammer, dat wij hem niet laten gaan.“

„Zie je wel!“ riep zijn vrouw. „Ik kan het niet helpen, maar 'k geloof, dat het voor Evert veel beter was, dat...“

„Draaf nu niet door, moeder. Dat zegt Kees natuurlijk alleen egen mij, niet tegen Evert. Hij zal, als het te pas komt, zijn best wel doen, den jongen er af te brengen.“

„'k Weet niet, Jacob, 'k weet niet,“ zeide zij, met grooten twijfel in haar zachte stem.

„Maar, vrouw, hoe heb ik het nu met je? Dat is toch niet recht tegenover Kees Evertsen? Je hebt toch zeker geen enkele reden, om hem te wantrouwen? Heeft hij daar toe wel eens aanleiding gegeven? Is hij niet een eerlijke, oprechte kerel? Neen, moeder, nu ben je kortzichtig. En je doet ouden Kees onrecht.“ „Misschien heb je gelijk, Jacob; 'k weet het nog niet. Ik kan de gedachte niet van mij afzetten, dat Kees Evertsen onzen jongen zoover gebracht heeft. Hij is mij al te dikwijls hiernaast of in het huisje bij den lichttoren. 'k Wed, dat hij nu weer in den toren zit.“

Jacob van der Walle gaf geen antwoord. Hij vond het niet goed, dat zijn vrouw zó sprak. Kees Evertsen was een oprecht man, niet iemand met twee aangezichten, die tot Evert anders zou spreken over die zaak dan tot hem. Neen, zó mocht zijn vrouw over ouden Kees niet spreken. Maar — dat die Evert haar het leven zoo zuur maakte!

Juist, toen hij weer wat zeggen wilde, kwam met veel lawaai en een gramstorig gezicht Evert binnen. De wandeling van ongeveer een half uur, van den lichttoren naar huis, had hem in geen deele gekalmeerd. Hij was in volten opstand, groette niet, wierp zich op een stoel en vroeg, of er ook eten was.

„Goeden avond, Evert,“ zeide zijn vader.

26

„'k Weet niet, waar hij is. Hij is een paar uur geleden kwaad weggelopen.“

„Kwaad weggelopen? Waarom?“

„Natuurlijk 't zelfde weer. Dat die jongen toch niet verstandiger is!“ zuchtte moeder Van der Walle.

„Is dat nu nog niet uit zijn hoofd? Hij sprak er in geen weken over. Ik meende, dat hij wel inzag, dat het toch niet gaat.“

„Je denkt er te licht over, Jacob. Heusch, vader, 't is volstrekt niet uit zijn hoofd. 't Is nog precies eender met hem. Hij wil met alle geweld weg en zeurt maar rond mijn hoofd. Vanmiddag vroeg hij, of ik bij jou een goed woordje voor hem wilde doen, maar 'k heb het geweigerd. En toen is hij boos, woedend weggelopen, 'k weet niet, waarheen. Hoe moet dat toch, Jacob? Moeten wij Evert nu zijn zin geven?“

„'t Gebeurt niet,“ zeide Jacob van der Walle op harden, zekeren toon. „Dat moet Evert inzien en dat zal hij op den duur ook wel. Er niet met hem over praten, moeder...“

„Hij begint er zelf over,“ viel zij haar man in de rede.

„Dat begrijp ik wel. Maar dan er overheen praten. Het geval luchtig opnemen. Op den duur raakt het wel uit zijn hoofd.“

Moeder Van der Walle gaf geen antwoord. Zij geloofde niet, dat het uit Everts hoofd zou gaan. Het zat er veel te vast in. Hij stoorde zich niet meer aan wat vader en moeder zeiden, als het gesprek over dat onderwerp liep.

Heimelijk wilde zij een tranen wegpinken, maar het gelukte haar niet. Want Jacob van der Walle zag het.

„Is Evert brutaal geweest, moeder?“ vroeg hij met een dreiging in zijn stem.

„Brutaal? Je weet, hoe hij is, als wij daarover spreken,“ antwoordde zij. „Het is niet uit zijn hoofd te praten.“

„'t Zal wel meevallen, moeder. 'k Heb je wel eens verteld, dat ik vroeger ook zoo was. 't Is een bevestiging, die vanzelf overgaat. Als hij de vliegelingen maar eens goed te boven is.“

„Bij jou zal het wel een bevestiging geweest zijn, maar bij Evert is het heusch meenens. Het oog van een moeder ziet scherp, Jacob. Hij heeft maar één verlangen: weg van de visscherij en naar de groote vaart.“

„Ik geloof niet, dat je gelijk hebt, moeder. 't Zal wel overvassien. Van wien zou de jongen dat avonuurlijke toch hebben? Van geen van ons beiden, zou ik denken.“

„Zeg, Jacob,“ aarzelde zij.

„Ja, moeder, wat is er?“

25

Evert bromde wat terug.

Moeder Van der Walle zag, dat haar man boos werd. Zij wilde hem een wenk geven, maar 't was te laat.

„Een goed humeur heb jij, zoo vlak vóór den Zondag. Wat is er aan de hand?“ vroeg Jacob van der Walle, met moeite zich beheerschend.

„Geef mij dan ook mijn zin,“ barstte Evert los. „Als het niet op een schip van oorelode kan, omdat het gauw vrede is, dan maar op een koopvaardijship. Evertsen zegt ook, dat er uit de Indië nog schatten gehaald kunnen worden. Dat is toch veel beter dan mijn leven hier verknien?“

„O, jongen, is het dat weer. Ik dacht, dat je verstandiger geworden waart en er niet meer over spreken zou. Maar wat ik zeggen wou, je behoeft je leven hier niet te verknien, hoor. Er is altijd werk genoeg.“

„Ja, dat spreekt. Dat weet ik ook wel. Maar 't is zulk vervelend werk. Altijd maar datzelfde. Altijd maar op de Schelde. En die vischvangst.“

Evert wond zich meer en meer op.

„Dacht je dan soms, dat het op een koopvaardijship anders was? Je moet daar, als scheepjongen, allerlei karweitjes doen, die je liever niet doet, jongen. Als je er eenmaal waart, zou jij nog wel eens terug denken aan het goede leven, dat je hier hebt.“

„Hier een goed leven, *hier* een goed leven,“ smaalde Evert. „'t Is werken van den morgen tot den avond en je verdient geen droog stuk brood.“

„Zwijg, kwanjongen!“ bulderde Jacob van der Walle op zulk een heftigen, heeschen toon, dat zijn vrouw en Evert er van schrokken. „Schaam je je niet, om zó te spreken? Hebben we niet ons dagelijksch brood? Nu, wat hebben we méér nodig? 'k Zou me schamen, zoo in opstand tegen God te komen.“

Het werd stil in het kleine vertrek toen dit gezegd was. De woede van den visscher was bekoeld. Verdrietig staarde hij naar buiten, in het kleine tuintje.

„Laten wij maar gaan eten,“ zei moeder met zachte stem.

Mokkend zette Evert zich aan de vervelende tafel. Jacob van der Walle vouwde de ruige handen en deed het gebed. Maar het ging niet van harte. 't Was hem, of er door het vertrek met de kale muren al maar een zwarte gedaante heen en weer liep, die de vredige rust, welke er altoos heerschte, verstoorde wilde. Zwijgend werd het sobere avondeten genuttigd. Daarna nam

27

HOOFDSTUK V.

Eigen zin gevolgd.

Meester Maartensz. had zijn dagtaak volbracht en hij wandelde door de Hoofdpoortstraat, om naar de oude, verweerde bolwerken te gaan, waar hij gaarne vertoeven mocht. Hij hield van de oude, historische plaatsen, want hij was een historicus. Hij snuffelde gaarne in de paperassen op het archief der gemeente, waarvoor hem toestemming was verleend.

Op de oude bolwerken mocht hij bijzonder gaarne verwijlen, omdat daar de stem der historie sprak.

Op die bolwerken was gestreden. Eenige eeuwen geleden hadden de Vlamingen Zierikzee belegerd. Hij kende de geschiedenis en vertelde ze smakelijk op school aan de jongens en meisjes, die met open ooren en monden luisterden en daarin méér schik hadden dan in het maken van sommen en in het leeren van de psalmen Davids.

Maar dat was al eeuwen geleden. Nog geen tachtig jaar vóór den dag, dat de schoolmeester van Zierikzee de oude, verweerde wallen opzocht, was er een andere strijd gevoerd.

Dan luisterden de scholieren nog meer, omdat dat gebeuren nog veel beter tot hun verbeelding sprak. Van den tachtigjarigen oorlog wisten zij toch af, daar de vaders en moeders voor een deel uit eigen ervaring konden spreken.

Want al klapwiekte de vredesduif door de lucht en al was het wel zeker, dat in Westfalen, ver weg in Munster, waar onderhandeld werd, de vrede zou gesloten worden, nóg was de oorlog met Spanje, die de Republiek groot gemaakt had, niet ten einde.

De geschiedenis was dus feitelijk geschiedenis van den dag, al liep die over een menschenleeftijd: tachtig jaren.

Er waren in Zierikzee nog enkele oudjes, die zich zoo goed als alles herinnerden. Uit den mond van die ouden had meester Maartensz. opgeteekend het beleg van Zierikzee door de Spanjaarden.

Het waren toen spannende dagen in het jaar 1576, toen de kloekke Spaansche bevelhebber Mondragon het beleg voor Zierikzee sloeg. Er was een deel van de Vroedschap en van de bevolking Spaanschgezind en die wilden de aloude vesting zonder slag of stoot overgeven. Maar de meerderheid was er tegen geweest.

En zoo was het beleg begonnen, dat weken had geduurd. Zienderoog werd het merkbaar, dat de Spanjaard winnen zou.

32

Maar de jongen mocht niet. Meester Maartensz. wist alles van Kees Evertsen, zijn trouwen vriend van den lichttoren, dien hij vaak bezocht op zijn eenzamen post. Mét den lichtwachter betreurde hij het, dat Evert geen toestemming kreeg. Maar, dat was buiten kijf, de jongen had te gehoorzamen en het kwam niet te pas, dat hij op eigen houtje wilde gaan. Hij zou dat, als het te pas kwam, Evert eens aan het verstand brengen.

Meester Maartensz. stond op den ouden vestingwal en tuurde naar de Oosterschelde, waar de vissersvloot van Zierikzee dobberde. Het was Woensdag en eerst Vrijdagmiddag keerden de botlers terug.

Achter zich vernam hij opeens geruisch en omziende, bespeurde hij tot zijn verbazing Evert van der Walle, die niet meer die vroolijke, onbezorgde uitdrukking van vroeger bezat. Opstand, ontevredenheid had er een stempel opgedrukt.

„Hoe heb ik het nu, Evert, niet buiten?” vroeg hij, wijzend naar de Oosterschelde.

„Vader is ziek, meester. Alleen kan ik het niet. 'k Verveel me geducht.”

„Dat begrijp ik. Ik kan het op je gezicht wel zien. Wel foei, wat zie jij er ontevreden uit!”

Evert kleurde onder deze opmerking van zijn ouden meester.

„Is vader erg ziek, Evert?”

„Erg niet, meester. Maar de barbier *) dacht, dat het nog wel enkele weken duren kon.”

„Wel, wel, dat is niets voor Jacob van der Walle. 'k Heb hem nog nooit ziek gekend. 'k Zal morgen eens bij hem aanloopen, Evert.”

„Good, meester. 'k Zal het zeggen.”

Evert maakte aanstalten, om door te loopen, maar hij aarzelde toch.

„Zou meester eens met vader willen praten?” vroeg hij opeens zonder eenige inleiding.

„Dat was ik van plan, jongen. Of dacht je, dat ik bij het bed van je vader stommetje zou spelen?” vroeg meester Maartensz., die den jongen overigens zeer wel begreep.

Evert moest er toch even om lachen.

„Nee, dat weet ik wel, meester. Ik bedoel: praten over mij.”

*) De chirurgijn-barbier, die in den volksmond alleen „de barbier” werd genoemd.

34

Het ontbrak niet aan pogingen tot ontzet. Op de Oosterschelde had gedobberd de Geuzenvloot van Louis de Boisot, die evenwel tot machteloosheid gedoemd was. Knarsetandend hadden de Geuzen het moeten aanzien, dat op den stadhuistoren en op den St. Lievens-Monstertoren de Spaansche vlag ontroid werd. Het pleit was verloren en de toekomst was dreigender en donkerder dan ooit...

Maar daarna was er de kentering gekomen. De Spaansche furie en vele andere dingen. Na den groeten Willem den Zwijger was de dappere Maurits opgetreden, die met zijn neef Willem Lodewijk van Nassau, de Republiek voor een goed deel van Spanjaarden zuiverde. En vervolgens had zijn broeder Prins Frederik Hendrik, die in den volksmond „Mooi Heintje” werd genoemd, tal van steden veroverd, waarom men hem ook wel den bijnaam „Stedenwiner” gaf.

Kijk, als meester Maartensz. dat alles vertelde, dan glinsterden de oogen van zijn jonge toehoorders en toehoorders — dan waren er onder de jongens wel, die wilden, dat de oorlog nog maar niet afgelopen was: zij wilden, als zij groot waren, de Spanjolen ook wel te lijf.

En hun hart ging open, als meester vertelde van die twee dappere Zierikzeenaars, die zich bij het beleg in 1576 onderscheiden hadden: Jan Lieven Heer en Schacht, die midden in den nacht onvervaard door de Oosterschelde zwommen, om berichten aan de Geuzenvloot te brengen. Dat waren nog eens kerels! Maar — zij hadden hun trouw en moed en dapperheid met den dood moeten bekopen. Want na verschillende malen dat stukje uitgehaald te hebben, waren zij door de Spanjolen ontdekt en doodgeschoten op hun zwemtocht naar de benarde veste terug.

En steevast eindigde meester Maartensz. zijn verhaal over dat gebeuren aldus: „Wie er nog meer van weten wil, die gaat het maar vragen aan Lena Schacht, de vrouw van Jacob van der Walle in de Hoofdpoortstraat; haar grootvader was de dappere Schacht.”

Toen Evert van der Walle nog op school was, had deze natuurlijk triumpfantelijk rondgekeken: ja, ja, dat was zijn moeder, die kon er van vertellen!

't Verwonderde meester Maartensz. niets, dat Evert een avontuurlijken aanleg bezat en naar de groote vaart wilde, om wat van de wereld te zien: dat was het onverschrokken, dappere bloed van de Schachts!

2*

33

„Over jou is er niet veel te praten, wel?”

„Ik wil weg; ik wil naar zee; naar de Indiën en zoo. Maar ik mag niet.”

„O, jongen, bedoel je dat? Ja, daar heb ik iets van gehoord. En wat wil je nu?”

„Als meester eens met vader wilde praten. Misschien vindt vader het dan wel goed.”

Meester Maartensz. had medelijden met den flinken jongen die vooruit wilde in de wereld. Met den lichtwachter was ook hij van oordeel, dat er in den jongen wat school. Maar — het moest in den rechten weg gaan.

„Hoor eens, jongen, ik weet er alles van en ik wil er ook wel eens met je vader over praten, morgen, maar eerst heb ik met jou een appeltje te schillen. Ik heb gehoord, dat jij van plan bent, tóch te gaan, ook al mag je van je vader niet. Is dat zó?”

„Heeft Kees Evertsen dat verteld, meester?” vroeg Evert, begrijpend.

„Ik zeg niet, wie mij dat verteld heeft. Het doet er ook niet toe. Is dat waar, Evert?”

De klare, strenge oogen van meester Maartensz. zagen Evert uitvorschend aan. Deze sloeg de oogen neer, schuld bewust.

„Is dat waar, Evert?”

De jongen knikte.

„Dan ben je op den verkeerden weg, jongen. Dat mag niet. Je moet je vader gehoorzamen, dat weet je heel goed. Ik wil er wel met je vader over spreken en hem vragen, jou toestemming te geven, want ik vind je verlangen niet onredelijk. Maar ik moet weten, dat je zult gehoorzamen, ook als vader het niet wil. Je mag niet de verzenen tegen de prikkels slaan, dat weet je heel goed. Alleen als je mij belooft, dat je dat verkeerde plan zult laten varen, wil ik voor je pleiten.”

Evert kreeg weer hoop: als meester er eens met vader over sprak, wie weet, vader had veel respect voor meester Maartensz., misschien stond vader het dan wel toe.

„Nu, wat antwoord geef je, Evert?”

„Ik zal gehoorzamen,” zei Evert vlug.

„Dan is het in orde. Ik hoop er morgen over te praten. Maar is het nu wel goed, dat je niets loopt te doen?”

„Als vader volgende week nog niet varen kan, gaat Simon Krepel met mij mee. Die kan wel gemist worden op zijn botter. Kees en Sijmen kunnen het dan alleen wel af.”

„Dat is een goede oplossing. Dat leegloopen deugt voor nie-

35

mand, maar voor jou zeker niet. En er wordt niet verdiend ook. Nu, jongen, goedendag. Ik zal doen, wat ik beloofd heb."

Meester Maartensz. liep verder en dacht: die jongen meent niet, wat hij zegt; hij zegt mij al te vlug, dat hij gehoorzamen zal; 't is een vervelend geval voor de ouders; maar 'k heb het nu beloofd en zal het doen.

Brandend van verlangen wachtte Evert den volgenden dag af. Hij vertrok, toen meester Maartensz. kwam, om den zieken visscher te bezoeken, maar bleef in de nabijheid, om, toen hij bespeurde, dat meester weer weg was, ten spoedigste naar huis terug te keeren. Hij was er bijna zeker van: als meester Maartensz. voor hem pleitte, zou vader wel toestemmen.

Tot zijn bittere teleurstelling sprak vader er niet over. Zou meester het onderwerp niet aangeroerd hebben? Hij had het toch beloofd?

Het werd hem te machtig. En hij vroeg er moeder naar, toen deze in het tuintje vertoefde.

Ja, meester had er over gesproken, maar vader en moeder konden niet van idee veranderen.

Evert klemde de tanden op elkaar, om niet in woede uit te barsten. Den ganschen avond sprak hij geen woord en hij ging, van verveling en landerigheid, vroeg naar bed, waar hij lag te piekeren, hoe hij zijn plan zou uitvoeren. Hij dacht er geen oogenblik aan, wat hij meester Maartensz. beloofd had, voor het geval vader bleef weigeren.

Het stond voor hem vast: als hij niet mócht, zou hij tóch gaan. De moeilijkheid was alleen, hoe weg te komen.

Hij viel eindelijk in slaap. Maar midden in den nacht werd hij wakker, overdacht en kreeg een idee. Wel natuurlijk, zóó moest het. Zou zou het ook wel gaan. Simon Krepel, die de plaats van zijn vader zou innemen op den botter, was een kalf van een vent en bovendien niet bepaald snugger uitgevallen. Die was wel te bewegen te doen, wat Evert wilde. Als vader nu de volgende week maar niet beter was en zélf weer ging varen...

Jacob van der Walle was niet beter. En het bleef bij het plan, dat Simon Krepel hem vervangen zou.

Den dag vóór het vertrek werkte Evert op den botter als een paard. De netten moesten in orde gemaakt, voor proviand moest worden gezorgd. Want minstens vier dagen bleven zij weg. Thuis liet Evert zich zoo weinig mogelijk zien, want erg gerust was hij er niet op.

36

Bijna allen gingen naar Goes. Daar kwam dan weer te veel visch. In Middelburg of Vlissingen was goed geld te ontvangen. 't Was wel een heele reis, maar die moesten zij er voor over hebben. En met een flinken buidel zouden zij in Zierikzee terugkeeren. Wat zou Jacob van der Walle opkijken!

"Vooruit," zei Simon Krepel. "Dat doen we, Evert. We gaan op Middelburg aan."

"Naar Vlissingen is nog beter, Krepel," meende Evert, die niet zeide, wat er in zijn binnenste omging. Maar zijn hart sprong op van vreugde. Hij had er over gepekerd, hoe hij Krepel in Vlissingen zou krijgen, maar 't ging nu, door de goede vangst, van een leien dakje.

Krepel zou nu wel overgehaald kunnen worden, om naar Vlissingen te gaan. Dat vond Evert voor zijn plan nog beter. Het gelukte hem, Krepel te bewegen, Middelburg niet aan te doen, daar de schipper zeer wel zag, dat meerdere botters daar hun geluk gingen beproeven.

Dus voeren zij door naar Vlissingen, waar de visch vrij grif tegen goede prijzen van de hand ging. Simon Krepel was in een beste stemming en hij slenterde met Evert langs de haven en over de wallen.

Op de reede lagen enkele groote koopvaardischepen. In een er van klommen de matrozen als ratten in het want. En hun luid gezang was hoorbaar op den wal.

"Wat mooie booten, Evert," zei Simon Krepel bewonderend.

"Ja," vond Evert, wiens hart was opengegaan, "zou je er niet op willen varen?"

"Ik ben er te oud voor," lachte de ander. "En wij hebben niets te willen. Wij behoeven op onze botters en in Zierikzee."

"Ook al zou een," dacht Evert.

"Die gaat vast vandaag of morgen buitengaan," meende Krepel, doelend op het schip, waar veel bedrijvigheid heerschte.

"Ik denk het ook," zei Evert. "'k Zou best mee willen."

"Wat zeg je daar?"

"Dat ik wel zou mee willen. Dat is toch niets bijzonders, wel?"

"En thuis dan?"

"Thuis. Thuis?"

"Ja, natuurlijk thuis. Wie moet dan je vader helpen? En wat moet jij op de groote vaart gaan doen? Dat schip gaat vast naar de Indiën. En jij bent nog nooit van huis geweest. Ik denk dat je om je moeder zoudt huilen. Blijf jij maar bij je leest, hoor, schoenmakertje."

38

In den grauwen morgenschemer drukte Evert vader en moeder de hand. Het leek moeder toe, dat hij haar hand langer vasthield dan anders, maar dat was zeker verbeelding. Want vroolijk en welgemoed vertrok hij, vader belovend nog, dat hij de bevelen van Simon Krepel zou opvolgen.

"Je kunt je best aan hem toevertrouwen; hij is een goed schipper."

"Ja, ja, vader," zei Evert. "Het zal best gaan." En hij liep naar de haven, waar veel bedrijvigheid heerschte.

De zeilen der kleine scheepjes werden geheschen. En een voor een verlieten ze de ankerplaats, om de Oosterschelde op te zoeken, op de vischvangst uit.

Simon Krepel stond aan het roer, innemend de plaats van den zieken Jacob van der Walle.

"Opletten, Evert!" riep hij opeens, om dan te mompelen: "Wat mankeert die jongen toch?"

Evert stond op de voorplecht. Maar hij keek niet vooruit. Hij tuurde achterwaarts, naar Zierikzee, dat langzamerhand uit het gezicht verdween. Bij den lichttoren stond oudergewoonte Kees Evertsen, de stramme hand ten groot opstekend. Evert groette terug, maar hij riep niets. Lang staarde hij naar de breede figuur van den ouden zeeman in ruste.

Toen, met een zucht, wendde Evert zich om en keek over den waterplas, waarop links en rechts en voor- en achteruit de botters van Zierikzee dobberden.

"Wat mankeert jou toch, Evert?" vroeg Simon Krepel, die het vreemde gedrag van den jongen niet verklaren kon.

"Niets," gaf Evert terug. En hij voegde zich bij den schipper aan het roer, stilzwijgend. Vooreerst was er toch niets te doen.

Enigen tijd later werden de netten uitgeworpen. Dien dag en ook de beide volgende dagen was er een zeldzaam overvloedige vangst, wat, naar bleek, ook op de andere schuiten het geval was. Sommige botters zetten reeds koers naar het land van ter Goes, daar er in Zierikzee toch te veel visch zou komen, wat de opbrengst drukte.

"Wij moeten ook maar naar ter Goes, Evert," dacht Simon Krepel.

"Daar gaan ze allemaal heen," vond Evert. "Laten we naar Middelburg of Vlissingen varen. We maken er goede prijzen."

De schipper trok even een bedenkelijk gezicht: dat betekende in elk geval den Zondag in Middelburg of Vlissingen overblijven.

Maar toen hij doordacht, vond hij de idee nog zoo dom niet.

37

"'t Komt er toch wel eens van," zei Evert langs zijn neus weg. "Wat! En vind je vader dat goed?"

"Vader heeft het liever nu nog niet. 'k Moest eigenlijk nog een jaartje wachten," loog Evert. "Maar zoolang wacht ik niet meer. Het verveelt me al lang bij de visscherij. 'k Wil eens wat van de wijde wereld zien."

"De Schelde is wijd genoeg, hoor," vond de schipper. "Daar kun je best je broodje verdienen. Zie eens, wat een kostelijke vangst wij gehad hebben."

Zij waren, dus pratend, weer op den botter aangeland met de bedoeling den nacht in Vlissingen door te brengen en den volgenden morgen terug te keeren. Als de wind gunstig bleef — en dat leek er wel op — konden zij nog des Zaterdagavond in Zierikzee terug zijn. Dat vond Krepel beter dan den Zondag over te blijven. Misschien was Jacob van der Walle al gauw beter, dat hij Dinsdag weer varen kon.

Evert had geen antwoord meer gegeven, maar kroop, toen het tweetaal weer aan boord was, in het achteronder, waar hij een kist met kleeren te voorschijn haalde, die opendeend en er iets bijpakte. Dan sloot hij de kist weer en bracht die naar het vooronder.

"Wat ga je nu beginnen?" vroeg Simon Krepel verbaasd. "Niets. Daar staat de kist altijd," loog Evert.

Het was even later, toen hij, zonder eenige inleiding, den niet al te snuggeren visscher opnieuw in verbazing bracht.

"Zeg, Krepel, kun je wel alleen terug naar Zierikzee? 't Is stil weer. 't Zal best gaan."

"Alléén terug? Wat is dat nu weer voor onzin? En jij dan?"

"Dan blijf ik hier in Vlissingen."

"Wat moet jij in Vlissingen doen?"

"Niets. Ik blijf er niet. Ik laat me aanmonsteren op een koopvaardischip."

"Je bent niet wijs," meende Simon Krepel, die meende, dat Evert er een grapje van maakte.

Maar Evert van der Walle's gezicht stond niet grappig. Dat vertoonde bitteren ernst.

"Meen je, wat je zegt, Evert?" vroeg de schipper, voor alle zekerheid.

"Natuurlijk," zei Evert. "Mijn kist staat klaar. Ik ga van boord af."

"Maar je vader en je moeder dan? Zij weten er toch niets van?"

39

„Nee, precies niet, maar zij verwachten het wel. Het is niet langer uit te houden. Ik ga de wereld in.”
 „Maar je gaat niet van boord af,” zei de ander, tot wien het nu eerst goed doordrong, dat het den kwajongen ernst was.
 „Ik ben verantwoordelijk voor je.”
 „Je hebt niets over mij te zeggen. Ik ga niet meer naar Zierikzee terug, nu weet je het.”

„Maar, jongen, wees toch verstandiger. Ik kan toch niet zonder jou terugkomen?”

„Waarom niet? Je zegt maar, dat je me niet hebt kunnen tegenhouden. Dat is ook zoo. Ik ben geen klein kind meer. 't Is de schuld van vader en moeder. Dan hadden zij me maar toestemming moeten geven.”

Simon Krepel was stom verbaasd en zat met den mond vol tanden. Zoiets had hij nog nooit beleefd! 't Was in zijn jongenshart niet opgekomen, de wijde wereld in te gaan. Natuurlijk vonden Jacob van der Walle en zijn vrouw het niet goed. Maar — dan kon hij toch ook niet *zonder* dien jongen terugkeeren? En dat die jongen zijn vader en moeder zoo ongehoorzaam was! 't Was ongehoord!

„Dus je bent rebelsch?” vroeg hij.

„Rebelsch? Waarom?”

„Omdat je tegen je vader en moeder opstaat, dáárom!”

„Hun eigen schuld. Dan hadden ze mij mijn zin maar moeten geven. 'k Heb het dikwijls genoeg gevraagd.”

„Maar dat *kan* immers niet, jongen?”

„Waarom niet? Bij een ander kan het toch ook?”

Simon Krepel zuchtte diep. Hij wist ter wereld niet, wat hij met den jongen moest aanvangen.

„God zal je vinden, jongen. 't Is verschrikkelijk, wat je doet.” Evert gaf geen antwoord.

Toen gooide de visscher het over een anderen boeg.

„En moet je je moeder zoo'n verdriet aandoen? 't Mensch zal het besterven, als je niet terugkeert. Evert, Evert, wat laad je op je geweten!”

„Ik kan dit leven niet langer dragen,” riep Evert hartstochtelijk uit. „Ik ga weg.”

Hij haalde zijn kist te voorschijn en stak Simon Krepel, die stom van verbazing en angst was, de hand toe.

„Wees niet boos, Krepel, ik moet weg. Van huis mag ik niet, dan moet het zóo maar. Groet vader en moeder; zeg, dat ik

40

verkeken. Misschien koos de driemaster den volgende morgen vroeg wel zee.

Op geen driehonderd meter afstands lag het begeerde doel. Maar hoe kwam hij er? Er was eenvoudig geen kans op.

„Keer terug, Evert. Doe je vader en moeder dit verdriet niet aan. Ga weer naar Krepel en zeil naar Zierikzee. Er rust geen zegen op deze onderneming. Je volgt eigen zin en lust en dat gaat niet goed.”

Evert bracht die betere ster tot zwijgen. Nee, nee, niet terug. Vooruit was het doel. Als hij op dat schip niet terecht kon komen, dan moest hij zich maar trachten te verbergen tot Krepel vertrokken was en een ander schip zien te vinden.

„Hé, maat, waar moet je heen? hoorde hij opeens een ruwe stem vragen.

„Ik moet naar dat fregat dáár,” antwoordde Evert, die even opschrok uit zijn gepeins. Naast hem stond iemand, wien het aan te zien was, dat hij een bevaaren man was. Het beste vond hij maar, onmiddellijk te zeggen, wat hij wilde. Misschien wist deze schipper wel raad.

„Naar de „Willem van Oranje?” vroeg de ander.

„Dat weet ik niet.”

„Weet je dat niet?” was de verbaasde wedervraag. „Heb je dan niet op de „Willem van Oranje” laten aanmonsteren?”

„Nee, ik wil mij laten aanmonsteren,” zei Evert, die alweer een moeilijkheid opdagen zag.

„Nog laten aanmonsteren? Dat is nu te laat. Over een paar uur vertrekt de boot, als het tij gunstig is. Ik kom er net vandaan.”

„Zou het niet meer gaan?” vroeg Evert, hevig teleurgesteld.

„Je zoudt het kunnen proberen, maar er zal een zware wijs opgaan. De bemanning is voltallig. En Van Santen is niet gemakkelijk.”

„Wie is Van Santen?” vroeg Evert weer.

Hij vond den man, die met hem sprak, een aardigen kerel, al leek hij dan ruw.

„Van Santen is de kapitein van de „Willem van Oranje”. Hij zal nu wel niemand meer aannemen. Want hij houdt van orde en regel. En een jonge jongen als jij moet hij zeker niet meer. Ben je soms weggelopen?”

Evert had overwogen, dat de een of ander hem deze of een dergelijke vraag stellen zou. Vandaar, dat hij een antwoord bedacht had en onmiddellijk er mee klaar was.

42

goed zal oppassen en zoo gauw mogelijk terugkom, om hen eens te zien.”

Werktuigelijk, als versuft, drukte Simon Krepel Everts hand.

't Was al te gek en al te wonderlijk en al te onwezenlijk...

Toen hij goed tot besef van de werkelijkheid kwam, was Evert van der Walle verdwenen...

HOFDSTUK VI.

Aangemonsterd.

Met zijn kistje weinige kleeren onder den arm ijde Evert van der Walle van den botter weg, nadat hij Simon Krepel in groote verbazing en verslagenheid had laten zitten.

Hij begreep nu, dat hij handelen moest, hoewel zijn hart klopte van angst. Met kracht sprak de stem van zijn geweten. En dat hij daareven nog zoo'n lang twistgesprek met Krepel had gehad, kwam alleen, omdat er toch nog iets in hem was, dat hem wilde tegenhouden in het volvoeren van zijn plan.

Maar hij had doorgezet en nu had hij te handelen. Er moest ook spoed worden gemaakt, want het was niet onmogelijk dat Simon Krepel nog probeeren zou, hem terug te krijgen. Gelukkig was hij niet erg snigger. Want Evert vermoedde, dat hij niet zoo gemakkelijk zou weggelopen, als Krepel den Schout van Vlissingen in den arm nam. Maar — misschien dacht de oude daar eens niet aan. 't Was wel jammer voor hem, dat hij zonder hem in Zierikzee moest aankomen, maar er was niets aan te doen. De gelegenheid was nu te mooi, om die niet aan te grijpen.

Kom, hij moest aan het verleden maar niet meer denken. En ook niet aan vader en moeder. Dat was voorbij. De groote moeilijkheid was, hoe op het schip te komen, dat op de reede zeiklaar lag. Want dat moest hij hebben! Hoe eerder uit Vlissingen, hoe beter.

Maar hoe er te komen? En *als* hij er kwam, wat moest hij dan den kapitein zeggen? Er kwamen allerlei moeilijkheden, die hij nu voor het eerst in volle klaarte zag.

Hij stond nu aan den zeekant. De zon neigde ter kimme. Over een uur zou de duisternis invallen en dan was alle kans

41

„Ik was in Zierikzee op een botter, maar wil liever op de groote vaart. Wat van de wereld zien.”

„Zoo,” zeide de ander op bedachtzamen toon. „Weten je vader en moeder dat?”

„Die heb ik niet meer,” antwoordde Evert.

Het was voor Evert een uitkomst, dat de schipper hem bij dat antwoord niet aankeek, want Evert bloosde hevig bij dien schrikkelijken leugen. Het zweet stond hem op het voorhoofd van angst.

De Vlissinger keek echter niet naar hem, maar tuurde naar het schip op de reede.

„Dat verandert,” zeide hij op een toon, die medelijden uitdrukte. „Je staat al vroeg alleen op de wereld. Maar — wat ik wou zeggen, hoe wilde je op die boot komen?”

„Ja, dat weet ik juist niet. Komt er niet nog een sloep aan wal?”

„Geen sprake van,” zei de schipper bestial. „'k Heb juist de laatste levensmiddelen aan boord gebracht.”

„Heb je dan een boot?” vroeg Evert. „En ken je den kapitein?” De schipper kreeg schik in den jongen, die zoo vrij met hem praatte.

„Dat is mijn boot,” zeide hij, wijzend op een klein vaartuigje, dat in de nabijheid gemeerd lag. „En kapitein Van Santen ken ik heel goed.”

„Kun je mij er niet heenbrengen?” smeekte Evert. „Ik zal er wat voor betalen.”

„Van een armen wees wil ik geen oortje hebben,” zei de ander. „Ik wil je er heenbrengen, maar reken er vast op, dat je ook weer met mij terugkomt.”

„'t Was toch te proberen,” hield Evert vol. „'k Zou het zoo graag willen.”

Hij was wonder in zijn nopjes, dat de man zoo bereidwillig bleek. Wie weet, kon hij, eenmaal op het fregat, den kapitein vernemen.

„Nu, vooruit dan maar. Maar Van Santen zal het vast niet willen.”

Eenige minuten later had de schipper het zeil van zijn bootje geheschen en dobberde het vaartuigje op de Westerschelde, naar het fregat op de reede van Vlissingen.

Onderweg werd Evert dikke vrienden met den schipper, die, zooals hij vernam, geregeld van de kade naar schepen op stroom voer, om levensmiddelen te brengen en boodschappen te doen.

43

En de man beloofde, dat hij bij kapitein Van Santen een goed woordje zou doen.

En dat gebeurde dan ook inderdaad.

Het bleek Evert, dat zijn nieuwbakken vriend een zeer goede bekende van het scheepsvolk was. Met ontzag keek hij naar het gevaarte, dat zij langzamerhand naderden. Dat was nog eens iets anders dan een botter van Zierikzee! Je moest er tegenop klauteren, om aan boord te komen.

Toen het scheepje naderde, kwamen overal over de verschan-sing koppen te voorschijn.

„Wat nou, Meerlandsz., wat is dat?” riepen een paar matrozen.

„Kun je ons niet verlaten?”

„Zoals je ziet, mensen,” schreeuwde de schipper terug.

„Gooi maar eens een lijn uit.”

Aan het verzoek werd onmiddellijk voldaan, zoodat het bootje weldra naast het groote schip lag, en de schipper en Evert langs den touwladder, die nog uithing, aan boord konden klauteren waar zij omringd werden door een groep matrozen.

„Hallo, wat is hier te doen?” vroeg opeens een gezaghebbende stem.

„Meerlandsz. met een jongen, stuurman,” antwoordde één der matrozen.

„Stuurman Barendsz., zou ik den kapitein even kunnen spreken?” vroeg de Vlissinger.

„Voor Meerlandsz. kan dat wel,” antwoordde de stuurman vriendelijk. „Ga maar mee naar de kajuit. Wat is er aan de hand, Meerlandsz.?” vroeg hij.

De schipper vertelde het geval.

„Doe ook een goed woordje voor hem, stuurman. 't Is een arme jongen. Hij heeft geen ouders meer en wil zoo graag op de groote vaart.”

„Hm,” gronde de stuurman. „We zullen eens zien. We hebben overigens al twee van die opeters.”

Hij zag Evert aan en had blijkbaar welgevallen in den stevigen knaap. Want hij sloeg hem op den schouder en zei: „Zoo, jong, wil jij zeeman worden? Waar kom je vandaan? Uit Vlissingen?”

„'t Zit Zierikzee, stuurman,” zei Evert.

„O, nooit geweest.”

De kapitein Van Santen bleek nogal inschikkelijk. „Laat den jongen eens hier komen,” zei hij, toen de Vlissinger zijn verhaal had gedaan. En dan tot den stuurman: „Wat denk je er van, Barendsz.?”

44

„Neem hem, kapi. We hebben hem wel niet bepaald nodig, maar 't is een arme wees, die graag naar zee wil. Eén eter meer of minder doet er niet toe en hij maakt een goeden indruk.”

Verlegen en met een kloppend hart betrad Evert de kajuit.

„Zoo, wou jij hier aan boord komen?” vroeg de kapitein hem, niet bepaald vriendelijk.

„Ja, kapitein,” antwoordde Evert vrijmoedig. En even vrijmoedig zag hij den gezagvoerder aan.

„'t Zal je niet meevallen. Je bent hier niet op een botter. Waarom wil je hier komen?”

„'t Verveelt me op de vischvangst, kapitein. Ik wil wat van de wereld zien.”

„Hm, dat valt te begrijpen,” meende kapitein Van Santen, milder gestemd. „Hoe lang heb je gevaren?”

„Vijf jaar, kapitein.”

„Zoo, dan weet je dus al wat van de vaart af. Heb je geen ouders meer?”

„Neen, kapitein.”

Evert bloesde niet eens meer, toen hij dien gruwelijken leugen uitsprak.

„Dat is erg voor je. Nu, je kunt wel met ons meegaan. Tenminste, als je direct aan boord kunt blijven. Over een uur kiezen we zee.”

„Ja, kapitein. 'k Heb mijn kleeren bij me,” juichte Evert bijna.

„Dat is kerelswerk. Hoe heet je?”

„Evert van der Walle, kapitein.”

„Nou, Van der Walle, omdat je al zoolang hebt gevaren, al is het dan maar op een notedop, wordt je hier onmiddellijk lichtmatroos. 'k Wil tenminste zien, of het gaat. Doe je best. Dan kom je altijd vooruit in de wereld. Je kunt nu wel gaan.”

Evert wist niet, of hij waakte of droomde. Maar een uur later wist hij, dat het werkelijkheid was. Want de „Willem van Oranje” lichtte de ankers en Evert volgde de bevelen op, die hem gegeven werden. Hij was nu lichtmatroos op de groote vaart. Hij had zijn zin.

Alles was eerst nog zoo mooi en zoo nieuw voor hem, dat hij geen moment aan huis dacht.

Maar toen hij, later op den avond, ter kooi lag, kon hij den slaap niet te pakken krijgen. Hij zag Simon Krepel alleen naar Zierikzee terugkeeren. Hij zag, hoe diens mededeeling, dat hij

45

weggelopen was, ontvangen werd. En het zat hem dwars, evenals de leugen, dat zijn ouders dood waren.

Maar dan suste hij zijn geweten in slaap: dat was slechts een noodleugentje geweest, om het begeerde doel te bereiken.

En dat vader en moeder schrokken van Krepel's mededeeling? Dat was hun eigen schuld. Dan hadden zij hem zijn zin maar moeten geven. 't Was zeker vervelend, dat het op deze manier moest gaan. 't Was natuurlijk veel mooier geweest, als hij toestemming had gekregen. Enfin, hij was nu klaar en als hij terugkeerde, zou hij eens thuis gaan kijken. Dan zouden vader en moeder het wel goed vinden.

Terwijl de „Willem van Oranje” de reis naar Indië aanvaardde, liep Simon Krepel als versuft langs de haven van Vlissingen.

„Onnoozle hals”, had hij zichzelf gescholden, „dat kan toch zóó niet; je kunt toch niet zonder dien opstandigen jongen naar huis!”

En hij ging den wal op, zoekend en speurend. Natuurlijk moest de jongen nog ergens zijn, want een, twee, drie had hij zoo geen schip, om zich te laten aanmonstern.

Den ganschen avond zocht hij, deed een elk, dien hij ontmoette, navraag, maar zonder resultaat. Niemand had een dergelijken jongen gezien. Een Vlissinger, die belang stelde in het gebeuren, ried hem aan, naar den Schout te gaan. De Schoutenrakkerts konden dan eens een oogje in 't zeil houden.

Dien raad volgde hij op. Hem werd beloofd, dat er op gelet zou worden, of een jongen op een schip trachtte te komen. Simon Krepel was er zóó van overtuigd, dat het nu in orde zou komen, dat hij den geheelen volgende dag in Vlissingen liggen bleef.

Tegen den avond kwam de verpletterende tijding, dat hij wel vertrokken kon, want den Schout was gebleken - Meerlandsz, die er van gehoord had, had het verteld - dat de bewuste jongen reeds op weg naar Indië was, met de „Willem van Oranje”.

Moedeloos, ontzet, beangst heescht Simon Krepel in den avond de zeilen van den botter en koerste naar Zierikzee. 't Was een nacht, dien hij zijn leven lang niet vergeten zou, want het was hem, of hij zijn eigen kind verloren had...

Op de Oosterschelde kreeg hij tegenwind, zoodat hij genoodzaakt was - ook dat kwam er nog bij! - den geheelen Zondag voor anker te gaan. Eerst des Maandagsmorgens laat kon hij weer zee kiezen en arriveerde in den middag in de haven van

46

Zierikzee, waar hij, tot zijn groote ontsteltenis, Jacob van der Walle zag staan. Die was dus al beter en keek uit naar zijn botter, daar vrij zeker alle andere vaartuigen reeds binnen waren.

Meesterlijk stuurde Simon Krepel de boot tusschen de andere door, om te kunnen aanleggen op de vaste plaats.

Met een zwai wierp hij een touw naar den wal, dat door Jacob van der Walle werd opgevangen. Tegelijkertijd riep deze: „Wat doet Evert toch in het achteronder?”

Simon Krepel gaf geen antwoord. De keel was hem tot berstens toe vol.

„Waar is Evert, Krepel?” herhaalde de man op den wal, zoo luid en met zoo forsche stem, dat andere visschers het hoorden en kwamen toelopen.

Nóg gaf Simon Krepel geen antwoord. Hij kon niet spreken.

„Waar is Evert, Simon?” vroegen nu ook de anderen, nieuwsgierig geworden.

Met wijd opengesperde oogen staarde Jacob van der Walle zijn plaatsvervanger aan.

„Hij is niet aan boord,” stamelde de laatste, die de waarheid nog niet zeggen kon.

„Waar is hij dan?” schreeuwde Van der Walle, heescht van angst. „Kerel, zeg toch wat!”

„Is hij ziek? Is hij verdronken?” riepen de visschers door elkaar.

„Neen, neen,” antwoordde Simon Krepel, van de boot stap-pend. En dan tot Van der Walle: „Ga maar mee, 'k zal het je vertellen.”

Niemand volgde het tweetal, hoewel de nieuwsgierigheid groot was.

„Ik kan het niet helpen, Jacob,” steunde Simon Krepel. „'k Heb angsten uitgestaan. Hij was er niet te houden. 'k Heb gepraat als Brugman. Maar hij wilde niet mee terug. Op de reede lag een groot fregat voor Indië...”

„Heeft hij zich laten aanmonstern?”

„Ja. Ik kan het niet helpen, Jacob. Wat een terugtocht! Dat die jongen niet verstandiger was. Ik durfde niet naar hier te komen. Maar het moest.”

„'t Is goed, Simon,” zeide Van der Walle met verstikte stem.

„Je kunt er natuurlijk niets aan doen. Je kondt hem niet tegenhouden. De jongen zeurde er al een paar jaar over. Vertel alles precies.”

En Simon Krepel vertelde. Hij wist zich de woorden te her-

47

inneren, die Evert gezegd had. Hij gewaagde van zijn zoeken door Vlissingen; van het feit, dat hij den Schout te hulp geroepen had.

„Maar het heip alles niets,” klaagde hij. „Zaterdagavond hoorde ik, dat Evert al op de Noordzee was, op dat fregat. 't Is niet, of ik schuld heb.”

„Je hebt geen schuld. Je hebt gedaan, wat je kondt,” kreunde Jacob van der Walle, die met gebogen hoofd voortliep. 't Was of hij in enkele minuten jaren ouder geworden was.

„Had hij geen boodschap voor vader of moeder meer?” vroeg hij dan met een toonloze stem.

„k Moest de groeten doen en zeggen, dat hij goed zou oppassen en zoo gauw mogelijk zou terugkomen, om jullie te zien.”

„'t Is een slag. 't Is een slag,” steunde Jacob van der Walle, die nooit had kunnen denken, dat Evert zóó durfde handelen. „God moge het hem vergeven, maar ik kan het nog niet. Het breekt zijn moeder het hart. A's het haar dood maar niet is. Gegroet, Simon. Jij kunt het niet helpen, hoor. Als die kwajongen het nu niet gedaan had, dan op een anderen keer. 't Blijkt nu wel, dat hij al lang niet dat plan heeft rondgelopen. De Heere helpe ons.”

Hij drukte, ontroerd, geheel tegen de gewoonte der visschers, Simon Krepel de hand.

„Moet ik vanavond maar komen rekenen?” vroeg Simon Krepel.

„Ja. Of morgen. 't Komt er niet op aan. Evert, Evert, wat heb je gedaan?”

HOOFDSTUK VII.

De verwijdering.

Zijn nachtelijke taak was volbracht. De morgenschemering was gekomen. En aan den Oostelijken kant van het eiland was de dagvorstin opgerezen. Kees Evertsen had de groote lantaarn uitgedraaid, de glazen schoongemaakt, opdat alles weer gereed zou zijn voor den avond.

Vlugger dan gewoonlijk, verliet hij zijn hut. Hij werd verteerd door onrust. Want hij had den vorigen middag, juist toen hij bij zijn hut gearriveerd was, de botter van Jacob van der Walle

48

hij de visschers, die zoo goed als gereed waren, om weer naar buiten te gaan met hun botters. Onder hen was ook Simon Krepel.

En hij vertelde den ouden lichtwachter de droeve historie, zoodat deze geheel op de hoogte was, toen hij even later door de Hoofdpootstraat liep en Jacob van der Walle zag staan, het bovenlijf geleund over de onderdeur van zijn huisje.

Kees Evertsen werd met diep medelijden vervuld: de visscher staarde als wezenloos vóór zich uit en terwijl de andere visschers zich opmaakten, op de vangst te gaan, was Jacob van der Walle, die finke kerel, werkeloos; had hij zeker niet den moed, uit te varen.

„Jacob,” zei hij alleen.

„Evertsen,” was het antwoord.

Meer niet. Maar het was voldoende. Die twee mannen, de oude en de jongere, verstonden elkaar.

Even heerschte er een diep stilzwijgen tusschen die beiden.

„k Heb er van gehoord, man,” zei de lichtwachter met een stem, die van ontroering trilde.

„Zoo.”

„Wat domme jongen toch!”

„'t Is God geklaagd,” zei Jacob van der Walle. „Zijn moeder is er ziek van. Als het haar dood maar niet is.”

„En zijn vader is er kapot van,” dacht de zeerob, maar hij zeide het niet hardop.

„k Had het niet gedacht van Evert. Je weet, dat ik hem nog zóó gewaarschuwd heb.”

„Ik weet het. Niemand kan er wat aan doen. Hij is tóch gegaan. 't Is een slag, Kees.”

„Een beproeving, man.”

„Ja, een beproeving. k Had het nooit achter den jongen gezocht. Zonder één enkel woord weggaan. 't Is verschrikkelijk. k Wil alleen hopen en bidden, dat God hem niet straft naar zijn zonde.”

„Hij komt misschien gauw terug. Mogelijk bevat het hem niet,” troostte Kees Evertsen, hoewel hij sterk aan zijn eigen woorden twijfelde.

„Geloof het maar niet. Dan ken je Evert niet. Het verlangen zat te diep. Nu hij dit gedaan heeft, denk ik er geen oogenblik aan, dat hij gauw terug komt.”

Met oogen, rood van het schreien, en een bleek gelaat, gevolg mede van een slapeloos doorgebrachten nacht, kwam vrouw Van der Walle aan het deurtje.

50

het Dijkwater zien binnenkomen. Simon Krepel zat aan het roer en de man had nauwelijks de hand ten groot opgeheven. En — Evert was niet aan boord geweest, althans hij had zich, wat toch absoluut tegen zijn gewoonte was, niet vertoond.

En toen had een onverklaarbare onrust den ouden lichtwachter bevangen. Wat was er aan de hand? Leg Evert ziek in het achteronder? Of had de kwajongen, gebruik makend van de gelegenheid, zijn schandelijk voornemen tóch volvoerd en had hij de plaas gepoetst?

Aan den eenen kant kon oude Kees het schier niet gelooven, dat Evert zóó handelen zou. Maar aan de andere zijde: al sprak de jongen er met hem niet meer over sinds dien bewusten Zaterdagmiddag, de oude had toch steeds het gevoel gehad, dat Evert nog met dat heillooze plan rondliep. Hij had er met Jacob van der Walle over gesproken, maar deze, hoewel hij bekommernis bleken liet, had gemeend, dat Evert het niet doen zou. Dát verdriet zou hij vader en moeder toch wel besparen.

Kees Evertsen was het ook gaan gelooven. Verscheidene weken waren sindsdien verlopen. De zomer ging afscheid nemen. Er kwam voor de visscherij een goede tijd aan. Evert zou op den duur wel verstandiger worden. Met opzet had de oude het onderwerp geheel laten rusten en was hij zoo sober mogelijk geweest in het vertellen van zijn zeemanservaringen. Trouwens, het scheen hem toe, dat Evert hem niet meer zoo opzocht als voordien.

Toen hij Simon Krepel alleen had ontmoet, was de oude twijfel weer boven gekomen: zou die kwajongen het dan toch gedaan hebben? In elk geval was er iets: of Evert was niet aan boord of hij lag er ziek.

De oude moest zijn brandend ongeduld bedwingen: zijn werk riep hem; 't was niet meer mogelijk, naar de stad te gaan, want dan zou, eer hij terug was, de avond gevallen zijn.

Nog nooit was hem een nacht zoo lang toegeschenen. En meer en meer rijpte in hem de overtuiging, dat het met Evert van der Walle niet in orde was, hoe dan ook.

Vlugger dan anders verliet hij, toen de nachttaak afgelopen was, de hut en haastten zich zijn stramme beenen, zij waren pijnlijk van de jicht, langs den dijk naar de stad, die ontwaakt was en beschenen werd door de morgenzon. Hij zou direct met een verzonnen boodschap bij buurman Van der Walle aanloopen en dan wel vernemen, of er reden tot ongerustheid was geweest.

Hij behoefde niet zoo ver te loopen; op de haven ontmoette

49

„Evertsen.”

„Vrouw Van der Walle,” zeide hij.

„Heeft Jacob het je verteld?”

Haar oogen gingen in eenen onnatuurlijk flikkeren.

„k Hoorde het op de haven,” zeide hij. „En daarom kwam ik even aanloopen. k Heb met jullie te doen. 't Is een slag, moeder.”

„Ja,” antwoordde zij op harden toon. „Een slag. Maar jij hebt je zin.”

Ten hoogste verbaasd staarde Kees Evertsen de vrouw aan. En daarna den visscher, die het hoofd schudde.

„Wat bedoel je nu?” vroeg hij.

„Dat je je zin hebt. Dát bedoel ik. Het is jouw schuld, dat Evert gegaan is.”

„Wel heb ik van mijn leven!” riep de oude uit, nog méér verbaasd dan zooeven. „Wat heb ik daarmee te maken, vrouw Van der Walle?”

„Neem het niet zoo erg op,” suste de visscher. „'t Is natuurlijk niet zóó.”

„'t Is wel zoo. Evert heeft het immers zelf gezegd?”

De stemmen gingen wat luid klinken.

„Ga mee naar binnen,” zeide Jacob van der Walle. „Anderen hebben er niet mee te maken. Er is een misverstand, Kees.”

„Geen misverstand, Jacob. Evert heeft het zelf gezegd.”

De oude lichtwachter begreep er nu niets meer van.

„Ik snap het niet,” verklaarde hij trouwhartig. Er moet een misverstand zijn, je hebt gelijk, Van der Walle. Maar, wat ik wou zeggen: wat ter wereld heeft Evert dan gezegd?”

„Hij heeft gezegd, dat jij het met hem eens bent. Op een schip van oereloge zou niet meer gaan, maar op een schip van de Compagnie was plaats genoeg, en in de Indiën was nog heel wat te halen. Dát heb je hem gezegd. Het is jouw schuld, dat de jongen van zijn vader en moeder is weggelopen. Daar blijf ik bij.”

Met open mond, vol pijnlijke verbazing, had de oude zeerob haar de woorden van de lippen gelezen. Eerst vatte hij den zin in 't geheel niet. Maar langzamerhand drong de samenhang tot hem door en herinnerde hij zich ongeveer het gesprek met Evert.

„Dat is niet mooi van Evert,” zeide hij, smartelijk getroffen. „Als hij dat gezegd heeft, valt de jongen mij tegen. Ik kan het haast niet gelooven.”

51

„Hij had het zeker niet mogen zeggen, hé?” vroeg zij. „Maar hij is eerlijk hoor, mijn jongen. Hij heeft slecht gedaan,” zij snikte, „maar eerlijk was hij altijd.”

„Als Evert gezegd heeft, dat ik het met hem eens was, dan heeft hij gelogen, moeder. Zoo is het. Of je het gelooft of niet.” „Heeft hij den gelogen?” vroeg zij, even twijfelend. „Durf je beweren, dat je het niet hebt gezegd?”

„Evert herft je een halve waarheid meegedeeld.” „Zie je wel, dat je het gezegd hebt? Evert heeft niet gelogen, ik wist het wel!”

„Best mogelijk, dat ik zooiets heb gezegd. Precies herinner ik het mij niet meer. Maar zeker weet ik, en dat weet Van der Walle ook, dat ik hem heb gezegd, dat hij zijn ouders moet gehoorzamen; dat er nog een vijfde gebod is. Dat heb ik hem gezegd. Geloof je me soms niet?”

Vrouw Van der Walle twijfelde en aarzelde: zoo trouwhartig keek de oude zeeroob haar aan; zijn gelaat, zijn geheele houding zeide haar, dat hij waarheid sprak.

Maar als zij dan keek naar den stoel met houten zitting, waarop Evert altijd zat, den stoel, die nu ledig was en ledig blijven zou, kwam de toorn weer naar boven.

„Jij hebt hem het hoofd op hol gebracht met je verhalen van de zee. Het is jouw schuld, dat wij hem moeten missen.”

Moeilijk stond Kees Evertsen op.

„Ik ga maar weg,” zeide hij met toonlooze stem. „Uit vriendschap en medelijden kwam ik hier, toen ik het hoorde van Evert. En nu word ik beschuldigd van iets, waaraan ik part noch deel heb. Dat heb ik toch niet verdiend, vrouw Van der Walle. Dat is verschrikkelijk.”

Hij strompelde naar de deur.

„Niet zóó, niet zóó, Kees,” zei Van der Walle, die het met zijn vrouw niet eens was. „Mijn vrouw vergist zich. Ik weet beter. Ik weet, dat je Evert het hoofd niet op hol hebt gebracht. Hij heeft natuurlijk niet willen zeggen, dat je hem gewaarschuwd hebt. Dat kwam niet in zijn kraam te pas. Neen, Kees, niet zóó. Laat ons vrienden blijven.”

„Dank je, Jacob; dank je, dat je niet zoo over mij denkt, als je vrouw. Maar hoe kan ik hier blijven komen, als je vrouw zóó spreekt. Hoe komt zij er toch bij? Alsof ik een jongen van zijn ouders' hart zou scheuren! Waaraan heb ik dat toch verdiend?”

Moeder Van der Walle was naar het zoldertje gegaan, waar

52

het ook niet dragen, dat er verwijdering met den ouden zeeroob gekomen was.

„Ik kan het niet helpen,” antwoordde moeder Van der Walle, „maar ik zie het niet anders. Hij zal het wel niet met opzet gedaan hebben, maar hij dééd het toch.”

„Ik weet zeker van niet, moeder. Hij heeft het mij, toen je op zolder waart, nog eens precies verteld. Evert vroeg, wat er op tegen was, dat hij op een koopvaardijship ging en toen heeft Kees gezegd, dat er niets op tegen was, maar dat wij het niet wilden hebben en dat hij ons moest gehoorzamen. Nu, wat heeft hij daar voor kwaads mee gezegd? Hij heeft juist goed gehandeld.”

„Evert heeft het toch anders verteld,” hield zij vol. „Geloof je dan Kees meer dan Evert?”

„Evert heeft niet alles gezegd, dat is de zaak. Hij verzweg, waar het op aankwam. Kees heeft hem gewaarschuwd, maar Evert heeft niet willen luisteren. En nu zijn wij onzen jongen kwijt.”

De oude lichtwachter raakte nu op den achtergrond. Evert was weg en bleef weg.

„Zou hij niet meer terugkomen, vader?”

„k Weet het niet, k weet het niet, moeder. Die jongen toch, die jongen toch!”

„De Heere beproeft ons zwaar, vader.”

„Ja, moeder, om onzer zonden wil. O, maar dit is zoo zwaar. Het is bijna niet te dragen.”

„Waar zou Evert nu wezen, vader?”

Zij vroeg maar wat. Haar man wist het immers ook niet? „k Weet het niet, moeder. k Weet niet. God zij den armen jongen genadig op de groote zeeën en onder het ruwe scheepsvolk.”

„O, mijn jongen, mijn jongen, wat heb je gedaan?!” kreet moeder Van der Walle opeens.

Het was een klacht, die door merg en been drong. In die enkele uren was deze flinke moeder jaren ouder geworden. Het verdriet en de angst waren van haar gelaat te lezen. Met bezorgdheid staarde de vischer haar aan.

„De Heere kan hem grijpen, moeder, en hem doen inzien, dat hij verkeerd gehandeld heeft. En dan komt Evert terug,” troostte hij.

„Ja,” zeide zij. „Bij den Heere is niets te wonderlijk. Maar als wij dan nog maar leven.”

53

Evert nu niet meer slapen zou. Zij keek door het dakvenster. Een tip van de Oosterschelde kon zij zien. En daar verder — veel verder zwalkte Evert. . . Bittere tranen vergoot zij . . .

Beneden hoorde zij nog de stemmen der mannen. Toen werd de deur van het vertrekje geopend. Kees Evertsen strompelde heen. Het werd stil.

„Het is zijn schuld,” mompelde zij. „Hij heeft Evert het hoofd op hol gebracht.”

Met dat idee, dat zich stevig in haar hoofd had vastgezet, ging zij weer naar beneden, waar Jacob van der Walle aan de vervelooze tafel zat, de beide ellebogen onder het hoofd, in diep gepeins verzonken.

Man en vrouw wisselden geen woord. Elk was vervuld met eigen gedachten. Maar die gedachten waren ten slotte dezelfde. Zij ontmoetten elkaar, smolten samen en . . . richtten zich op den roekeloozen en ongehoorzen jongen, die nu zwalkte op de ongewisse baren, weggelopen van huis, zonder afscheid te nemen, zonder te denken aan de gevolgen, alleen luisterend naar de booze stemmen in zijn hart en toegevend aan een brandend, heftig verlangen.

De dag verstreek. Jacob van der Walle had niet den minsten lust of moed, iets te doen. De visschers van Zierikzee waren allen naar builen. Alleen zijn botter lag eenzaam en verlaten op de vaste plaats. Hij zag er niet naar om.

Het werd avond. De duisternis viel. Moeder Van der Walle stak werktuigelijk een kaars aan; de vischer ging de luiken sluiten. En toen liep hij — er was nu toch niemand meer op straat, die hem aanspreken zou — nog even naar de haven, die daar doodsch en verlaten lag. Het was ebbé. Het Dijkwater bracht zijn water naar de Oosterschelde.

Op den uitersten hoek van het eiland Schouwen brandde de groote lantaarn. En daar bracht Kees Evertsen den nacht wakende door, verrichtend zijn werk, hem opgedragen door de Vroedschap van Zierikzee. Ongetwijfeld zou hij met zijn gedachten bij hen zitten. Hij voelde zich diep gegriefd en er was reden voor. Het was niet goed van zijn vrouw. Zij deed den oude ten zeerste onrecht. Wilde zij toch maar naar rede luisteren.

Moeizaam ging hij weer naar huis. Het was, of hij geen levenslust meer bezat.

„Kees Evertsen zal wel aan ons denken,” zeide hij even later. Het droeve geval met Evert zat hem dwars. Maar hij kon

53

„Dat weet God alleen,” merkte hij op.

De sterke man, die op zee allerlei gevaren had meegemaakt; die meermalen den dood in het aangezicht gezien had, als de woeste golven torenhoog over zijn scheepje sloegen, dat als een notedop dan heen en weer geslingerd werd; de sterke man was zijn sandoening niet langer meester. Met tranen in de oogen liep hij in den donkeren avond naar het tuintje.

Aan den hemel blonken en schitterden talloos vele sterren.

Hij zag er naar. En meteen werd hij rustig. Boven die sterren woonde de getrouwe God, Die hem en zijn vrouw niet zou verlaten, al had de trouwelooze Evert dat wel gedaan.

Hij ging weer naar binnen, naar zijn vrouw, die zijn hulp zoo noodig had.

„Het wordt bedtijd, moeder.”

„Ja,” zei zij. „Zou Evert nu ook slapen?”

„k Weet het niet, moeder. k Weet het niet.”

„Zou hij kunnen slapen?”

„k Weet het niet. God geve van niet. Want dan wordt hij zoo onrustig, dat hij gauw terugkomt.”

„We waren toch goed voor onzen jongen, hé, vader?”

„We hebben, wat dat betreft, ons niets te verwijten, moeder. Wij waren goed voor hem. Alleen gaven wij hem, wat dat ééne aangaat, zijn zin niet. Maar dat mocht niet. Je ziet het nu zelf. Evert is weg. Hoe moet het nu?”

„k Weet het niet, vader. Die jongen heeft mijn hart gebroken.”

Dat zag de vischer wel. Zijn vrouw zou de oude niet meer zijn. Dat had Evert gedaan.

„t Wordt bedtijd, moeder,” zeide hij weer.

Ja, t werd bedtijd. Zij wisten beiden, dat geen slaap hun oogen luiken zou, maar zij konden toch niet blijven opzitten. De vischer nam, als steeds, wanneer hij des avonds thuis was, den ouden bijbel.

„Lees de geschiedenis van den verloren zoon,” smeekte zij.

En hij las. Gebrekkelig. Want hij had het lezen zoo goed als niet geleerd. Evert kon het beter. Hij las de bekende geschiedenis, die nu, onder de gegeven droeve omstandigheden, zoo tot hen sprak.

Dan vouwde Jacob van der Walle de vereelte handen. Zijn stem beelde, als hij sprak tot den God des levens:

„Heere, reken den jongen deze zonde niet toe. Wees met hem, ook als hij ver van U leeft. Maak hem onrustig, zoodat hij inzielt, hoe verkeerd hij gedaan heeft. En breng hem, als het met Uw

55

heiligen raad kan bestaan, weer tot ons. En geef ons, hoe het ook gaat, te berusten in Uw wil. Want Gij, Heere, weet alleen wat goed voor ons is."

De nacht kwam. Maar de slaap kwam niet. Met de oogen wijd open, als op klaarlichten dag, lagen die beide menschen op bed. Zij hoorden de klok van den stadhuisstoren regelmatig slaan. Zoo nu en dan spraken zij - over Evert.

Toen de morgen verscheen, stonden zij op. Geen enkele minuut hadden zij geslapen.

HOOFDSTUK VIII.

Als elke week keerden op dien Vrijdagavond de botters van Zierikzee uit de Oosterschelde naar de haven terug.

Eén van de laatste was Jacob van der Walle, die met een ernstig gelaat aan het roer stond, terwijl op de voorplecht een jongen van een jaar of dertien, veertien gezeten was.

Jacob van der Walle had tot zijn verbazing den ouden lichtwachter niet bespeurd, die anders zoo getrouw de schepelingen groette. Maar de lichttoren stond er eenzaam en verlaten.

De botters zochten en vonden in de haven de vaste plaatsen. „Blijf even aan boord, Piet. Ik ben zoo terug. Even naar moeder de vrouw."

't Waren de woorden, die de jongen al uit het hoofd wist, want elke week werden ze herhaald. Nauw lag de botter vast, of de schipper liep even naar huis, om een kwartier later weer terug te zijn.

Hij ging ook nu. Met hetzelfde bekommerde hart als steeds. Want het ging niet goed met zijn vrouw, sinds Evert — het was nu weer al drie maanden — vader en moeder verlaten had.

Zij was ziek en niet ziek. Hij kon er geen naam aan geven. Enkele malen was de barbier er bijgehaald, maar die had de schouders getrokken: 't was een vreemde, raadselachtige ziekte; hij wist ter wereld niet, welke kruiden voor dat geval getrokken moesten worden. En adertaten was in 't geheel niet noodig.

Och, Jacob van der Walle wist het eigenlijk wel. En zijn vrouw wist het ook. Zij was niet ziek. 't Was alleen, omdat Evert...

Maar op aanraden van kennissen was hij een week of zes geleden met haar naar Middelburg gevaren. De beroemde chirurgijn Reneman wist mogelijk raad. Doch die had slechts

56

jongen bij Van der Walle aan boord gekomen. 't Was aan den eenen kant een uitkomst, maar aan de andere zijde weer niet. De jongen, hoe weinig hij ook ontving, maakte de toch al schamele verdiensten nog minder.

„Hé, Jacob!"

„Ja. Oh, Krepel."

Jacob van der Walle had den visscher, die ook ditmaal thuis gebleven was, niet eens opgemerkt, zóó liep hij over zijn vrouw te denken.

„'k Heb op je gewacht," zei hij. „Kees Evertsen heeft al verschillende malen naar je gevraagd. Hij is knapjes ziek. Totaal op, zegt de barbier, die geen hoop meer geeft. 'k Heb al een paar nachten het licht voor hem verzorgd. Dat moet toch ook gebeuren."

Het vreemde was opgelost: natuurlijk was de oude niet bij den toren geweest; hij was ziek.

„Och, die oude," zei Jacob van der Walle. „'k Moet even naar mijn vrouw en dan zal ik hem opzoeken. Zeg tegen Piet, dat ik wat langer wegblijf."

„Blijf maar heelemaal weg. 'k Maak het met Piet op je botter wel in orde."

„Maar de jongen moet zijn geld nog hebben."

„Dat komt morgen wel in orde."

„Ook goed. Hoe maakt mijn vrouw het?"

„Och, 't oude gangetje, hé? Mijn vrouw was gister nog bij haar. Altijd maar over Evert, hé? Maar over Kees gaat zij toch anders denken. Zij schrok geducht, toen zij hoorde, dat de oude zoo ziek was."

„Zij zal wel inzien, dat zij den oude verkeerd beoordeeld heeft. Maar kom, laat mij gauw gaan. En dan moet ik direct naar Kees."

Jacob van der Walle vond zijn vrouw als altijd in de afgeleopen drie maanden: vermagerd, met doffe oogen, zonder levenslust, een schint van wat zij vroeger was.

„Moeder. Hier ben ik weer. Hoe gaat het?"

„'t Gaat wel. Maar ik ben blij, dat je weer thuis bent. Vooral de nachten zijn zoo lang."

„Maar je bent toch niet heelemaal alleen, moeder?"

„Nee, nee, 'k weet het wel. Als de Heere er niet was en mij niet sterkte, ik was van verdriet gestorven. Niets van Evert gehoord, vader?"

't Was steeds dezelfde vraag, als hij uit zee terugkeerde.

58

één conclusie: „De vrouw is niet ziek; zij mankeert niets; alleen zwaarmoedigheid; ik kan niet helpen."

Och, moeder Van der Walle was niet teleurgesteld geweest. Zij had geen ander antwoord verwacht. En Jacob van der Walle ook niet. Zij wisten het wel. Feitelijk wist heel Zierikzee het: haar hart was radicaal gebroken; het was een ziekte van de ziel. Daar hielp niets voor. Die ziekte kon alleen rechtstreeks door den Heere worden genezen.

Zielsmedelijden hadden de menschen in Zierikzee met de klokke visschersvrouw, die in enkele weken een schim gelijk was geworden. Ook Jacob van der Walle, men bemerkte het wel, was lang de oude niet meer. Hij was ook ouder geworden en zijn gulle lach van vroeger werd niet meer vernomen. Doch het ergste was het gesteld met moeder Van der Walle. Haar handen beelden, als van een oude vrouw van tachtig. Haar oogen stonden dof. Zij praatte zoo weinig mogelijk. En als zij eens met iemand een kort gesprek had, dan liep het over Evert.

En dan stond men haar te woord. Dan sprak men mee. Maar buiten haar tegenwoordigheid werd over den jongen niet gesproken. Zijn naam werd hoogst zelden meer genoemd. Jongens, die het eiland verlieten op die manier en omdat de visscherij hen te min was, neen, die moesten maar niet weerkeren, zoo werd er geoordeeld. De handelwijze van Evert was er een, die niet door den beugel kon. Hij was ten eenenmale uit de gratie. „Pas maar op, dat je Evert van der Walle niet achterop gaat," waarschuwden de moeders, als de kinderen eens mopperden over het werk, dat hen opgedragen werd. „Die Evert van der Walle heeft eigenlijk zijn moeder vermoord."

Als steeds, met een bezwaard hart, liep Jacob van der Walle verder: hoe zou zijn vrouw het maken? Hij zou het liefst maar aan den wal willen blijven, opdat zij niet dagen aaneen alleen zou zijn. Want dat alleen-zijn denge heelemaal niet voor haar, die steeds aan Evert, dien on dankbaren, esooden jongen dacht en die altijd nog hoopte, dat hij plotseling weer zou keeren, even plotseling, als hij gegaan was.

Maar hij kon niet bij haar blijven. Hij moest zijn broodje verdienen. En dat was alleen op het water te vinden. Zoodat hij een week na Everts vertrek weer op zijn botter stapte. Piet Krepel, de jongste zoon van Simon Krepel, was zijn knechtje geworden, daar hij het niet alleen af kon. Het kwam goed uit: op den botter van Krepel was geen plaats. Vader Krepel ging vaak niet mede. Zijn zoons zorgden voor het werk. Zoo was de

57

En altijd was daar hetzelfde antwoord: „Nee, moeder, hoe zou ik iets van Evert kunnen hooren?"

Och neen, zij wist het wel. Hoe zou hij iets moeten hooren? Maar ja, je kondt nooit weten. De visschers spraken wel eens zeehui.

„Was de vangst goed, Jacob?"

Zij stelde gelukkig nog belang in zijn werk en dat troostte den visscher altijd.

„'k Heb niet te klagen, moeder. Maar ik hoor, dat Kees erg ziek is, hé. Simon Krepel zeide het mij zoeven."

„Ja, erg ziek, zeggen ze. Ga je er heen?"

„'k Wilde maar direct gaan, als je het goed vindt."

„Ja. En dan gaan we vanavond of morgen samen. Ga maar eerst alleen."

Jacob van der Walle zeide niets. Hij zag alleen zijn vrouw aan: dat was een goed bericht; al die weken had zij nog geen woord tot den oude gezegd.

Zij zag zijn eigenaardigen blik.

„'k Heb er geen vrede mee, Jacob," verklaarde zij. „'k Heb God gevraagd, mij te vergeven, dat ik den oude zoo heb behandeld. 'k Wil hem dat ook zeggen, vóór hij sterft. 'k Heb op je gewacht. Als je vandaag niet gekomen was, was ik al gegaan."

„Best, moeder. Ik ben er blij om. 'k Ga nu maar even, hoor. Hij heeft al verschillende malen naar mij gevraagd."

„Goed, Jacob, goed. Zal ik voor het eten zorgen? Eet Piet ook mee? Of gaat hij naar huis?"

„Laat hem hier maar eten. Thuis hebben ze het ook niet te breed."

„Goed. En ga nu gauw naar Kees. Het is niet goed met hem."

Dat bespeurde Jacob van der Walle, toen hij de schamele woning was binnengetreeden, met één oogopslag: 't ging niet goed met den ouden lichtwachter.

„Ben je daar, Jacob?" vroeg hij met een zwakke stem. „Net uit zee gekomen? Ik kon niet bij den toren staan."

Hij strekte de hand uit, die Jacob van der Walle vastgreep.

„'t Verwonderde me. Je bent ziek. Hoe gaat het nu?"

„Best, man, best," was het antwoord.

„Best, Kees?" vroeg de visscher met verwondering in de stem.

„Zeker, man, ik ga mijn laatste reis ondernemen."

„Denk je, dat het sterven wordt, Kees?"

„Dat is buiten kijf, buurman. Ik merk het wel. Ik ga naar de eeuwigheid."

59

„Is het vrede, maat?”
„Het is vrede, Jacob. Het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden. 'k Heb wat afgezondigd in mijn leven.”
„Ja,” peinsde Everts vader hardop, „wij zondigen altijd maar door. En dan mopperen wij nog, als de Heere ons bezoekt met Zijn straf.”

„Precies, zoo is het. We zijn waard, voor eeuwig verloren te gaan om onzer zonden wil. Maar alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft tot een ranstoen voor velen. Zóó staat het in den bijbel, Jacob, al kan ik het niet lezen. Tot een ranstoen voor velen. Ook voor mij. Mijn moeder.”

Hij zweeg. Het spreken vermoeide hem zichtbaar.

„Mijn moeder zei altijd: „Kees, Kees, als je Jezus niet hebt, dan ben je weg, jongen.” Maar ik wilde niet luisteren. Ik dacht, dat ik het wel zonder Hem stellen kon. Maar toen, in den vreest-lijken storm, dien ik ooit meegemaakt heb, toen wij dachten, dat we naar de diepte zouden gaan, toen kwam er bij mij een begin van verandering. 'k Probeerde dat later weer weg te lachen, maar het lukte niet, Jacob. En toen heb ik...”

Hij rochelde en zonk terug in het kussen van stroo.

„Niet zooveel praten, Kees.”

„'t Geeft niet. 't Is toch spoedig voorbij. Toen heb ik langzamerhand de zekerheid gekregen, dat ik Jezus hebben moest. En Hij werd mijn eigendom. En daarom kan ik rustig sterven, Jacob. Ik lig maar geduldig te wachten, tot God mij halen komt. Ik ben blij, dat ik je nog gezien en gesproken heb.”

Jacob van der Walle had aandachtig geluisterd. En met grooten eerbied. Het spreken van den oude was nieuw voor hem geweest. Hij had omtrent zijn innerlijk-zijn nooit iets losgelaten. Hij was altijd op dat punt zwijgzaam geweest, hoewel feitelijk elk wel wist, hoe Kees Evertsen over de dingen der eeuwigheid dacht.

„Ik ben blij, dat ik je nog eens gesproken heb,” zeide hij dan weer. „'k Wou je nog wat van Evert zeggen. Je moet niet kwaad op den jongen zijn, hoor, Jacob.”

„Nee, nee,” zei de visscher met gesmoorde stem.

„De jonger heeft verkeerd gedaan. God moge het hem vergeven. Maar als hij weer komt, je kunt nooit weten, dan moet hij niet een vader en een moeder vinden, die boos op hem zijn. Dat verhardt, Jacob. Denk om den verloren zoon. Het gemeste kalf werd geslacht, toen hij terugkwam. God heeft een twist

60

Gretig luisterde de arme vrouw naar de stem van den oude, die al zwakker werd.

„Verlies den moed niet, moeder,” herhaalde deze. „En bid veel voor den jongen.”

Geruimen tijd was het stil in het kleine, schamel gemeubileerde vertrekje. De andere buurvrouw was komen kijken, maar toen zij zag, wie er waren, weer stil en bescheiden heengegaan.

„We moeten opstappen, moeder,” meende Jacob van der Walle, die zichtbaar onder den indruk van het ernstige oogenblik was.

„Vaarwel,” zei de stervende, de hand uitstrekkend. „Als je mij morgen niet meer levend vindt, weet dan, dat ik Boven ben, in de stad met paalen poorten.”

„Nee, dat niet. Ik kom vanavond terug en blijf vannacht bij je, Kees,” zei de visscher hartelijk.

„En ik ook,” meende zijn vrouw. „Ik slaap toch niet.”

„'t Is goed, maar noodig is het niet. Ik ben niet alleen. De Heere Jezus is bij mij,” zeide Kees Evertsen eerbiedig. „Ik ben niet bang voor den dood. Niemand kan mij meer kwaad doen; de duivel ook niet meer. De dood is verslonden tot overwinning.”

„Nee, nee, Kees. We komen over een uurtje terug en blijven verder den nacht bij jou.”

Zoo is het geschied. De groote meerderheid van de inwoners van Zierikzee wist, dat de populaire lichtwachter op sterven lag. Maar men wist ook, dat Jacob van der Walle en diens vrouw bij het sterfbed vertoefden. Ja, ook de vrouw van Jacob van der Walle, die sinds Everts vertrek den oude links had laten liggen. Zij was door die daad torenhoog in de achtung gerezzen.

Het was een rustige nacht. Als een gespend kind lag daar de stervende, te wachten op den laatsten ademtocht; op het moment, dat hij van zijn post zou worden afgeleid.

Zijn stem werd al zwakker. Maar hij tusschenpoezen sprak hij nog. En als hij het woord richtte tot de beproefde moeder, dan sprak hij over Evert.

„De jongen is niet kwaad, moeder. En hij zal spijt krijgen van het gebeurde, ik geloof het vast. En als die spijt berouw wordt, dan komt hij terug.”

De nacht verstreek. Het eerste morgengloren daagde.

„Wat is dat voor een geruisch?” fluisterde Kees Evertsen zóó zacht, dat Van der Walle hem nauwelijks verstond. „Ik hoor niets, Kees,” antwoordde hij naar waarheid.

„Kan het de zee niet zijn?”

62

met jullie en met den jongen. Laat je niet tot verkeerde dingen verleiden, Jacob. Houd God steeds voor oogen. Hij zal het wel met je maken en met je vrouw, die arme ziel.”

„Mijn vrouw wilde morgen komen, Kees.”

Over het verweerde, nu doodsbleeke, ingevallen gelaat van den ernstig zieke, die wist, dat hij op zijn sterfbed lag, gleed een glimlach.

„Daar ben ik blij om, Jacob,” zei hij met een klank van verheuging in de zwakke stem. „Maar kan zij vandaag niet meer komen?”

„Ik denk het wel. Vind je het noodig, oude?”

„Misschien haal ik den morgen niet meer. 't Loopt snel met mij af, Jacob. Als de zandloper loopt, zóó snel...”

„Je kunt wel eens gelijk hebben, Evertsen. Weet je wat? Ik ga mijn vrouw halen. Dat is het beste.”

„Best, man, best. O, 't wordt nog goed,” stamelde de stervende.

Met deze enkele woorden liet hij zien, hoezeer hij geleden had onder de beschuldiging van vrouw Van der Walle.

En 't werd nog goed.

Verlegen, in de war, naderde de visschersvrouw eenige oogenblikken later de stervensponde. De oude zeerob glimlachte haar toe en stak de beenige hand uit, die zij gretig greep.

„O, Evertsen,” snikte zij, „vergeef me. Ik geloof niet meer, dat het jouw schuld was, dat van Evert.”

„Al goed, al goed,” zei de oude afwerend. „'k Heb het je al lang vergeven, mensch. Je hield het, als een goede moeder, eerst met Evert. Maar God wist wel, dat ik den jongen gewaarschuwd had. En dat was voor mij voldoende. Maar toch ben ik heel blij, dat het nu weer goed is tusschen ons. 'k Had er last van, dat je zóó over mij dacht.”

„Ja, ja, 'k ben er nu wel van overtuigd, Het is Evert geweest en Evert alleen. Ik ben blij, dat ik het je nog zeggen kan.”

„Best, hoor. De Heere zij en blijve met jullie. Want het is en blijft een zware slag.”

„Zou Evert nog terugkomen, Kees?”

De stervende wees met den mageren vinger naar boven.

„Dat weet God alleen, vrouw Van der Walle. Verlies den moed niet. En bid veel voor den armen jongen. Wie weet of God hem niet grijpt en tot hem zegt: ga terug naar je ouders, kwajongen, en ga weer goed maken, wat je misdreven hebt. En wie weet, of Evert dan niet naar die stem luistert. Als de Heere werkt, wie kan dan keeren?”

61

„Die kun je hier niet hooren, maat.”

„Nee, dat is zoo. Maar dat geruisch... O, ik weet het al...” een heerlijke glimlach kwam op het verweerde gelaat... „ik weet het al, Jacob, ik... word... gehaald...”

Toen sprak hij geen woord meer. De ziel streed met het lichaam, dat nóg wilde vasthouden. Krampachtig gingen de beenige vingers van den stervende op en neer.

Nog één zucht: Kees Evertsen, die geworven had op alle werelddrezen, om zijn laatste jaren als lichtwachter te Zierikzee te slijten, was afgelost van zijn post.

De visscher en zijn vrouw stonden er bij. En anders niemand.

„Hij was een trouwe borst,” zeide Jacob van der Walle. En zijn stem stokte.

„Hij is nu bij onzen Heiland, Jacob.”

„Ja, moeder, wij zullen overmorgen zijn lichaam begraven, maar zijn ziel juicht voor Gods troon. Hij is te benijden, de oude.”

De deur van het vertrek werd geopend. En de buurvrouw verscheen, om direct de situatie te zien.

„Is het afgelopen?” vroeg zij.

„Kees is vredig gestorven,” zei Jacob van der Walle.

„Dan moet alles voor de begrafenis geregeld worden,” zeide zij. „Hem komt een eervolle begrafenis toe. Hij was de beste man van de stad.”

„We zullen hem begraven, zooals dat behoort en zooals wij dat gewoon zijn. De oude zou het ook niet anders gewild hebben.”

Zoo is het gebeurd. In allen eenvoud, die het kenmerk van het ware is, hebben de visschers van Zierikzee, die besloten hadden, een dag later „naar buiten” te gaan, den ouden lichtwachter, die steeds zijn plicht had gedaan, omdat hij wist, dat de botters op zee naar zijn licht keken, aan den schoot der aarde toevertrouwd.

Eerbiedig stonden zij, de pet in de hand, om de groeve geschaard, luisterend naar den predikant. En toen, in de wetenschap dat iemand in het graf was gedaald, die zich een groot zondaar wist, maar ook, dat zijn zonden waren gewassen in het bloed van het Lam Gods, verliet de schare visschers, jongen en ouden, den doodenakker bij de Groote kerk, stil en zwijgend.

63

HOOFDSTUK IX.

De opvolger.

Meester Maartensz., blies dikke rookwolken uit zijn kalken pijp, een vaste gewoonte van hem, wanneer hij met het een of ander al of niet gewichtig probleem bezig was. In aanmerking moet hierbij genomen, dat voor den ouden jeugdopvoeder elk probleem gewichtig was.

En zeker was dat nu het geval, nu, onmiddellijk nadat hij de aan hem toevertrouwde jeugd verlof gegeven had, twee visschers zich hadden aangemeld, Simon Krepel en Lourens Nagelmans, die hem heel gewichtig te spreken hadden gevraagd.

Het was eenige uren nadat het atoffelijk overschot van Kees Evertsen, den lichtwachter, aan den schoot der aarde was toevertrouwd.

In het schoollokaal, dat onmiddellijk grensde aan zijn woning — binnendoor kon hij in huis komen — had hij de beide visschers ontvangen. Hij stond achter zijn kathedr, als was het schooltijd en de visschers zaten bovenop de lage banken. Het was een komische situatie, maar er werd door geen van drie om gelachen want de visschers toonden duidelijk, dat zij over een gewichtige zaak kwamen spreken. Dus zou het probleem, dat ter sprake zou komen, zeker wel gewichtig zijn. Ergo: de oude schoolmeester blies zware rookwolken uit zijn kalken pijp.

Al wel vijf minuten hadden de mannen gezeten zonder een woord te zeggen. Simon Krepel keek naar Lourens Nagelmans en Lourens Nagelmans naar Simon Krepel, maar dat kijken bracht geen woorden. Op de haven konden zij wel praten, maar in de school, bij een knap man, als meester Maartensz., neen, dat viel niet mee, om dan je boodschap te doen. Temeer niet, omdat die meester Maartensz. zoo allgruwelijkst streng kijken kon!

„Waarmede kan ik jullie van dienst zijn, mannen?” vroeg de meester.

Gelukkig, nu viel er tenminste een woord in het duffe lokaal, waar nauwelijks het daglicht in doordrong.

„Ja, meester . . .” begon Simon Krepel en hij keek zijn metgezel aan.

„Toe maar,” moedigde deze aan.

64

Het was meester Maartensz. niet bepaald helder, maar hij ging nu toch wel een weinig gevoelen, waar zijn bezoekers heen wilden. En omdat hij naar moeder de vrouw wilde, zou hij hen maar een handje helpen.

„Kees was een plichtsgetrouwe lichtwachter, mannen.”

„Krek, meester. Daar mankeerde niets aan.”

„Maar jij hebt het ook goed gedaan, Krepel, toen Kees ziek was. Je doet het nu zeker nog?”

„Ja, meester, ik ga straks naar den lichttoren. Want licht moet er wezen, zeg ik maar. Ik zeg tegen Stientje: meid, ik ben voorloopig 's nachts niet thuis. Nu, dat vond ze goed. 't Zal wel moeten. Daar komt me vanmiddag de bode van de Vroedschap met een groot stuk pampier. Klaas, die jongen van mij, meester weet wel . . .”

Ja, meester Maartensz. wist het wel. Hij had genoeg met den jongen te stellen gehad. En als de plak, die nu zoo rustig aan den kathedr hing, vertellen kon . . .

„Klaas heeft het voorgelezen. D'r stond in, dat ik tijdelijk de plaats van Kees Evertsen moet innemen op hetzelfde loon. Natuurlijk totdat de Vroedschap een nieuwen lichtwachter heeft benoemd. Kijk, meester, om kort te gaan, daarover spraken wij nu op de haven. En dat kon natuurlijk niet, als we het niet hadden over Kees Evertsen, Nagelmans”. Het verwijt was Simon Krepel nog niet vergeten.

Meester Maartensz. wist nu, naar hij meende, genoeg: namens de visschers kwamen die twee hem vragen, of hij niet bewerken kon, door bijvoorbeeld een verzoekschrift op te stellen, dat de Vroedschap Simon Krepel aanstelde als opvolger van Kees Evertsen. Hij vond het dan toch niet fijn gevoeld van de visschers, om Krepel zelf naar hem af te vaardigen. Hij moest nota bene het woord nog wel doen.

Overigens was zijn besluit reeds genomen: met alle genoegen zou hij helpen; Krepel was een beste man, een waardig opvolger van Kees. En bovendien kon hij het jaargeld wel gebruiken. Zijn gezin was een der grootste van Zierikzee. Maar de verdiensten waren niet grooter dan die van andere visschers. Hij zou Krepel maar op gang helpen. De visschers vroegen niet gaarne wat. Men had hem dan ook Krepel niet moeten zenden. Neen, dat was niet fijn gevoeld . . .

„Ik zou zeggen, Krepel,” begon hij, „dat jij maar voor vast lichtwachter worden moest. Als dat gevraagd wordt, zal de

65

„We komen namens alle visschers. Ze zeiden: jullie moeten naar meester gaan. Ja, dat zeiden ze. Niet, Lourens?”

Lourens Nagelmans bevestigde die woorden door heftig te knikken. En dan zeide hij het ook nog eens: „Ja, dat zeiden ze.”

Nu was meester Maartensz. nog even ver. Hij dacht: „Waarom heeft men Jacob van der Walle niet gezonden? Die kan tenminste zonder vrijpostig te worden, vrijmoedig zijn woord doen.” Maar — hij zeide het niet.

„Juist, mannen, dus namens alle visschers? Dus jullie bent zooveel als afgevaardigden.”

„Krek, meester, dat is het juiste woord. Och, zoo'n meester weet ook alles, hé? Ik zeg vaak tegen mijn vrouw, zeg ik . . .”

„Best, Krepel, jij bent nu eenmaal visscher en geen meester. Visschers moeten er ook wezen.”

„Krek, meester. Elk zoo zijn nering en hanteering. Alle menschen kunnen ook geen meester wezen, want dan was er niks niet meer te leeren.”

Na deze gewichtige opmerking zweeg Simon Krepel. Hij had trouwens al heel wat gezegd.

„Zoo is het, Krepel. Wij hebben allen onze bestemming op aarde ontvangen.”

„Krek, meester. Meester bedoelt hetzelfde als ik, maar hij zegt het veel mooier. Maar, om kort te gaan, meester, wij waren vanmiddag met z'n allen op de haven” — Simon Krepel schepte moed en Lourens Nagelmans vond, dat hij het wat mooi zeide —

„en toen zeiden we, dat Kees Evertsen toch spoedig aan zijn eind gekomen is . . . Nou, dat is ook zoo. Maar dat kunnen wij allemaal. Daar behoef je niet eens oud voor te wezen. En Kees was al oud. De laatste weken was hij eigenlijk versleten. Afijn, 't moest zoo wezen en nou heeft hij het veel beter, is het niet zoo, meester?”

„Zeker, mannen, het is om jaloersch op Kees te wezen,” dacht meester Maartensz.

Simon Krepel knikte heftig bevestigend. Maar Lourens Nagelmans niet. Hij wilde nog wel wat van de wereld genieten en vond geen enkele reden, om jaloersch op den dooden lichtwachter te zijn.

„Dus jullie spraken over Kees Evertsen?”

„Ja, meester.”

„Eigenlijk niet, Krepel,” waarschuwde Nagelmans.

„Wel natuurlijk, man,” dus heftig Krepel. „Als Kees niet dood was, hadden wij toch over dat andere niet te praten.”

3*

65

Vroedschap je wel benoemen. En de visschers zullen daarmee ook wel content zijn, zou ik denken.”

„Ja, meester, kijk eens, om kort te gaan, op de haven werd dat ook gezegd. En ik zou liegen, als ik zei, dat ik daaraan ook niet gedacht had, eerlijk is eerlijk. Maar toen was er een ander op de haven . . .”

„Je was het zelf, Krepel,” corrigeerde Nagelmans.

„O ja, maar? Je bent niet op de hoogte. Ik ben er, geloof ik, wel zeker van, dat eerst een ander het zei,” merkte Krepel op, met een straffen blik zijn metgezel aanzien.

Meester Maartensz. zag, dat Simon Krepel nu aan het liegen was . . .

„Maar, meester, om kort te gaan, op de haven was er een, die vond, dat een ander lichtwachter worden moest. En dat vind ik ook.”

Lourens Nagelmans was een waarheidlievend man.

„Meester,” zei hij, „eerlijk is eerlijk. Simon was de eerste, die zei, dat Jacob van der Walle . . .”

„Wie heb nou het woord, ik of jij?”

„Nou, praat maar. Maar je moet er niet om heen draaien.”

Meester Maartensz. had machtig veel schik. En de visschers waren weer in zijn achtting gestegen: Simon Krepel kwam niet voor zichzelf; hij kwam voor Jacob van der Walle; daarom had men dezen niet gezonden; 't was tóch fijn gevoeld . . .

Maar hoe ter wereld kwam men nu aan Jacob van der Walle, een man in de kracht van zijn leven en iemand, die alleen een vrouw had te onderhouden, terwijl Simon Krepel . . .

„Om kort te gaan, meester, op de haven spraken ze over Jacob van der Walle z'n vrouw. Die is er slecht aan toe, dat weet meester. 't Is krek een levend geraamte. Dat komt van dien weggeloopte kwajongen. Dat zal haar den dood nog eens aandoen. Dat mensch is altijd maar alleen. Dat is niet goed voor haar. Zij is het beste, als Jacob aan den wal is. Dat weet ik en dat weet ieder. En Jacob denkt buiten altijd maar aan zijn vrouw. En nou zei er een op de haven . . .”

Meester Maartensz. wist nu wel, wie „die een” was; die praatte op dat oogenblik met hem . . .

„En nu zei er een op de haven: Jacob van der Walle moet lichtwachter worden. Dan is hij op den dag altijd bij zijn vrouw, die arme ziel. Ze kunnen er met hun beidjes best van leven. Nu, dat vonden allen goed, ik ook . . .”

67

Lourens Nagelmans had bij de laatste twee woorden de vrijmoedigheid te knipogen naar meester Maartensz.

„Hm, Krepel, dat is nogal wat.” En meester blies uit zijn kalen pijp.

„Ja, om kort te gaan, meester, we weten natuurlijk niet, of het lukken zal. Maar we dachten onmiddellijk aan meester. Meester kan misschien wel eens praten met enkele leden van de Vroedschap en eens een stillen wenk geven? En namens allen zijn wij afgevaardigd — zoo zei meester het zoeven toch? zeker: afgevaardigd! — om te vragen, of meester eens een heel mooi smeekgeschrift...”

„Je bedoelt: verzoekschrift, Krepel.”

„Krek, dat is het woord. Nu ja, ik ben geen schoolmeester. Dus zoo'n dingsheid, om dat aan de Vroedschap te brengen. En dan wilden alle visschers hun namen er onder zetten, behalve dan natuurlijk die niet schrijven kunnen, zoals ik. Maar die zetten een kruisje. Dan zien ze het op het stadhuis wel, dat we allen willen. Als meester dat nu eens zou willen doen...”

Uit den zak van zijn wijde broek haalde Simon Krepel een honten doek te voorschijn, waarmede hij zich het zweet van het voorhoofd wischte. Zijn opdracht had hij vervuld. Het had moeite gekost. Veel liever zat hij den heelen dag op den botter...

Vol verlangen zag hij den meester aan, verwachtend, dat die onmiddellijk een toestemmend antwoord geven zou.

Maar dat viel tegen. Meester Maartensz. blies dikke rookwolken uit en keek bedenkelijk.

„Het is niet zoo eenvoudig, wat je mij vraagt, Krepel. Zoo'n verzoekschrift opstellen zal wel gaan. Maar het zal niet baten. Voor dat werk zal de Vroedschap niet een man nemen in de kracht van zijn leven.”

„Maar als al de visschers dat nu vragen, meester,” zei Lourens Nagelmans.

„Dat zegt nog niets. Er wordt natuurlijk eerst op gelet, welken persoon genoemd wordt, niet, wie het graag willen.”

„Is weer zoo: met groote heeren is het kwaad kersen eten,” zei Simon Krepel narrig. „Maar wij hadden toch graag, dat meester zijn best wilde doen...”

„Ik wil jullie wel helpen, meesters, voor zoover dat in mijn zwak vermogen ligt,” zei meester Maartensz. plichtig, een nieuwe pijp vullend, ten einde dikke rookwolken te kunnen uitblazen, „maar de moeilijkheden zijn vele. Voor ik aan het geteerd

68

verzoek voldoen kan, moet ik in elk geval nog iets weten. Weet Jacob van der Walle, dat voor hem geschreven wordt?”

Simon Krepel keek verontwaardigd en medelijdend: hij had meester Maartensz. waarlijk gevatter gedacht!

„Wel natuurlijk niet, meester,” antwoordde hij. „Die mag het ook niet weten.”

„Ja maar, mannen, dan kan ik ook niet schrijven. Want laat ons eens een oogenblik onderstellen, dat de Vroedschap Van der Walle benoemt en Jacob van der Walle wil niet, wat dan? Dan slaan jullie een figuur en ik ook met het schrijven van het verzoek.”

Triomfantelijk zag hij zijn beide bezoekers aan. Maar alleen Lourens Nagelmans keek sip. Simon Krepel niet.

„Meester kan volkomen gerust zijn. Als Jacob van der Walle benoemd wordt, weigert hij niet.”

„Hoe weet je dat, Krepel?”

„Omdat het goed zou zijn voor zijn vrouw, daarom doet Jacob van der Walle het, meester. Meester kan daarop rekenen.”

„Als je daarvan zoo zeker bent, waarom zeggen jullie aan Van der Walle dan niet, wat je van plan bent?” vroeg meester Maartensz. weer.

„Omdat het voor Jacob een verrassing moet blijven, meester,” merkte Lourens Nagelmans op. „En hij behoeft niet te weten, dat wij er voor gewerkt hebben.”

„Ja, maar dat niet alleen, maat,” viel Simon Krepel in. „Kijk eens, meester, een mensch is maar een mensch, zegt mijn vrouw altijd. En mijn vrouw weet het wel; die is vast niet dom. Om kort te gaan, meester, als Jacob van der Walle weet, dat er voor hem gewerkt wordt, gaat hij er zoo'n beetje op rekenen. En als de Vroedschap hem nu eens niet wil, zou dat een groote teleurstelling voor hem en zijn vrouw zijn. Hij moet niets van het plan weten, meester. Zóó hebben wij het afgesproken.”

Meester Maartensz. blies geen dikke rookwolken meer uit: het probleem was voor hem opgelost. En hij bewonderde de fijngevoeligheid van die oogenscheinlijk zoo ruwe visschers.

„Nou, mannen, ik beloof jullie, dat ik vandaag nog een stuk zal schrijven en...”

„Ik kom het Vrijdag halen, meester. Dan kunnen allen deze week teekenen en kan het smeekgeschrift of neen, hoe heet het ook weer? afijn, dat doet er niet toe, naar het stadhuis. Ik denk wel, dat de heeren het goed zullen vinden.”

69

Beide visschers stonden op en vertrokken uit het mufte schoollokaal.

„Meester wordt alvast bedankt,” zeide Simon Krepel. „En voor Jacob en zijn vrouw willen we hopen, dat de Heere het in orde maakt. Meester en wij kunnen ons best er maar voor doen.”

Er verliepen eenige weken. Meester vervulde trouw het werk van den gestorven lichtwachter. Hij werd al een bekende figuur op den lichttoren en het leek er naar, dat de toestand zoo blijven zou.

Jacob van der Walle dacht het ook niet anders en hij zeide het bij gelegenheid eens tot Simon Krepel.

Maar deze lachte er om.

„Er zijn er meer, die dat denken, Jacob. Maar ik geloof het nog niet. Dit is maar voorloopig. Voor vast zal de Vroedschap Simon Krepel niet aanstellen, geloof dat niet.”

Jacob van der Walle liet hem praten: waarom zou de Vroedschap Krepel niet nemen? Hij gunde het hem van harte. En hij rekende er ook op, dat het zóó zou gaan.

Vandaar zijn groote verbazing, toen op zekeren dag, hij was net thuis van de vischvangst, zijn vrouw hem vertelde, dat de bode van het stadhuis met een groot papier was gekomen, dat de visscher maar gauw lezen moest, als hij thuis kwam.

Nieuwsgierig las Jacob van der Walle, om dan zijn vrouw aan te zien.

„Ik begrijp er niets van, moeder. Daar staat, dat ik benoemd ben tot opvolger van Kees Evertsen, als lichtwachter en dat ik zoo spoedig mogelijk op het stadhuis moet komen zeggen, of ik de benoeming aanneem.”

Moeder Van der Walle zette groote oogen op. Natuurlijk begreep zij er ook niets van. Zij was er blijde mede, maar sprak die blijdschap niet uit.

„Ik geloof, dat ik het niet doen moet, moeder. Het is al te snau voor Simon Krepel, die er natuurlijk op rekent, dat hij het worden zal. Hij heeft het ook veel meer noodig dan ik.”

Vrouw Van der Walle gaf geen antwoord. Zij had er zich in verblijd, dat haar man nu altijd thuis zou zijn, behalve des nachts dan. Maar zijn woorden ontnamen haar den moed weer. Bovendien moest zij haar man gelijk geven: als het er op aankwam, kon Simon Krepel dat baantje veel beter gebruiken.

Nauwelijks een half uur later verscheen Krepel in het kleine huisje. Hij had een verzonnen boodschap. Het was hem er om te doen, de uitwerking van het schrijven van het stadhuis eens

70

te zien. Want de bode had hem meegedeeld, dat Jacob van der Walle lichtwachter worden zou. Voorloopig hield hij zich echter voor den domme.

Van der Walle was verlegen met zijn bezoeker. Hij had niet den moed, er over te beginnen, omdat hij in de meening verkeerde, dat Krepel het baantje ambieerde.

Het getreuzel begon dezen te vervelen.

„Ik ben nu gauw klaar, Jacob,” zei hij. „Gister of vandaag zou de Vroedschap een nieuwen lichtwachter aanstellen. Ze hebben niet eens meer gevraagd, of ik het zou willen, want ze weten toch wel, dat ik er geen zin in heb.”

„Heb je geen idee, lichtwachter te worden?”

„Welneen, man,” lachte de ander. „Dat heb ik je toch meer gezegd, dat Krepel het niet wordt. 't Was maar voorloopig, maat.”

„Ja, 'k wil het nou wel zeggen, Simon. 'k Heb van het stadhuis een papier gekregen. Je kunt niet lezen, maar er staat in, dat ik ben aangesteld als lichtwachter.”

„Is het tóch waar? Wel, kerel, gelukgewenscht! Dat is net wat voor jou. Nu kun je altijd bij je vrouw blijven. Dat is prachtig! Vind je ook niet, vrouw Van der Walle.”

„Ja,” knikte zij. Voor het eerst na weken glimachte de moeder van Evert. En die glimlach was voor Simon Krepel de beste dank, dien hij voor zijn bemoeiing krijgen kon.

„Maar hoe komt de Vroedschap nu aan mij? Ik begrijp er niets van,” zeide Jacob van der Walle. „'k Heb er met niemand over gepraat; er niet eens over gedacht; want 'k vond het vanzelfsprekend, dat jij het worden zou.”

„Daar hadt je helemaal geen reden voor,” lachte Simon Krepel. „En wat kan het jou schelen, hoe de Vroedschap er toe komt, jou te benoemen? Je hebt de benoeming, dat is het voornameste. Wel gelukgewenscht, man.”

Hij lachte maar, de oolijke Simon Krepel.

„Weet jij er soms meer van?” vroeg Jacob van der Walle dan opeens.

„Ik weet er net zooveel van als de andere visschers,” zeide Krepel, volkomen naar waarheid.

En voorloopig was Jacob van der Walle nog even wijs.

„Komaan,” zeide hij. „Dan er maar niet langer over piekeren. Ik neem de benoeming aan, al kost het mij moeite, mijn botter te verkoopen. Maar zóó is het beter. Nu ben ik altijd aan wal, moeder.”

71

„Ja,” zeide zij. „Ik ben er blij om. Vroeger was het niet zoo, hoor, Krepel, dat weet je wel. Maar sinds Evert...”
 „Ja, ja, ik weet het wel, vrouw Van der Walle,” zei Krepel haastig. „Houd maar moed, moeder. Misschien komt dat ook nog wel in orde.”

„Zou je denken?” vroeg zij.
 „’t Is best mogelijk,” zeide hij, opstaande om te vertrekken, „dat Evert er al meer spijt van heeft dan haren op zijn hoofd. En dan zal hij wel gauw terug zijn. Nu, menschen, het goede, hoor.”

En weg was Simon Krepel. Met grooten schik in het hart had hij in het vertrek gezeten. Maar buiten lachte hij en mompelde: „Dat is best gelukt. Ik gun het Van der Walle en zijn vrouw.” Den volgende morgen stond Jacob van der Walle bij den lichttoren, dien hij voortaan bedienen zou.

„God zij lof,” mompelde hij, „nu kan ik thuis blijven bij mijn vrouw, die verkommt in de eenzaamheid. Maar — ’t is tóch hard. O, Evert, Evert, nu moet ik voor jou mijn boot verkoopen en lichtwachter worden.”

Hij staarde in de Oosterschelde, die hij niet meer bevaren zou. Het sneed hem door de ziel...

Doch het was slechts een oogenblik. Dan kwam de rust weer. „Wat God doet, is goed, maat,” had Kees Evertsen gezegd in zijn stervensnacht, toen zij over Evert spraken.

Ja, wat God deed, was goed.

HOOFDSTUK X.

De storm.

De „Willem van Oranje” doorkliefde de verraderlijke Golf van Biscaye. Het schip was op den terugweg naar Holland na een reis naar den Levant te hebben gemaakt.

De loeiende storm gierende door het want. En de stuurman, bijgestaan door een paar matrozen, onder wie Evert van der Walle, had groote moeite, het fregat in den rechten koers te houden. Eigenlijk was het reeds afgedreven en daarom was het eerste doel, hooger op te komen, hoewel de schepelingen wel begrepen, dat het een dubbelte op zijn kant zou zijn.

Stuurman Barendsz' gelaat stond hoogst bedenkelijk en de

72

blikken, die hij zoo nu en dan met kapitein Van Santen wisselde, waren van dien aard, dat elk het hachelijke van de positie waarin de „Willem van Oranje” verkeerde, maar al te duidelijk inzag.

Behalve dat Barendsz. naar den kapitein keek, zag hij elk oogenblik Evert van der Walle aan, die voor het eerst van zijn leven zulk een storm meemaakte. Wel had hij in de afgelopen twee jaren, dat hij op de „Willem van Oranje” voer, eens stormen meegemaakt, doch die waren slechts briesjes bij den orkaan, die nu woedde sinds de laatste vier en twintig uur, een orkaan die bovendien steeds in kracht toenam.

De tanden op elkaar geklemd, maar toch met angst in de oogen, hielp hij Barendsz bij het roer, dat niet scheen te willen luisteren. Want welke pogingen ook werden aangewend, het schip was niet in den rechten koers te krijgen en de bemanning zag aankomen het verschrikkelijke moment, dat de trotsche driemaster, diep geladen met schatten uit den Levant, ten prooi zou worden van het grillige spel van wind en golven.

„Moed houden, kerel,” schreeuwde stuurman Barendsz boven het geloei van den orkaan.

En meteen zag hij naar Boven, een beweging, die Evert wel begreep: van Boven moest de hulp komen; anders werd het trotsche schip een prooi der golven. Ja, de bedoeling van des stuurmans blik naar Boven vatte Evert wel, maar de realiteit er van voelde hij niet.

Eigenlijk was het geen tijd, om door te denken. Aanvankelijk had de storm niet veel betekenis. Hij had ze meermaals zoo meegemaakt sinds hij op zulk een merkwaardige wijze te Vlissingen op de „Willem van Oranje” was aangemonsterd en een reis naar Indië, een naar den Levant en een naar de Oostzee had gemaakt, bij welke tweede gelegenheid hij tot matroos was bevorderd.

Maar de storm was in kracht toegenomen en vooral het gezegde van Barendsz, dat de Golf van Biscaye zoo verraderlijk was en dat men wel eens moeilijke oogenblikken hebben kon, had hem even tot nadenken gestemd en de vraag had hem benauid: als het schip nu eens met man en muis in de golven zinkt, Evert, wat dan?

Angstzweet was op zijn gelaat gekomen. Hij had ontzettend moeilijke oogenblikken gehad. Hij zag zijn vader en moeder, die hij schandelijk verlaten had en die hij niet meer had op

73

gezocht, niettegenstaande hij drie malen in Holland was teruggeweest.

Hij was toen maar met stuurman Barendsz, zijn vaderlijke vriend, naar diens woning in Enkhuizen gegaan, waar Marijke, de enige dochter van den stuurman, den scepter zwaaid, omdat de vrouw van Barendsz het tijdelijke met het eeuwige had verwisseld.

Hij had gaarne in dat gastvrije huis vertoefd. Niet alleen, omdat Barendsz zich onfermde over den onderloozen jongeling, maar ook omdat de raadselachtige oogen van de vroolijke, lief-tallige Marijke hem aan dat huis bonden.

Voor drie personen was het geen geheim meer: Evert wist, dat hij Marijke liefhad en niets liever wilde dan dat zij eenmaal zijn vrouw zou worden; en Marijke wist, dat zij „ja” zeggen zou, als de struische Evert, de jonge vriend van haar vader, haar vroeg; en de stuurman zelf had de oogen niet in den zak gehad: hij had bespeurd, dat Evert het gezelschap van Marijke zocht en dat... Marijke graag bij Evert was. Hij vond het best: de flinke jongen, die een goed leven leidde en niets hebben moest van het ruwe leven van talloos vele zeelui, mocht zijn oog-appel, zijn enige dochter hebben, als dat in beider bedoeling lag. Hij wachtte rustig den tijd af en dacht niet aan forceeren. Wel vermoedde hij sterk, dat Evert, na deze Levantsche reis in Enkhuizen gekomen, om eenige weken weer zijn gast te zijn, die stad niet zou verlaten, alvorens zekerheid te hebben, dat Marijke de zijne zou zijn.

Stuurman Barendsz had er geen bezwaar tegen. Alleen smartte het den vromen zeeman, dat Evert — die toch volstrekt niet onkundig was, dat bleek wel — zoo weinig merken liet, dat de godsdienst, wil het goed zijn, een essentieel bestanddeel van zijn leven moest uitmaken. Hij leefde goed; volgde de godsdienst-oefeningen aan boord; ging in Enkhuizen trouw mede ter kerk, maar de stuurman meende, dat zijn innerlijk wezen er niet door beroerd werd.

Ook was het hem opgevallen, dat de jongeling, die te Vlissingen als het ware uit de lucht was komen vallen, zoo aan stemmingen onderhevig was. Het ene oogenblik was hij vroolijk, uitgelaten, geestig; het andere moment was hij verzonken in diep stilzwijgen, somber en in zichzelf gekeerd. Hij schreef het toe aan het feit, dat Evert beide ouders en broers en zusters verloren had en nu, zonder familie, alleen op de wereld stond. Had de wakkere stuurman Barendsz de ware toedracht ge-

74

weten, hij zou anders over Evert gedacht hebben en hem ook, op ruitelijke, rondborstige wijze, den zeeman eigen, aan het verstand hebben trachten te brengen, dat hij geheel op den verkeerden weg was.

Maar Evert, die meermaals aan huis dacht en oogenblikken had, dat hij wel naar Zierikzee wilde vliegen, had niet den moed gehad, den stuurman te bekenen, dat hij schandelijk had gelogen, toen hij op dien avond op de rede van Vlissingen had verteld, geen ouders meer te hebben. En terwijl de weken aaneen rijgden tot maanden en de maanden tot jaren en niemand beter wist, of Evert van der Walle was iemand zonder eenige betrekking op de wereld, werd het steeds moeilijker, de waarheid op te biechten. Hij durfde het niet meer en had het besluit genomen, nooit meer naar huis terug te keeren, hoewel hem dat ook pijn deed. Van de eene moeilijkheid was hij in de andere gekomen. Aan alle kanten zat hij vast. Als hij daaraan dacht, had hij van die wonderlijke, mistroostige buien, waarin met hem geen garen te spinnen was.

Maar van dat alles wist zijn vaderlijke vriend, stuurman Barendsz, niets. Evert voelde: om uit de moeilijkheid te komen, moet ik alles eerlijk vertellen; moet ik naar huis gaan. Vader en moeder zouden nu wel goed vinden, dat hij op de groote vaart bleef, waar het hem zoo goed beviel.

Naar huis gaan zou hij graag willen. Maar daaraan moest voorafgaan een eerlijk mededeelen aan Barendsz van wat er was geseesd. En daartoe had hij den moed niet, vreezende, dat hij in de achtling van den stuurman dalen zou.

Nog een andere mogelijkheid had hij overwogen: hij kon eenvoudig breken met Barendsz, door op een ander schip aan te monteren. Dan was hij vrij man, behoefde niets te vertellen en kon tusschen twee reizen door naar huis gaan. Maar als hij dat deed, was hij de beschermende vriendschap van Barendsz kwijt en... dan zag hij Marijke niet meer, Marijke, die nooit uit zijn gedachten was en van wie hij met eenige zekerheid vermoedde, dat ook zij hem gaarne lijden mocht.

Steeds hinkende op twee gedachten, was ten slotte het beeld van vader en moeder, die hem toch hadden tegengewerkt, meer en meer op den achtergrond gedrongen.

Het beste was dan maar, dat het bleef, zoals het was. Vader en moeder dachten misschien wel, dat hij dood was.

En tóch — hij was niet gerust. De stem van zijn geweten liet hem niet met rust. Hij zag klaar in, dat hij verkeerd had

75

gedaan, en als die gedachten op hem aanstormden, had hij geen leven en zat hij, tot verwondering van den stuurman, diep in den put.

Het was dan ook niet vreemd, dat hij, toen de storm losbrak, die steeds heviger werd, moeilijke oogenblikken had en zich vol angst afvroeg, hoe het met hem zou gaan, wanneer het schip in de diepte verdween of tegen de rotsen te pletter werd geslagen.

Doch — er was niet veel tijd tot nadenken. Alle hensen moest aan dek. Uit den mond van den onverschrokken kapitein Van Santen rolden de bevelen. Alles moest worden vastgesjord; alle zeilen moesten worden gereefd. Een paar man werd opgedragen, den stuurman behulpzaam te zijn.

Het sprak vanzelf, dat Evert tot die twee behoorde: aan boord wist ieder het, dat de stuurman en Evert bij elkaar behoorden.

Er werd niet veel gesproken aan het roer. De storm raasde met ongekende hevigheid. Men kon elkaar niet verstaan. Bovendien had men schier bovenmenselijke inspanning aan te wenden, om het roer te bedienen. En nóg spotte het fregat met het roer. Het luisterde eenvoudig niet meer.

Het drong tot allen door, dat het schip willoos aan de golven was overgeleverd.

Met een eigenaardigen blik had stuurman Barendsz Evert aangezien, om dan den blik naar Boven te wenden. Evert verstond dien blik niet het verstand. Maar de realiteit ervan voelde hij niet.

Langzamerhand begon de avond te vallen. Pikzwarte wolken joegen langs het donkere zwerk, wolken, die schenen te wedijveren met de verholgen, kokende zee. Met sombere blikken staarde men in de richting van de kust, die gelukkig nog niet te ontdekken viel.

Maar — men was er van overtuigd, dat eenmaal, tenzij een wonder van den hemel geschiedde, het schip, dat niet meer naar het roer luisterde, tegen de rotsige kust te pletter zou slaan.

Doch, waar leven was, was hoop. Mogelijk kon men uit de kust blijven en luisterde, als de wind wat bedaarde, het fregat weer naar zijn roer, dat niet stuk was.

En — dan waren er de booten nog. Het wachten was op het bevel van den kapitein, die, als het daarvoor de tijd was, order zou geven de booten te strijken.

Een half uur verliep. En toen klonk het bevel, dat de booten gereed gehouden moesten worden. Het was een zwaar werk. Vasthoudend elkaar, grijpend aan want en tuigage werkten de

76

hij het bewustzijn te verliezen. Alleen voelde hij, dat een groot stuk hout tegen hem aandreef. Hij greep het en had nog de kracht er op te klimmen. En toen wist hij niets meer.

De zware, brede plank werd door de golven opgenomen en dan weer neergesmet. Evert lag er midden op en hield krampachtig den rand vast. Het was het instinct naar lijfsbehoud, want hij wist het niet.

Aan de andere zijde van de plank lag ook een drenkeling, die niet bewusteloos was. 't Was stuurman Barendsz, die tot God bad, om uitkomst. Hij wist niets van Evert. Want het was stikdonker. En de plank was groot.

De lange, lange nacht verstreek. De plank dreef maar. En de stuurman, die door en door verkleumde, wist niet, waarheen. De zee werd minder woest. De storm was gaan liggen. Het Oosten vertoonde een smalle lichtgans: de naderende dag.

En — toen bespeurde stuurman Barendsz tot zijn onuitspreklijke vreugde het lichaam van Evert, uitgestrekt op de plank.

Doch die vreugde werd getemperd door de roerloze houding van den jongeling, die voorover lag. Was zijn jonge vriend bewusteloos? Was hij dood?

Heel voorzichtig, centimeter voor centimeter, en telkens wachtend, ten einde de plank niet te zeer in kantelenden toestand te brengen, kroop de stuurman naar Evert. Geruimen tijd na zijn ontdekking lag hij naast den jongeling, die geen enkel teeken van leven gaf.

Hij zeide wat; hij riep den naam; hij schreeuwde, maar Evert reageerde niet. Hij was dood of bewusteloos. Stuurman Barendsz hoopte vurig van het laatste. Want de kans op redding was nog niet uitgesloten. Tot zijn groote verlichting bespeurde hij niet alleen, dat de kust in het zicht was, maar ook, dat zij er heen dreef en eveneens, dat zich vlakbij een inham vertoonde, waar de kust lager was, zoodat hij aan wal kon komen naar alle waarschijnlijkheid.

Hij had goed gezien. Een uur later was de ingang van den inham bereikt. De plank wilde er voorbij drijven, maar behendig gebruikte stuurman Barendsz den eenen arm als roeispaan en zoo gelukte het hem den inham in te komen, waar gelegenheid tot landen was.

Stijf, door en door verkleumd, stond hij spoedig op den wal en droeg Evert een eind verder, om hem dan op de rotsige kust te leggen, waar hij hem begon te wrijven, toen hij tot zijn onuit-

78

mannen van de „Willem van Oranje". Terwijl de woest aanrollende golven over het dek spoelden, gutste den stoeren zeelieden het zweet over het verweerde gelaat.

Het werd een stikdonkere nacht. Men kon geen hand voor oogen zien. Stuurman Barendsz hield het roer omkleed. Hij kon het evengoed laten, want het schip luisterde niet. Maar hij deed het werktuigelijk.

Opeens slaakte een schepeling, die vóór aan den boegspriet stond, een door merg en been dringenden gil, die uitklonk boven het geraas van den storm. Vlak vóór hem uit doemde een zwarte massa op: de kust, de rotsige kust.

Op hetzelfde oogenblik, dat de gil geslaakt werd, werd een oorverdoovend gekraak vernomen: de „Willem van Oranje", tot voor korten tijd een machtig fregat, dat een sieraad vormde van de Hollandsche koopvaardijvloot, barste finaal in tweeën, als een strootje.

„In de booten!" schreeuwde de kapitein, die naast den stuurman was komen staan.

Het werd een jacht naar de booten, die weldra op de kokende zee zich bevonden.

Kapitein Van Santen, stuurman Barendsz en Evert waren de drie, die het laatst aan boord bleven.

„Vooruit, Evert, spring in de boot. Groot Marijke, als je haar nog ontmoet. En God zij met je," schreeuwde Barendsz.

Maar Evert schudde het hoofd. Hij wilde bij zijn vaderlijken vriend blijven tot het laatste oogenblik.

En dat moment was er spoedig. Het oorverdoovend gekraak duurde voort. Het achterschip, waarop het drietal zich bevond, zonk weg in de diepte. En hoog op de rots zat het voorschip vastgenageld. De woeste golven spoelden er over heen en speelden met het wrak verder hun wrede spel.

Dat was het einde van de „Willem van Oranje"...

En de bemanning?...

Twee groote booten bevonden zich op de kokende zee. Te sturen waren zij niet. Er was alle gevaar voor omslaan. Vermoedelijk kwam niet één der mannen op de kust, die hoog uit zee oprees...

Evert wist, toen het achterschip wegzonk, niet meer, wat er gebeurde. Hij hoorde den kapitein nog iets roepen, maar hij verstond niet wat. Stuurman Barendsz was verdwenen. Had hij den dood in de golven gevonden?

„Moeder!" schreeuwde Evert in doodangst. En toen scheen

77

sprakelijke blijdschap had bespeurd, dat het hart nog klopte: de jongeling was slechts bewusteloos.

Het wrijven baatte echter niet. Hoe snakte de stuurman naar sterken drank, om dien Evert in den ietwat geopenen mond te gieten. Hij bezat echter niets en zag moedeloos en hulpeloos rondom zich.

Hij vouwde de handen en stamelde een kort gebed. Dat gaf hem kracht. Hij stond op, beklom de rots, om weldra te bespeuren, dat op niet zeer verren afstand rook naar boven steeg. Daar moesten dus menschen zijn!

Met inspanning van alle krachten, die hem overigens ook langzamerhand bevoeren gingen, tilde hij Evert op en droeg hem, telkens rustend, over de rotsen naar de plaats, waar de rook zich ontwikkelde. Na veel martelens kwam hij daar eindelijk aan, tot de ontdekking komend, dat hij zich bevond vlakbij een kleine visschershut. Op verderen afstand bespeurde hij een klein dorpje.

Maar deze hut was voorloopig voldoende. Toen hij de deur openstiet, zag hij een vrouw, die verbaasd opkeek bij het ongewone bezoek.

Barendsz, die veel op Portugal gevaren had, en menig woord kende, gaf uitleg. De vrouw verstond hem niet, al begreep zij wel. Vol medelijden legde zij Evert op een stroomatras en met vereende krachten gelukte het 't tweetal den bewusteloze bij te brengen.

Toen hij voor het eerst, zij het zwak, de oogen oploeg, sprak de vrouw, die nog geen woord had gezegd, een zin in het Fransch, wat voor Barendsz voldoende was, om in diezelfde taal antwoord te geven. En toen bleek, dat de visschersvrouw op de onherbergzame kust van Noord-Spanje een Francaise van geboorte was. Met gemak kon verder de conversatie worden gevoerd.

Weldra was Evert, warm geworden, mede door een warmen dronk, die hem tusschen de lippen gegoten was, geheel bij kennis en stomverbaasd en blijde, Barendsz bij zich te zien.

Het korte verhaal der redding was spoedig verteld. „God heeft ons geholpen, Evert," zeide de stuurman. Ja, knikte Evert, maar zonder merkbaaren indruk. 't Was, of het iets heel gewoons was geweest...

Blijdschap was echter wel op zijn jeugdig gelaat te lezen. Hij sprak veel over den storm en vroeg naar het lot van den kapitein en de andere schepelingen, waarop Barendsz hem natuurlijk geen antwoord geven kon.

79

Den ganschen dag vertoefden zij in de gastvrije hut, waar des avonds de visscher met zijn zoons arriveerde, wien het geheele verhaal werd verteld. Het trof, dat allen Fransch verstonen, zoodat Barendsz met hen praten kon. Als het iets was, waarin ook Evert belang stelde, vertaalde hij het gesprokene voor hem.

Uiteraard werd ook over de nabije toekomst gepraat. De visscher oordeelde het 't verstandigst, dat zij nog een dag in de hut bleven, om goed op krachten te komen. Dan zou hij hen brengen naar een havenstad, var waaruit zij, na een voetreis van eenige dagen, Lissabon konden bereiken, waar zij allicht een Hollandsch schip zouden vinden.

Stuurman Barendsz ging met het geopperde denkbeeld natuurlijk accoord, doch beduidde den Spanjaard, dat hij geen cent had, om te betalen, wat dezen evenwel niet van plan deed veranderen.

Dankbaar gestemd, namen Barendsz en Evert afscheid van de visschersvrouw na een tweedaagsch verblijf, dat hen geheel had doen aansterker. De visscher bracht hen naar een geschikte plaats, van waaruit zij den tocht naar Lissabon aanvaardden.

Het was een lange, vermoeiende reis. Zij hadden wat leeftocht medegekregen, maar niet voldoende, zoodat zij onderweg hun kost moesten bedelen. Soms werden zij met ruwe woorden afgescheept, maar in veel gevallen — vooral als het Barendsz mogelijk was — vertellen, dat zij schipbreukelingen waren — werd hun eten gegeven, terwijl zij een enkele maal onder den blooten hemel sliepen, maar ook wel in schuren.

Het was op die lange voetreis naar Lissabon, dat, zoo het kon, de stuurman en Evert nog nader tot elkaar kwamen en vertrouwelijke gesprekken voerden. Het was ook op die reis, dat Evert verklaarde, liefde voor Marijke te hebben opgevat. En wederzijds deelde Barendsz mede, dat hij dit reeds lang gezien had en dat hij wel geloofde, dat Marijke geen bezwaren hebben zou.

„Maar we zijn nog niet in Enkhuizen, Evert,” lachte hij. „Wie weet, hoe lang wij in Lissabon moeten wachten op een schip naar Holland! En dan zullen wij daar wel werk moeten zoeken. Want wij moeten toch leven. Maar geen zorgen voor den tijd. De Heere heeft ons tot hertoe genadig bewaard en gered. Het zag er hachelijk uit, Evert. Wij hadden voor de haaien kunnen zijn en wat dan, mijn jongen? Was je bereid, om te sterven?”

Evert bekende eerlijk, dat hij niet bereid was, wat voor den ander aanleiding was, op te merken, dat hij dan haast moest

80

maken, want hij had nu ervaren, dat het leven van den zeeman aan een zijden draad hing.

„En je weet het toch, Evert. Ik heb wel gemerkt, dat je vader en je moeder je op de hoogte hebben gebracht. Sla de verzenen dan niet tegen de prikkels. Die storm was voor jou een roepstem Gods tot bekeering.”

Evert gaf er geen antwoord op. Hij had het niet gemakkelijk en . . . hij was op het punt, aan Barendsz alles, alles te vertellen, om zijn bezwaarde ziel te ontlasten. Maar — hij deed het niet. Hij had niet den moed. En voor de zooveelste maal besefte hij, hoe schandelijk hij gehandeld had.

En toch was het zondebesef er nog niet, hoewel Evert een zware les en een ernstige waarschuwing ontvangen had.

In Lissabon lag een Hollandsch schip in de haven, dat evenwel den Levant tot doel had, de streek, waar de verongelukte „Willem van Oranje” juist vandaan kwam. Het tweetal voelde er niets voor, hoewel toestemming gegeven werd, eerst naar den Levant mee te varen en daarna naar Holland terug te keeren. Dan zouden er maanden verlopen, eer zij te Enkhuizen arriveerden.

Dus besloten zij, in Lissabon los werk aan de haven te zoeken, totdat een schip hen naar Engeland of Holland brengen zou.

„Op een Engelsch schip moet je maar niet rekenen,” meende de kapitein. Waarop volgde de verbijsterende mededeeling, dat het tusschen de Republiek en Engeland spande. Het algemeen gevoelen was, dat die gespannen verhouding tot een oorlog aanleiding zou geven.

„Dan wachten we op een Hollandsch schip, dat ons rechtstreeks thuis brengt,” merkte Barendsz op.

„En in den oorlog,” dacht de kapitein.

„Als het land ons roept, zijn wij bereid,” antwoordde de stuurman.

En — Evert zag zich opeens zitten bij den lichtoren van Zierikzee. „Op een schip van oorloge zal niet gaan,” had oude Evertsen gezegd. „De oorlog is uit.”

Ja, de oorlog met Spanje. Maar nu was er iets anders. Nu kon hij wellicht toch nog op een schip van oorloge!

En dan? Ja, daar moest hij maar niet aan denken. 't Was zoo al mooi genoeg! . . .

Na eenigen tijd van gespannen wachten meerde in de haven van Lissabon een Hollandsch schip, op weg naar het vaderland. Het bracht de beide schipbreukelingen in Holland, waarna de

81

reis naar Enkhuizen werd aanvaard, waar Marijke Barendsz vol verlangen wachtte.

Onthutst hoorde zij het verhaal van de schipbreuk, die nu ook op de rederij bekend was, omdat Barendsz te Amsterdam verslag had gedaan. Van de andere leden der bemanning was nog niets vernomen. Barendsz vermoedde, dat allen den dood in de golven hadden gevonden.

„Maar wij zijn, Gode zij dank, gered,” voegde hij bij het verhaal.

„Ja, gered! Den Heere zij dank!”

't Was Marijke, die deze woorden uitte. En zij greep spontaan de hand van Evert.

Toen glimlachte stuurman Barendsz.

„Wordt gelukkig met elkaar, kinderen. Zooals je moeder en ik met elkaar gelukkig zijn geweest!”

HOOFDSTUK XI.

Oorlog

Dat was een gebeurtenis in Zierikzee: een snelvarende boot, afkomstig uit Vlaarding, viel op zekeren dag, het was in het voorjaar van 1652, de haven binnen, 't Was niet de bedoeling van den schipper geweest, om te havenen. Hij kwam van Middelburg, waar hij den griffier van de Staten van Zeeland brieven had gebracht van de Staten Generaal in Den Haag. En met brieven moest hij naar Hoek van Holland terugkeeren, om vandaar per vlugste gelegenheid naar Den Haag te reizen.

Maar er was in den vroege namiddag een geweldige voorjaarsstorm komen opzetten, die het hem raadzaam toedacht, den nacht in de haven van Zierikzee door te brengen.

Het was Vrijdag. De visschers waren binnen. En de boot uit Vlaarding, een snelzeilende kottor, die dienst deed als dépêcheboot van de vloot, had veel bekijks.

En niet alleen bekijks. Men hoopte tijdingen te vernemen. Op de Oosterschelde kwam men weinig of niets te weten. Die lui uit Holland wisten misschien meer. En zeker deze schepelingen. Want weldra lekte het uit, dat men te doen had met een boodschapper van de Heeren in Den Haag.

Dus polste men de bemanning eens. Maar die vertelde geen

82

zier nieuws. Als hun een pertinente vraag gesteld werd, haalden zij de schouders op. Zij deelden alleen mede, dat er geruchten over oorlog waren. Met Engeland nog wel. Maar misschien liep het nog los.

Nu, dat was geen nieuws voor de visschers van Zierikzee. Zij wilden juist weten, of de oorlog al uitgebroken was of dat deze nog voorkomen worden kon.

Het waren zorgelijke tijden.

Toen, nu vier jaar geleden, de vrede van Munster gesloten werd, was er alom groote vreugde geweest. Door het geheele land hadden de teertonnen gebrand. Zeeland was niet achtergebleven. En natuurlijk had ook de aloude stad Zierikzee in de vreugde gedeeld. Het was vreugde en nog eens vreugde na dien bangen strijd van tachtig lange jaren, die, onder de Oranjes, een vrije, onafhankelijke republiek had gebracht.

Niet in de verste verte hadden de visschers van Zierikzee, deeling in de algemeene vreugde, kunnen vermoeden, dat er binnen enkele jaren een tijd zou aanbreken, waarin men snakken zou naar de laatste jaren van dien tachtigjarigen krijg, toen alles in het land groeide en bloeide en Frederik Hendrik nog Stadhouder was.

Nu vijf jaar geleden, even vóór de vrede van Munster geteekend werd, was de „Stedendwinger” of „Mooi Heintje”, zooals de volksmond den Stadhouder betitelde, gestorven en zijn zoon, Stadhouder Willem II, was hem opgevolgd.

Maar de Heeren Regenten, voornamelijk die van Holland, zagen liever geen Stadhouder meer. Zij vergaten, zooals de visschers van Zierikzee, als zij er over spraken, zich uitdrukten, wat de Oranjes voor de Republiek geweest waren en gedaan hadden.

Er kwam onderling groote ruzie en geharrewar. Zoo nu en dan werden de visschers van Zierikzee er wat van gewaar, al was het niet tot in de kleinste bijzonderheden.

Natuurlijk — zij waren er visschers en Zeeuwen voor! — stonden zij aan den kant van Oranje, maar zij hadden niets in te brengen en moesten prijzen, wat de Heeren wazen.

Toen, het was nu weer al ongeveer twee jaar geleden, in November 1650, ging voor velen de trouwmare door het land, dat Stadhouder Willem II in Gelderland door de pokken was aangeast en eenige dagen later in Den Haag was overleden.

Anderen waren blijde geweest met den dood van den Stadhouder. Meester Maartensz had op school verteld, dat er in

83

Amsterdam in het kerkezakje een gift was gevonden met een puntlichtje er bij, luidende: „De Prins is dood; mijn gaaf vergroot; geen blijder maar; in lachtig jaer.“

Trillend van verontwaardiging had meester Maartensz het meegedeeld. En de jongens en meisjes hadden het thuis verteld. De visschers waren niet best te spreken over dien hoon, Oranje aangeaan. Maar wat konden zij er aan doen?

De Regenten hadden nu vrij spel. Zij zouden hun macht wel gaan toonen. En de visschers in Zierikzee en elders in Zeeland vonden het een nationaal ongeluk, dat er geen Oranje in het land was, die den overleden Stadhouder kon opvolgen. Ja, er was wel een klein Prinsje, maar die was vijf dagen na den dood van zijn vader geboren, dus thans nog geen twee jaar. Die kon niet regeeren, zelfs al werd hij Stadhouder.

En daar was niet eens sprake van. De Regenten van Holland verkozen zonder Stadhouder te regeeren. En omdat zij de machtigen waren, wisten zij de Staten van Zeeland, Utrecht, Gelderland en Overijssel te bewegen, geen Stadhouder meer aan te stellen. Zij zouden wel regeeren. En nu zou er eerst eens een goede tijd aanbreken.

Het volk lachte er wat om. Die goede tijd. Die tijd leek in de verste verte niet op den vroegeren. Het waren zorgelijke tijden, terwijl de onrust nog vermeenderde, toen er steeds hardnekkiger wordende geruchten van een aanstaanden oorlog met Engeland liepen. . . .

Het was dus geen wonder, dat de visschers en ook vele burgers van Zierikzee te hoop liepen naar den snelvarenden kotter uit Vlaardingen, wiens bemanning, komend uit Holland, allicht wat meer wist te vertellen.

Maar groot was de teleurstelling, toen men door hen geen zier wijzer werd gemaakt. Dus taande al spoedig de belangstelling voor den kotter; en waren er slechts eenige visschers meer aanwezig, toen Jacob van der Walle, alvorens naar den lichttoren te gaan - hij was nu al vier jaren lichtwachter, waar bleef de tijd? - op de haven een kijkje nemen ging en het vreemde schip gewaar werd.

Nieuwsgierig geworden, trad hij naderbij, om tot de verrassende ontdekking te komen, dat hij den schipper, die juist uit de kajuit gekomen was en op het dek stond te kijken, kende uit den tijd, jaren terug, toen hij vaak in Vlissingen kwam.

Strak zag hij den schipper aan, die daardoor opmerkzaam werd en ook, zij het vaag, bewijs van herkenning gaf.

84

„Maar dat moet niet, maat. Ik moet van den tegenwoordigen regeeringsvorm niet veel hebben, maar ik geef de Regenten gelijk, dat zij daarvoor niets voelen,” zei de schipper. „Want dan kun je er verzekerd van zijn, dat Engeland de leiding neemt en wij weg zijn.“

Natuurlijk was men in Engeland woedend geworden over de houding van de Republiek, speciaal van Holland. En dat had tot gevolg gehad, dat de Acte van Navigatie door Engeland was uitgevaardigd.

Ja, daar had Jacob van der Walle wel eens van gehoord, maar, eerlijk gezegd, hij wist niet precies, wat die nu eigenlijk betekende.

„Dat is niet zoo onbegrijpelijk, maat,” meende de schipper van den snelvarenden Vlaardingschen kotter. „Die bepaling komt eenvoudig hierop neer, dat wat uit onze koloniën, uit de Indiën, in Engeland komt, daar alleen mag worden ingevoerd door Engelsche schepen. Dan zijn er nog wel andere bepalingen, maar dat is de voornaamste. En nu begrijp je het verder wel.“

Inderdaad begreep de lichtwachter het. Het was er alleen om te doen, onzen handel te nekken. Want zoo goed als alleen Nederlandsche schepen brachten waren uit de Indiën in Engeland. En dat was nu verboden.

En zoo waren de zorgelijke tijden gekomen. Engeland had het spel gewonnen: de bloeiende handel der Republiek ging aan het knijpen en dat had natuurlijk tot gevolg, dat heel het volk, ook de visschers, het bemerken gingen. Er werd veel minder verdiend. Er was geen koophandel. Voor het grootste deel leefde de bevolking van den handel en de scheepvaart en . . . de schepen waren opgelegd.

„En we zijn er nog niet, maat,” merkte de schipper op. „Ik vertel niets van mijn werk. Ik ben koerier te water van de Staten van Holland en al weet ik lang niet alles natuurlijk, zoo het een en ander verneem ik wel, dat een ander niet hoort. Ik vertel er evenwel niets van. Alleen kan ik je wel de verzekering geven, dat er in Engeland een machtige partij is, die met alle geweld oorlog met ons maken wil. En dan ziet het er gek uit.“

„Rekenen de Heeren in Den Haag op oorlog?” vroeg Jacob van der Walle.

„Natuurlijk, man. Dacht je, dat ik voor niets naar de Staten van Zeeland gezonden ben met geheime papieren? En dat ik voor niets met geheime stukken terug moet? Ik alleen weet, waar die stukken geborgen zijn, want ze zijn van groote waarde.

85

„k Heb je meer gezien, maat,” riep hij.

„Dat zal wel, schipper,” lachte Jacob van der Walle. „In Vlissingen.“

„Wel, wis en drie. Nu weet ik het al. We hebben elkaar vroeger meer gesproken. Wacht even.“

Hij kwam onmiddellijk aan wal, en drukte den lichtwachter de hand en begon een praatje te maken. Dat viel niet mee, want de voorjaarsstorm gierde langs de haven en zwiepte de golven van het onstuimige Dijkwater op.

„Ga met mij mee naar huis, schipper,” noodde Jacob van der Walle. „Over een paar uur moet ik pas naar den toren. Ik ben lichtwachter geworden, moet je weten.“

„Dat sla ik niet af,” zei de schipper, die weldra gezeten was in de kleine woning in de Hoofdpoortstraat en kennis maakte met moeder Van der Walle, die hij een stil, vreemd, nietig vrouwtje vond, heel geen schippersvrouw.

In den loop van het gesprek, toen hij iets had vernomen van de historie der laatste jaren, ging hij er anders over denken en werd hij met medelijden vervuld: daar leed een moeder onder het wangedrag van haar jongen, die vóór vier jaren vertrokken was en niets meer van zich had laten hooren. . . .

Het werd een lang gesprek. En wat de visschers van Zierikzee bij den kotter niet hadden vernomen, hoorde Jacob van der Walle van den schipper, die een niet opgewekt verhaal deed, maar dat zóó ten gehoorde bracht, dat niet alleen de lichtwachter, maar ook zijn vrouw, veel duidelijk werd.

Het waren zorgelijke tijden, er ging niets van af. Het was wel zoo goed, als zeker, dat een oorlog met Engeland op uitbreken stond.

„t Was Engeland; ’t was alleen Engeland. . . . Daar was de Koning gevangen genomen en gedood, bijzonderheden wist de schipper van den kotter niet te vertellen. Die Koning had niet goed geregeerd. Het volk was in opstand gekomen. Engeland was een Republiek geworden en Cromwell was de Protector, „zooiets als bij ons,” zei de schipper, „de Raadpensionaris, maar dan een beetje machtiger.“

En toen was er naijver gekomen tegen de Republiek der zeven vereenigde Nederlanden. De handel was daar zoo machtig. En de scheepvaart zoo talrijk. Dat mocht toch eigenlijk niet. Engeland moest ook machtig worden.

Het verstandigst vond men het in Engeland, dat de twee Republieken een verbond met elkaar sloten.

85

Het was een ongeluk, dat die storm kwam opzetten en ik moest binnenloopen. Maar daar is niets aan te doen.“

„Dus oorlog is onvermijdelijk?”

„We moeten op oorlog met Engeland rekenen,” zei de schipper met nadruk. „De Staten van Holland houden er rekening mede. De vloot wordt uitgerust. Admiraal Tromp is benoemd tot opperbevelhebber. Hij vertrekt volgende week met de vloot uit het Vlie, om onze koopvaardische schepen te begeleiden. Die worden niet veilig meer geacht op zee. Zoo is het, maat. Geloof mij: we zijn er nog niet. Maar nu ga ik opstappen. Het beste, moeder, ’k Hoop voor je, dat je jongen terugkeert. Je moet den moed niet verliezen. En dan, och ja, wij, zeelui, praten daarover niet veel, maar je weet, hé, dat er een God is in den hemel, Die helpen kan; Die jou helpen kan en ook onze Republiek, als de oorlog uitbreekt. En die breekt uit. Dat staat vast.“

Met deze woorden vertrok de sympathieke schipper, tot den kotter uitgeleide gedaan door Jacob van der Walle, die vervolgens tegen den sterken wind optornde naar den toren.

De voorspelling van den schipper werd bewaarheid: na veel geplag en gesar kwam het eindelijk tot een uitbarsting op zee. Admiraal Tromp, begeleidend het convooi, ontmoette in volle zee een deel der Engelsche vloot, onder bevel van admiraal Blake. En . . . zonder dat er sprake was geweest van een oorlogsverklaring, gaf Blake Tromp de volle laag!

Dat was de uitbarsting. . . .

De angst sloeg den menschen om het hart: oorlog met het machtige Engeland! En de kerken stroomden vol. De Staten schreven aparte bededagen uit, om den Heere te smeeken om uitredding uit zoo hangen nood.

Nóg koortsachtiger werd er aan de uitrusting der vloot gewerkt dan er reeds gewerkt werd. Alom werden matrozen geworven. Ook Zierikzeesche jongens verlieten hun botters, om op de vloot te dienen. En vele schepelingen van koopvaardische schepen, die na een lange reis binnenliepen, lieten zich op de vloot overschrijven. Als de oorlog voorbij was, kwamen zij weer wel op een schip van de Compagnie terecht, als zij in den strijd het leven niet hadden verloren. Trouwens: vele koopvaardische schepen werden in enkele weken omgetooverd in oorlogsfregatten. Er was nood. Er waren schepen en manschappen noodig.

Al die feiten en vele geruchten drongen ook tot Zierikzee door. En dan vouwde moeder Van der Walle, die in die jaren onherkenbaar schier veranderd was, de handen. En zij smeekte

87

den Heere om uitredding voor het land en . . . voor Evert . . .

Als hij nog leefde, zij wist het niet, maar dat was toch nog mogelijk, als hij nog leefde en hij was niet in de Indiën, dan zou ook hij meestrijden op de vloot, tegen Engeland. Hij was nooit een jongen geweest, die werkloos toezag. Een jongen: hij was nu al bijna twee en twintig. Waar bleef de tijd? En — waarom kwam de jongen niet terug?

Zeker, als hij in de buurt was van Nederland, dan ging ook hij tegen Engeland vechten. En als . . . als hij dan eens gewond werd. Zij kon er niet aan denken, maar het was toch mogelijk, als hij dan eens gewond werd en als hij dan eens stierf aan zijn wonden, o, dat het dan, hoewel onverzocht met zijn ouders, verzoend met God mocht zijn!

En op den Rehtoren peinsde Jacob van der Walle. Hij had van visschers gehoord, dat een aantal groote schepen uit Vlissingen was vertrokken, om de reede van Texel op te zoeken. Want daar werd een groote vloot samengehouden, die dan naar de Noordzee zou vertrekken, om den Engelschen slag te leveren.

Zou Evert ook op de vloot zijn? vroeg hij zich dan af in die donkere nachten, waarin het licht uit zijn toren een flauwe streep over de Oosterschelde streek. Of zou hij, als hij nog leefde, in de Indiën zitten?

Zou de vloot nu gelukkiger zijn? Het begin van den oorlog was niet gelukkig geweest. Wel had admiraal De Ruyter, de dappere Vlissinger, de Engelschen bij Plymouth verslagen, maar later had admiraal De With bij Duina zoo gevoelig klop gekregen, dat hij hals over kop in de havens der Republiek vluchten moest. Nu werd de vloot opnieuw klaargemaakt.

Waren zorgelijke tijden. Jacob van der Walle had gehoord, dat er veel ontvredenheid was in het land. Vooral in de Hollandsche steden, waar geen werk en dus geen brood was. In Amsterdam moest een formeel oproer gedreigd hebben. Er was zelfs huidkeels op straat gezongen: „A. is ons Prinsje nog zoo klein, alevd zal hij Stadhouder zijn.”

Maar zoover was het nog niet. De Regenten waren machtig en in Johan de With hadden zij pas een nieuwen Raadpensionaris gekregen, van wien gehoopt en verwacht werd, dat hij de volksbewegingen onderdrukken zou.

Hij vertelde dat alles aan zijn vrouw, die hem angstig aanzag. „Wij beleven donkere tijden, Jacob. Het is een bezoeking van den Heere,” zeide zij dan.

„Ja, moeder. God heeft eer twist met ons volk.”

88

Maar de matrozen waren niet van gister: Tromp, de dappere admiraal, kon het niet helpen, dat hij niet opgewassen was geweest tegen de veel grootere Engelsche vloot. En dat wisten de Staten zeer goed. Hun motief was dan ook niets anders dan de stok, waarmee de hond geslagen moest worden. Tromp was niet gezien bij de Staten, daar hij in hart en nieren Oranjegezind was. En nu was er een goed voorwendsel voor de heeren Regenten, om zich van den lieveling der matrozen te ontdoen.

Dus Tromp viel in ongenade en De Ruyter en De With werden tot opperste vlootvoogden benoemd. De Ruyter, die heel wat jonger was dan Tromp, mochten de matrozen nog wel lijden. Maar van den strengen, onbesuisden, niet steeds rechtvaardigen De With moesten zij niet veel hebben.

Na den laatste slag was het een formeel oproer geweest, dat niet goedgekeurd kon worden, al was de beweging niet geheel en al onverklaarbaar. Met groote moeite was op het admiraalschip, de „Brederode” geheeten, de opstand onderdrukt door mindere officieren. Want de stuurman ging niet geheel vrij uit, wat tot gevolg had, dat hij, eenmaal aan den wal, in een lageren rang op een ander schip werd geplaatst.

Maar al was op het vlaggeschip de muiten onderdrukt, op andere schepen, waarheen de beweging oversloeg, ging dat niet zoo eenvoudig.

Het zag er gek uit: midden in den oorlog een muitende bemanning. En alleen muitend, omdat zij Tromp als bevelhebber wilde.

Toen kozen de Staten van Holland, gedachtig aan het spreekwoord, dat het met onwillige honden slecht hazen vangen is, eieren voor hun geld en benoemden Maarten Harpertsz. Tromp weer maar tot opperbevelhebber der vloot.

En nu lag de vloot op de reede van Texel, wachtend op Bestevaer.

Vooran lag het trotsche vlaggeschip, de „Brederode”, die de stuurman had moeten afstaan, omdat hij rebelsch was geweest, maar die een nieuwen stuurman had gekregen in Barendsz van Enkhuizen.

Want het sprak wel vanzelf, dat hij zich, na een week thuis te zijn geweest, met Evert voor de vloot had aangemeld, toen hij vernomen had, dat deze werd gereed gemaakt. Het vaderland riep. En hij ging. Hoewel het hem hard viel, reeds zoo spoedig weer van Marijke te moeten gaan. En dan nog een onbekende, gevaarlijke toekomst tegemoet. Niet minder hard was het gaan

89

„En als wij nu maar wat wisten van Evert! Zou hij op de vloot zijn, vader?”

„k Weet het niet, moeder. Hij kan ook in de Indiën zitten of op de groote zee varen.”

Natuurlijk wist hij het ook niet. Moeder Van der Walle vroeg het alleen maar, om over Evert te kunnen praten.

Dag en nacht, al die jaren door, was die jongen niet uit haar gedachten. Zij had hem liever naar het kerkhof gebracht dan dit. Van verdriet was zij door en door vermagerd. Zij was een levende schim geworden. En als des nachts haar man op den lichttoren zat, lag zij uren wakker, al maar denkend aan Evert, die zijn vader en moeder zoo trouweloos verlaten had.

O, en als dan daar buiten de storm loeide, dan stond zij, bevend en sidderend van angst, van haar schamele legerstede op, knielde bij den stoel, waarop Evert steeds had gezeten en smeekte: „O, Heere, wees Gij hem genadig en reken den jongen zijn zonde niet toe.”

En nu was de oorlog daarbij gekomen . . . Als hij nu eens op de vloot was. En als dan eens een kanonskogel hem verbrijzelde, zou hij dan voor God, den Heere, kunnen verschijnen?

Als altijd sprak Jacob van der Walle zijn arme vrouw, die toch wel op God vertrouwde, dan moed in: „Stil, moeder, de Heere zal het wel maken.”

HOOFDSTUK XII.

Het schip van ooreloge.

Op de reede van Texel lag de vloot, gereed om zee te kiezen en de Engelsche vloot te gaan ontmoeten.

Het wachten was alleen nog op den admiraal, die Den Haag, waar hij met de Staten besprekingen had gevoerd, verlaten had, om dwars door Holland naar zijn vloot te gaan.

Op de vloot heerschte een opgewekte geest. De matrozen waren zeer in hun schik. Want Tromp zou hun aanvoerder zijn. Bestevaer Tromp, van wien allen hielden en die zijn bijnaam niet voor niets had gekregen.

Na den eersten zeelag in den oorlog met Engeland, dien hij verloren had, was hij bij de Staten, die hem de schuld van den nederlaag gaven, in ongenade gevallen.

89

naar de vloot voor Evert geweest. Nauwelijks had hij de stellige zekerheid, dat Marijke eenmaal zijn vrouw worden zou, of — de vloot riep en de groote vraag was, of hij ooit zou weerkeren . . .

Beide mannen hadden de zorg van zich afgeschud, zij het dan op verschillende wijze. Stuurman Barendsz kon zijn lot berustend leggen in handen van den almachtigen God. Evert daarentegen hinkte op twee gedachten. Hij wilde wel anders, maar hij kon niet. En ten slotte vertrok hij in een soort onverschilligheid.

Het kostte stuurman Barendsz niet de minste moeite, een goede plaats op de vloot te verkrijgen. Hij was een bekwaam zeeman, verstond het commanderen en wist met de matrozen om te gaan, wat niet elk gegeven was, daar er lastige klanten onder hen waren.

Maar het was voor Barendsz toch een verrassing geweest, toen hij als stuurman op de „Brederode”, het schip van den admiraal, geplaatst werd. De kapitein, Simonsz., was nog een oude bekende van hem, zoodat hij spoedig volkomen thuis was op het groote schip van ooreloge en in zijn zeer verantwoordelijke positie.

Hij had er prijs op gesteld, en het was hem natuurlijk ook gelukt, Evert bij zich aan boord te hebben, wat deze trouwens ook had gewenscht. Van een koopvaardijship belandde de Zierikzeesche jongen op een schip van ooreloge, waar, volgens Kees Evertsen, de oude lichtwachter, geen plaats voor hem zou zijn. Maar de oude had niet kunnen vermoeden, dat vier jaar na het sluiten van den vrede van Munster, het nabijverige Engeland de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden den oorlog zou aandoen . . .

De vloot lag op de reede van Texel, wachtend op den onderweg zijnden aanvoerder. Op de „Brederode” maakte stuurman Barendsz nog een laatste inspectietoelt. Dagen was er geschrobd en gewreven. Het koper glom als een spiegel. Ook de kanonnen, die nu vredig uit de schietgaten staken.

De matrozen, die niets te doen hadden, tuurden al eens naar den vasten wal, of niet een klein scheepje kwam aanzellen, dat Bestevaer aan boord zou brengen. Maar er was nog niets te zien. Zij moesten hun groeiend ongeduld bedwingen.

„Dat kan nog niet, mannen,” lachte Barendsz dan. De matrozen aten uit de hand. Hij kon een potje breken, want al zeer spoedig hadden de klanten in de gaten gekregen, dat met Barendsz land te bezellen was; dat hij goed van inborst was; wat voor zijn

91

mannen over had. Het kon hen dan ook niet schelen, dat hij streng was. Werken wilden zij wel. Als de behandeling maar goed was. En zij hadden wel gebouwd: kapitein Simonsz. was een juweel van een kerel; stuurman Barendsz. was vooral niet minder en — aan boord kwam Bestevaer Tromp, met wien de heele vloot wrogliep!

Met steeds groeiend ongeduld wachtten zij op diens komst. En eerst toen Barendsz. verzekerde, dat het wel avond worden zou, eer de vloetvoogd verscheen, zochten zij weer maar wat werk op, met respect opziend naar den nieuwen stuurman, van wien zij vernomen hadden, dat hij een dappere kerel was, die reeds onder Piet Hein had gevochten. Zij mochten hem ook gaarne lijden, omdat hij niet ruw in den mond was. Met kracht trad hij op leger vloeken en zwetsen. Hij was een vrome kerel. En per saldo mochten zij dat wel.

De metgezel van den stuurman, die een plaats onder hen ingenomen had en die Evert van der Walle heette, was ook een, met wien te praten viel. Zij wisten nu wel, hoe de verhouding tusschen hem en den stuurman was: de stuurman had geen vrouw meer, *elless*, in Enkhuizen, een dochter en die dochter was dik bevriend met dien Evert.

Die Evert was maar goed af, vonden de matrozen van de „Brederode”. Maar zij gunden hem dat wel, want hij was ontegenzeggelijk een goede jongen, die best met hen kon opschieten.

Alleen vonden zij hem zoo nu en dan erg zonderling, als hij, zooals zij dat noemden, weer een van zijn buien had. Dan staarde hij maar droomerig voor zich uit, alsof er om hem heen niets voorviel en alsof de heele wereld hem niet schelen kon. Het was net, alsof hij dan in het verleden leefde. Dan hoorde hij niet, wat er in zijn omgeving gezegd werd. Op zijn open zeemansgelaat kwam er dan een droeve trek, dien zij maar niet verklaren konden.

Maar opeens was hij dan weer uitgelaten vroolijk. Alles scheen dan vergeten te zijn. Hij was weer dezelfde hupsche vent van altijd.

Natuurlijk, dat zagen en begrepen de matrozen ook wel, stond hij onder hooge bescherming van stuurman Barendsz. Maar dat verdiende hij ook. Want hij was een goed, knap zeeman, die het nog wel eens ver kon brengen in de wereld. Vast werd hij eenmaal stuurman, misschien wel kapitein.

Stuurman Barendsz. ging verder, toen hij de matrozen aan het verstand had gebracht, dat zij nog geduld hadden te oefenen.

92

„Nee, nee. Maar die oorlog lijkt me niets. Als we niet levend terugkomen, Barendsz.?”

Op zijn gelaat, bruin en verweerd van de zon in de Indië en van de zeelucht, was onmiskenbaar spanning te lezen.

„Als dat zoo is, dan moet het zoo wezen, Evert,” antwoordde de stuurman ernstig nu. „God heeft het goed met ons voor, geloof dat maar. Als wij den oorlog moeten verliezen, dan heeft Hij daarvoor Zijn wijze reden. En als wij moeten omkomen, wel, dan komen wij om. Het is toch in orde, Evert?”

Onderzoekend zag Barendsz. den jongeling aan, die, als God het wilde, binnen afzienbaren tijd zijn schoonzoon worden zou. Evert, die weer in zee tuurde, begreep, dat op een antwoord werd gewacht.

Of het met hem in orde was? Natuurlijk niet. Het leek er in de verste verte niet op.

„Het valt niet gemakkelijk, Barendsz., zóó jong te sterven,” zeide hij, om toch maar wat te zeggen.

„Daar heb je gelijk in. Zelfs vele oude menschen willen niet sterven. Maar daar vraagt de Heere niet naar. Als Hij ons roept, moeten wij bereid zijn. Als het nog niet in orde is, Evert, jongen, vraag Hem!” — en de stuurman wees naar boven — „of Hij je bereid maken wil.”

Daarop zette hij zijn inspectietocht op de „Brederode” voort, zich voor de zooveelste maal verbazend over de vreemde houding, die Evert vaak kon aannemen.

En Evert bleef achter, om met een diepen zucht te staren over de zee, in de richting van het Zuiden. Daar, heel ver weg, lag Zierikzee.

„Het is toch in orde, Evert?” had de stuurman gevraagd. In orde? Natuurlijk was het niet in orde. Het leek er niet op.

Evert had weer een van zijn moedeloze buien, die de laatste maanden vaker terugkwamen, maar die nu al heel erg was, nu hij op het punt stond, met de vloot uit te varen, den oorlog in.

O zeker, hij had in de afgelopen vier jaren voor meerdere gevaren gestaan. Hij had een gevecht met zeeroovers medegemaakt, met Algerijnsche zeeschulmers. Het was een bitter gevecht geweest. Er waren dooden bij gevallen. Hij was gespaard gebleven. Het gevecht had een diepen indruk op hem gemaakt en de hange vraag had zijn hart beklend: Als ik in dat gevecht nu eens gedood was, wat dan? Hij had er geen antwoord op kunnen geven en had getracht die beangstigende vraag weg te dringen, wat hem nooit goed was gelukt.

94

Het tijdstip, waarop de admiraal komen zou, was er nog niet.

Op de voorplecht trof hij Evert aan, die droomerig in zee staarde.

„Hoe heb ik het met je, Evert?” riep hij op opgewekten toon. „Niets te doen? Denk er aan: ledigheid is des duivels oorkussen.”

De aangesprokene richtte zich van de reeling op en trachtte weer gewoon te doen. Maar dat gelukte hem niet. De weemoedige trek behield hij op zijn open gelaat.

„Waar denk je aan, Evert?” vroeg de stuurman toen, op den man af.

„Ik denk aan alles, Barendsz. Aan Marijke en aan Bestevaer en aan die vloot en aan den slag, die op komst is. Aan alles, aan alles.”

„Je kunt verbazend vreemd doen, Evert. Dat heb ik je wel eens meer gezegd. ’t Was veel verstandiger, als je aan dat alles niet zoo dacht. Dat doet een jonge, onverschrokken borst niet. Je moet den moed niet verliezen, hoor. Je moet dapper blijven.”

De stem van den stuurman klonk ietwat verstoord, wat Evert wel opmerkte.

„Ben ik dan niet dapper, als het moet?” vroeg hij, min of meer gekrenkt.

„Ja, ja, jongen, ’t is in orde, hoor. Maar je weet wel, dat ik droomers niet kan uitstaan. We hebben wel iets anders te doen dan te droomen.”

„Het is een zorgelijke tijd, Barendsz.”

„Dat is het, jongen. God helpe ons, als wij straks open zee kiezen.”

„’t Is te hopen, dat wij de Engelschen klopp kunnen geven.”

„Dat is het. De With heeft het leelijk laten zitten, al is het niet geheel zijn schuld. En als wij dan terugkomen, gaan wij samen naar Enkhuizen, ja?”

Stuurman Barendsz. lachte, plagend.

„Als wij terugkomen,” zei Evert met een zucht.

„Wat mankeert jou toch, jongen? Waarom ben je toch zoo moedeloos? Hoor die schepelingen eens lustig zingen. Kom, blijf moedig.”

„k Heb er zoo’n voor gevoel van, dat er ongelukken gaan gebeuren, Barendsz. Als wij het er maar levend afbrengen.”

„Hoe heb ik het nu, kerel? Je wordt toch geen ouwe juffer, wel? We hebben toch meermalen midden in het gevaar gezeten? Had je gedacht, ooit in Holland te zullen terugkomen, toen de „Prins” bij Spanje naar den kelder ging?”

93

Hij had stormen meegemaakt, waarvan de laatste, op de kust van Spanje, wel de vreeslijkste was geweest. Zekerheid bestond er niet, maar ’t was wel zeer waarschijnlijk, dat alle leden der bemanning waren omgekomen, behalve de stuurman en hij, die wonderlijk bewaard waren.

De storm zelf had hem moeilijke oogenblikken bezorgd. En in doodsangst had hij op de reddende plank gelegen, tot hij bewusteloos werd. En daarna had hem gekweld de vraag, waarom juist hij gered werd, die dat toch niet had verdiend.

De reis naar Lissabon en daarna naar Holland had hem wel afleiding bezorgd, maar de vragen lieten hem niet los.

In Enkhuizen vond hij het geluk. Hij hield zielsveel van Marijke Barendsz. Maar die heerlijke weken werden, zonder dat Barendsz. en Marijke het beseften, het *konden* beseffen, vergald door de overleggingen diep in zijn hart.

En die overleggingen namen toe, sinds het vaststond, dat Barendsz. en hij de vloot zouden opzoeken, om voor het vaderland te strijden.

Dat beteekende niets anders dan het gevaar tegemoet gaan. Op de „Prins” bestond dat gevaar niet. Het was mogelijk, dat gestreden worden moest met zeeroovers, maar dat behoefde volstrekt niet zoo te zijn. Het was hem in vier jaar slechts eenmaal overkomen. En stormen woedden vaak, maar toch kon niet gezegd worden, dat hij elk uur van den dag in gevaar verkeerde.

Nu werd het anders. Opzettelijk voer straks de vloot uit, om den vijand op te zoeken. Het was zeker, dat zij met de Engelschen slaags zou raken; dat straks de kanonnen over de wateren zouden donderen. Er zouden dooden in massa vallen.

En — als hij nu eens onder die dooden was. ’t Was hem, of hij daarvan een voorvoelen had. Hij werd verteerd door onrust. De angst had hem te pakken.

En de reden van dien angst wist Evert maar al te goed! Daar, in het Zuiden, in Zierikzee, waren vader en moeder, als zij nog leefden. In ongehoorzaamheid had hij hen verlaten. Hij was niet met hen verzoend. En hij was ook niet met God verzoend.

De eerste jaren aan boord had hij feitelijk geheel buiten God geleefd. Wel was er uiterlijk niets op hem aan te merken geweest. Van het ruwe leven der zeelieden had hij niets moeten hebben, ook niet, toen zij hem met allen geweld en ook met spotternij wilden meeslepen.

Vandaar, Evert wist het wel, dat stuurman Barendsz. zich tot hem aangetrokken had gevoeld en er tusschen hen een warme

95

vriendschap was ontstaan, die tot gevolg had gehad, dat de woning in Enkhuizen ook de zijne was en ook tot gevolg, dat hij Marijke had leren kennen.

Doch het was slechts uiterlijk, dat niets op hem aan te merken viel. Innerlijk had hij buiten God geleefd, was hij vergeten de lessen, hem door vader en moeder ingeprent.

Zoo was het aanvankelijk geweest, nadat hij in Vlissingen Simon Krepel had vaarwel gezegd. Maar hij was ouder geworden. Hij had veel van de wereld gezien. Hij had menschenkennis opgedaan. Hij had, mede door den invloed van den vromen Barendsz., gezien, dat zonder God niemand gelukkig leven kan, al meent men van wel. En Marijke had hem dat ook wel doen voelen.

Heel, heel langzaam was toen hij hem de verandering gekomen. Hij ging weer aan huis denken, aan vader en moeder.

Hij had er zich eerst nog tegen willen verzetten. 't Was immers de schuld van vader en moeder zelf, dat het zóó gegaan was. Dan hadden zij hem maar toestemming moeten geven.

Doch die overweging hield hij niet lang vol. Dat was de schuld op een ander werpen. En, hij voelde het zóó goed, hij was zelf schuldig. Hij was ongehoorzaam geweest.

Van lieverlede ging hij dat inzien. Hij had zóó niet van huis mogen gaan, al had hij er nog geen oogenblik spijt van, de visscherij vaarwel te hebben gezegd, om op de wijde wateren te zwalken. Hij had vader en moeder niet geterd. En wie vader en moeder niet eert, o, de bijbel, Evert wist het wel, zei het toch zoo duidelijk: wie vader en moeder niet eert, diens lamp zal worden uitgebluscht in zwarte duisternis...

Het was opmerkelijk en hij onderdrukte dat gevoel, maar het gelukte hem niet: Evert ging verlangen krijgen naar huis. Als vader en moeder nog leefden of één van beiden, dan kon hij hen vergeving vragen. Ze zouden hem wel willen vergeven. Ja, dat was het woord. Hij *snakte* naar vergeving...

Maar hij *durfde* niet naar huis. Valse schamte kwam opzetten. Dan zou ook Barendsz. er achter komen, hoe schandelijk hij door hem bedrogen was, toen hij verklaarde, geen ouders meer te hebben. En wat zou Marijke zeggen, als zij het hoorde!

Al die overwegingen voerden een joozen strijd in zijn gefolterd hart. Hij maakte een moeilijken tijd door. Hij wilde den Heere gaan dienen, zooals hij dat in zijn jongensjaren had gedaan. Maar hij voelde wel, dat het niet *kon*, omdat hij niet oprecht was.

96

van stuurman Barendsz bleek juist: 't was avond geworden, dat de lang verwachte kwam.

Evert was met de anderen naar voren gedrongen, om den admiraal, dien hij niet kende, te zien, maar het was reeds zoo donker geworden, dat hij diens gezicht niet meer onderscheiden kon.

Nauwelijks een half uur na aankomst van den admiraal werd aan den boegspriet van de „Brederode” een licht geschen ten teeken, dat de kapiteins der verschillende schepen op het admiraalsschip werden verwacht, om besprekingen te voeren.

Weldra dobberden groote roeibooten van de andere oorlogsschepen rond de „Brederode”, in de kajuit waarvan Tromp bevelen gaf.

En toen alle kapiteins weer vertrokken waren, werd ten laatste de boot van de „Brederode” gestreken: kapitein Simonsz. verliet het schip, om het commando van een ander fregat op zich te nemen, waar de commandant plotseling overleden was.

Vol nieuwsgierigheid vroeg de bemanning van de „Brederode” zich af, wie nu hun kapitein worden zou. En het was een groote verrassing, toen als een loopend vuurtje de mededeeling rond ging, dat stuurman Barendsz tot kapitein was bevorderd. Men was er wat mee in zijn schik!

Evert begreep het niet recht: het was toch niet meer dan billijk, dat Simonsz. kapitein op het admiraalsschip bleef en Barendsz. dus naar de vacant geworden kapiteinsplaats vertrok? Hij zou dat vervelend gevonden hebben, maar recht was recht. Dit leek veel op een achteruitzetting van Simonsz., die dit in geen enkel opzicht verdiend had.

Een bootsman, wien hij inlichtingen vroeg, verstreekte hem die: het was zoo logisch als wat; op het admiraalsschip behoorde de vice-admiraal het commando te voeren. Die zou later komen en dan was Simonsz. overbodig geweest; vandaar, dat hij nu reeds een vaste kapiteinsplaats kreeg.

„En Barendsz. dan?” vroeg Evert.
„Die wordt hier kapitein, zoolang de vice-admiraal er nog niet is. Intusschen is er dan wel slag geleverd en is er wel een kapitein gesneuveld, wiens plaats Barendsz. kan innemen.”

Het werd heel gewoon gezegd. Maar Evert rilde er van: dan is er wel een kapitein gesneuveld. Ja, dat zou wel. En vele anderen. Misschien hij ook wel...

Hij had geen tijd tot piekeren. Want nauwelijks was de bootsman, die hem van den stand van zaken op de hoogte had gebracht

98

Er stond iets tusschen God en hem. En dat durfde hij niet wegnemen. Dat durfde hij niet.

En nu was daar de oorlog met Engeland gekomen. Enkele slagen waren reeds gevallen. Hij had ze niet medegemaakt, maar hij had er genoeg van vernomen, om met angst de toekomst tegemoet te zien, nu het oogenblik was aangebroken, dat de vloot zou uitvaren.

Hoe dichterbij naderde, hoe moedeloozer hij werd en hoe vaker zijn vreemde buien terugkeerden, die de matrozen van de „Brederode” maar niet konden begrijpen in hun overigens zoo jovialen makker, die zoo uitgelaten kon zijn en de vrolijkste van zijn omgeving.

Zij wisten niet, dat die vrolijkheid schijn was; dat die uitgelatenheid dienen moest, om een ontrust gemoed tot zwijgen te brengen.

Wat *niet* gelukte. De strijd in zijn binnenste duurde voort. En hij zag geen licht, al snakte hij er naar.

Ook niet, toen hij op dien namiddag, waarop Bestevaer Tromp op de „Brederode” verwacht werd, over de verschansing van het admiraalsschip in zee tuurde.

Die zee kon geen antwoord geven op zijn vele vragen. Het hoofd moest omhoog. Het hart moest gebroken worden. Hij moest de handen vouwen en tot God gaan.

Hij *wist* dat.

Maar — hij deed het niet.

HOOFDSTUK XIII.

Met Tromp in zee.

Over de wijde waterplas bij Texel, die vrij kalm was, schalden juichkreten uit honderden mannenkelen. En toen rolde er een kanonschot. Heel in de verte stierf het geluid, vreedzaam nu, weg.

Admiraal Maarten Harpertz. Tromp, met een klein zeilscheepje van den wal gehaald, waar hij was gearriveerd, na per karos uit Den Haag enige dagen te hebben gereisd, had voet op de „Brederode” gezet, toegejuicht door de matrozen, bij wie reeds de naam Tromp wonderen verrichtte. Het vermoeden

4*

97

verder gegaan, of het bevel weerklonk, dat alle hens aan dek moest.

Daarna rolden links en rechts de verdere bevelen. 't Was een geloop en gedraaf op het dek, waar het den ganschen dag vrij rustig was geweest. Men wist er nu alles van: binnen het uur zou de geheele vloot uitgeilen.

Haastig kwam kapitein Barendsz. aangelopen. Evert wenschte hem geluk met zijn plotselinge bevordering.

„Dank je, jongen. Maar ze overvalt me geducht, dat wil ik wel bekennen. Ik zie er tegenop. Maar we rollen er wel door.” „Hoe kunnen we nu volle zee kiezen?” vroeg Evert dan.

Het was de vraag, die op aller lippen was gerezen. De gegeven bevelen werden natuurlijk opgevolgd; 't zou wel goed wezen; maar niemand begreep, hoe in den nacht uitgeilen mogelijk was. Met het oog op den vijand waren namelijk de bakens en tonnen weggenomen, zoodat de vloot in den donker de zandbanken niet kon omzeilen.

„Dat zal je straks eens zien,” lachte kapitein Barendsz. „Bestevaer Tromp denkt aan alles. Wij komen zonder ongelukken in volle zee. Let maar eens op.”

Een half uur later doemde van Texel en Terschelling een groot aantal visschersschuiten op, die, onder het vrolijk geroep der bemanning, de vloot voorbij voeren en de bruisende Noordzee opzochten.

Evert leunde over de verschansing en zag er naar. Hij dacht aan de visscherbotters van Zierikzee...

Opeens hoorde hij naast zich een stem, die van Barendsz. „Zie, Evert, dat worden nu onze gidsen. Zij varen naar het Spanjaardsgat, gaan in een dubbele rij bij de zandbanken liggen, steken dan lantaarns en fakkels aan en tusschen de verlichte botters door, zoeken wij volle zee op. Is het niet handig bedacht van onzen admiraal?”

„Het is knap,” verbaasde Evert zich.

Zoo gebeurde het. Toen in den vroege morgen de bewoners der eilanden en van den noordpunt van Holland wilden gaan zien naar het uitgeilen der vloot, was er geen schip meer te bekennen en stevende zij met volle zeilen, de „Brederode” voorop, naar de Engelsche kust.

Dat beteekende, dat er slag zou worden geleverd, zoodra de Engelsche vloot in het zicht kwam. De toebereidselen voor den slag werden dan ook reeds gemaakt, terwijl er aan boord der schepen een opgeruimde stemming heerschte, zóó opgeruimd

99

dat -- tot groot ongenoegen van Regentengezinde kapiteins -- op één der schepen de Princemarsch werd geblazen. Maar zij durfden er niets van zeggen. Want Bestevaer Tromp was de admiraal, Tromp, in hart en nieren Oranjegezind.

Aan het eind van den tweeden dag kwamen er schepen in het gezicht. En veldra ging het als een loopend vuurtje over de vloot: de Engelschen komen!

In het scheepsjournaal schreef kapitein Barendsz.: „Portland. Wij ontmoeten de Engelsche vloot. Morgen vangt de slag aan.”

Morgen vangt de slag aan! Daarvan waren allen wel overtuigd. En het werd stil op de schepen, toen de avond daalde. Want hoe onverschrokken en dapper de mannen ook waren, de wetenschap, dat den volgenden dag dood en verderf dreigen zouden, maakte toch, dat men onder den indruk was, zij het dan niet bij elk lid in het bijzonder. Onverschilligen zijn er steeds.

Ook Evert was weer in een van zijn moedelooze stemmingen. En moeilijk kon hij een praatje met kapitein Barendsz. gaan maken, want die had het druk met den admiraal.

Trouwens, als naar gewoonte, kwamen straks de kapiteins van alle schepen aangeroeid, om besprekingen te voeren. Ieder van hen kreeg dan zijn plaats in de strijdformatie aangewezen. En als die voorbereidende maatregelen getroffen waren, o, Evert wist het wel, dan noodigde Bestevaer de bevelhebbers uit, om met hem te knielen en dan werd er in de kajuit van het admiraalsschip een vurig gebed tot God opgezonden, om bijstand in den strijd, die wachtte. . . .

Als Evert daaraan dacht, steeg het bloed hem van schaamte naar de wangen. En dan had hij ook. Maar het was een gebed dat niet rechtstreeks uit het hart kwam. Omdat hij niet met God verzoend was.

Hij had uiterst moeilijke ogenblikken. Met angst dacht hij aan den strijd, die morgen beginnen zou. Als hij dan het leven eens verloor. . . .

Wat dan?

Hij kon het niet langer uithouden. Hij zocht een plekje op, waar hij wist niet bespied te zullen worden. En -- daar knielde hij, vouwde de handen en stamelde woorden. Maar onvoldaan en onbevredigd stond hij op.

Hij wist het wel, hij begreep het wel: tusschen God en hem stond zijn ongehoorzaamheid. Eerst moest hij volkomen verzoend zijn met God; volle vergeving van zonden hebben; eerst dan kon hij in vol geloofsvertrouwen tot den Heere gaan. Om

100

„Zeker, Excellentie. Ik ken dat jongmensch heel goed.”
„Hm. Ik nu ook,” zei Tromp, tot groote verbazing van Evert, die zich niet op zijn gemak gevoelde, al wist hij ter wereld niet waarom.

„Heb je vanmorgen één der kartouwen op de voorplecht bediend?”

„Jawel, admiraal.”

„Juist. En toen heb je iemand van ons volk geslagen, omdat hij je in den weg stond?”

Evert begreep van al dat gevraag niets.

„Ik geloof het wel, admiraal. Dan had die kerel mij maar niet moeten hinderen.”

„Die kerel heeft het zeer kwalijk genomen. Hij was een hooge, Van der Wall-”

„Ik . . . ik . . .” stamelde Evert, „heb niet gezien . . .”

„Dat zal wel niet. Maar je moet in het vervolg oppassen, maat. Ik voel den klap nog.”

Evert dacht, dat hij door den bodem der kajuit zakte, toen het hem duidelijk werd, dat hij den admiraal in hoogst eigen persoon een oorvijs gegeven had.

„Ik . . . ik . . . wist niet, dat u het was,” stamelde hij, hulpeloos naar Barendsz. ziende, als zocht hij diens steun en voorspraak. Want hij vreesde een zware straf. Doch kapitein Barendsz. keek opzettelijk een andere richting uit, zoodat Evert niet zien kon, dat zijn aanstaande schoonvader den grootsten schik had. . . .

„Wat je hebt gedaan is meer dan erg, Van der Walle. 't Is nog nooit vertoond, dat een schepeling zijn admiraal een pak slaag gaf. Ik heb overwogen, welke straf je daarvoor moet hebben. Gelukkig heeft de kapitein een goed woordje voor je gedaan. Dus kom je er genadig af. Je zult bevorderd worden, omdat je een dappere kerel bent. Nu kun je wel gaan.”

Evert wist niet, of hij waakte of droomde. Dat liep nu eens geducht mee! Van verbouwereerdheid wist hij niet, wat te zeggen en verdween daarom maar gauw uit de kajuit, zonder den bevelhebber te bedanken. Achter hem klonk het luid, vroolijk gelach van admiraal en kapitein.

Evert ging naar het verdek, blij en . . . tóch niet blij met de mededeeling, dat hij bevorderd worden zou.

Hij staarde over de Noordzee, waarop het avonddonker zijn valen sluier had gespreid, in de richting, waarin de Engelsche

101

die vergeving moest hij eerst smeeken. Doch hij kon er niet toe komen.

Terwijl de golven van de Noordzee bij Portland klotsten tegen het schip, dat gevechtsklaar was, lag Evert dien ganschen nacht klaar wakker, om bij het kriecken van den dag dan moe en even angstig nog op het dek te verschijnen, moe, bleek.

Nauw een uur later was de zeelslag bij Portland aan den gang, om steeds heviger te worden.

Het was in de hitte van het gevecht, dat admiraal Maarten Harpertsz. Tromp bedaard en onverschrokken, alsof er niets bizonders voorviel, wandelde naar de voorplecht van de „Brederode”, om even te zien naar het vuren der matrozen.

Evert bediende één der kanonnen. Nu, nu de kogels rechts en links vlogen; nu het gevecht sinds den vroegen morgen in vollen gang was, was hij alle angst vergeten.

Bestevaer Tromp deed een stap nader en stond vlak achter Evert, dien hij opmerkzaam gadesloeg, zóó in gedachten, dat hij Evert in den weg stond bij het vuren.

„Lijf den weg, kerel,” bulderde deze. En hij draaide zich half om en . . . gaf admiraal Tromp een flinken draai om de ooren.

De commandant van de vloot keek even op, maar ging dan zwigend een eindje op zij, om Evert gelegenheid tot vuren te geven.

Dan liep hij terug naar de commandobrug, om een duidelijk overzicht te krijgen van het gevecht, dat hevig en bitter was.

Den ganschen langen dag was de vloot der Republiek slaags met de Engelsche vloot. Toen de avond viel, was de strijd onbeslist.

Beide vloeten trokken zich terug met de bedoeling, den volgenden dag weer te beginnen.

Het was laat in den avond, toen Evert geroepen werd, om bij den admiraal te komen in de kajuit, waar ook kapitein Barendsz. was, die een ernstig, streng gelaat zette, toen Evert de kajuit betrad.

Deze begreep ter wereld niet, waarom hij komen moest. Maar aan den anderen kant was hij blij, dat hij nu den admiraal eens goed kon zien.

In eerbiedige houding stond hij vóór Bestevaer, die ook al niet vriendelijk keek.

„Je heet?” vroeg hij.

„Evert van der Walle, admiraal.”

„Is dat zóó, kapitein?”

101

schepen teruggetrokken waren, om den volgenden dag den slag weer te beginnen.

Morgen weer vechten. . . .

Dien dag had hij zijn kameraden zien vallen. Zóó stonden zij naast hem en zóó lagen zij op het dek, ziltogend. Er waren er, die gestorven waren met een vloek op de lippen. Er waren er geweest, die den Jezusnaam stamelden. Er waren er, die den dood ingingen met een glimlach op het verweerde zeemansgelaat.

En hij? Hij was gespaard. Waarom toch? Had hij in de eerste plaats den dood niet verdiend?

En -- als hij sterven moest, hoe zou hij dan sterven? O, hij kon het niet.

„Evert, Evert, hoor eens, jò.”

Hij passeerde op zijn peinzende wandeling een groep matrozen, van wie één smakelijk aan het vertellen was, zóó, dat allen zaten te schudden van den lach.

„Ja, wat is er?” vroeg Evert, die de vroolijke stemming moeilijk verdragen kon.

„Moet je hooren. Weet je nog wel van Jan de lapper?”

In eenen was hij vol belangstelling. Op de reede van Texel had hij het verhaal gehoord, dat op de gansche vloot bekend was.

Jan de lapper was, zijn bijnaam wees het voldoende uit, schoenmaker in Haarlem. Maar bij het uitbreken van den oorlog had hij den driepoot er aan gegeven en was met Tromp uitgevaren als bootsman, omdat hij vroeger de zee ook bevaren had. Tijdens het gevecht met de Engelschen onder admiraal Blake, sneuvelden de kapitein en alle officieren van het schip. Maar Jan de lapper was niet vervaard geweest. Hij benoemde zichzelf tot kapitein, redde het schip niet alleen, maar vermeesterde nog twee vijandelijke schepen. En toen, na afloop van den slag, de kapiteins op het admiraalsschip moesten komen, liet hij zich ook parmantig naar Tromp roeien. Op last van den admiraal bracht hij daarop het schip veilig naar Texel en kreeg van de Staten een flinke belooning. Toen was hij weer naar Haarlem vertrokken.

„Wat is er nu weer met Jan den lapper?” vroeg Evert, geïnteresseerd.

„Hij is weer op de vloot, man. Als kapitein.”

„Als kapitein.”

„Ja, kerel. Toen de admiraal over Haarlem naar Den Haag reisde, moest hij de Melkbrug in Haarlem zijn karos even wach-

103

ten. En daar zag hij Jan de lapper in zijn pothuis zitten. Bestevaer op hem af. „Zoo, Jan,” zei hij. „Dag, admiraal,” zei Jan. En Bestevaer vroeg: „Ga je weer mee, de Engelschen kloppen?” „Ja, ja, mijnheer,” zei Jan, „dat is goed, maar als kapitein.” „Kom, kom,” zei Bestevaer, „je wordt luitenant, dat is al mooi genoeg. „Neen, neen,” zei Jan de lapper, „kapitein of schoenlapper, anders wil ik niet wezen.” Nou, toen is hij aangesteld als kapitein. Zoo’n handige schoenenfrik!”

Weer daverde het gelach op de voorplecht van de „Brederode”. Maar Evert dacht: zóó is nu Bestevaer. Ik geef hem een oortje en hij zal mij bevorderen.

Opeens werd in de verte een witte lichtstreep zichtbaar. Daarop klonk een dof, rommelend geluid. De Engelschman schoot een stuk af.

„Stil maar, hoor,” riepen de matrozen. „We weten wel, dat je er nog bent. We zullen je morgen wel krijgen”.

Evert sloop stil weg van het luidruchtig gezelschap en tuurde over de verscharsing zee in.

„Morgen zullen we je wel krijgen”.

Ja, morgen weer vechten.

En als dan . . . als dan . . .

Wéér sliep hij dien nacht slecht. En den volgende morgen, den tweeden dag van Portland, was hij even onrustig als den eersten morgen van den slag.

Kort, rauw klonken de bevelen. Met de zeilen meer dan half gereefd had men des nachts gezwaakt, heen en weer, op en neer. Maar dan ging het met volle zeilen op den vijand in. De kanonnen donderden. Dood en verderf waarden rond.

Tot de avond voor de tweede maal, na weer een onbeslist strijd Evert in zijn kooi kroop, op van vernedering, eindelijk na twee bange nachten van worsteling de slaap te vatten, al was die dan onrustig, ver van verkwikkend en diep.

Waarna weer het morgenkrieken verscheen. Op den derden dag van Portland.

Weer werden de zeilen geheschen. Weer donderde het geschut. Weer werden schepen in den grond geboord. Weer waarde de dood rond.

En Evert zag dien dood in het aangezicht. Hij werd er koud van. Omdat binnen in hem de onrust woelde . . .

En die bleef. Ook op de dagen, die volgden, toen Bestevaer met de sterk gehavende vloot naar huis terugkeerde, na een onbeslist strijd. Al het kruit was verschoten. Ook door de

104

eerlijk bekennen, dat ik je soms niet begrijp. Je kunt verbaasd vreemd doen. Den laatsten tijd is dat al heel erg. Er zit wat. Ik heb eenigszins recht, om te weten, wat het is. Vertel me dat nu, eer ik vertrek van de „Brederode”.

„Vertrek?” vroeg Evert verbaasd.

„Ja, ik word kapitein op de „Zeeland”. Morgen neem ik daar het commando op mij”.

„Wie komt hier dan?”

„Luitenant-Admiraal Kortenaar. Het is niets bijzonders, hoor. Zoo hoort het. De onder-admiraal behoort ook op de „Brederode”. Bestevaer wilde mij hier houden, maar ik zelf heb hem aangeraden, mij over te plaatsen”.

„Kan ik niet meegaan naar de „Zeeland”?”

„Wat niet kan! Maar Bestevaer wil het vast niet hebben. Een luitenant kunnen we hier op de „Brederode” niet missen, dat weet je ook wel”.

„Ik was net zoo lief matroos op de „Zeeland”, zei Evert, weerstrevend.

„Wees alsjeblieft niet zoo ondankebaar, kerel”, meende kapitein Barendsz, op strengen toon. „Je hebt je bevordering eigenlijk niet verdiend, als je er zóó ontevreden over bent”.

„Die bevordering kan mij niet veel schelen”.

„Nu vraag ik je voor de laatste maal: wat heb je, Evert?”

„Niets”, antwoordde de aangesprokene. „Ik wou, dat die oorlog met Engeland maar afgelopen was”.

„Natuurlijk, wie wil dat niet? Dat willen we allemaal, enkele vechtersbazen misschien uitgezonderd. Maar dat verlangen van jou is toch geen reden om zoo ongenietbaar en ondankebaar te zijn? Ik begrijp je niet. Je hebt niets dan oorzaak voor dankbaarheid”.

„Behalve, dat wij dood geschoten kunnen worden. Hoeveel dappere mannen zijn er bij Portland gebleven? Of tel je dat niet mee?”

„Wees niet zoo dwaas. Wie zou dat niet betreuren? Maar — ben je bang voor den dood, Evert?”

Het was een diep ernstige vraag, den kapitein ingegeven door het feit, dat hij langzamerhand begripen ging, wat er bij Evert eigenlijk aan schortte.

„Is er geen reden, om bang voor den dood te zijn?” vroeg deze laatste.

„Het hangt er maar van af, hoe je staat tegenover den Al-machtigen God. Als . . .”

106

Engelschen. Mismoedig keerde men op de reede van Texel terug. Kapitein Barendsz, die hem met bezorgdheid gade sloeg, begreep niets meer van Evert. Hoe kon het ook! Hij wist niet, dat Evert zichzelf niet begreep . . .

HOOFDSTUK XIV.

De onrust van Evert van der Walle.

Het was op een avond, drie dagen nadat de gehavende vloot die thans hersteld werd, op de reede was teruggekeerd, dat Evert in de kajuit van de „Brederode” zat, tegenover kapitein Barendsz. Admiraal Tromp had woord gehouden: Evert was nu luitenant, zoodat hij verbleef in het logies der officieren.

„Maar vertel mij dan toch, wat je hebt, wat er is, jongen”, zeide de kapitein op een toon van onmiskenbaar ongeduld.

Eenige oogenblikken geleden had hij dezelfde opmerking gemaakt en dezelfde vraag gesteld, zonder evenwel een afdoend antwoord te ontvangen.

„Het oorlogvoeren staat mij tegen”, zei Evert.

„Anders niet? Moet je je daarom zoo vreemd aanstellen. Dacht je, dat het krijg voeren mij ook niet tegen de borst stuitte? Natuurlijk. Maar wij hebben geen keus, jongen. We kunnen niet eens aan den wal. Ik wilde graag eens naar Enkhuizen en jij vermoedelijk ook. Maar er komt niets van in. Zoo gauw de schepen hersteld zijn en er weer kruit en proviand aan boord is, zoeken wij den Engelschman weer op. Dat is trouwens de beste manier om gauw vrede te krijgen. Wij moeten het leven nu eenmaal nemen, zooals het valt, Evert. Er is niets aan te veranderen. En daarom zou ik niet met zoo’n zwart gezicht loopen en zoo wispelturig doen. Je moet ook altijd in het oog houden, dat menschen het ons niet aandoen. En tenslotte: je moet blij zijn, dat je tot luitenant bevorderd bent. Dat is eenvoudig prachtig, man. Ik denk, dat Marijke verbaasd trotsch op je zal zijn”.

„k Was liever scheepsjongen zonder dan luitenant met oorlog”, morde Evert.

Kapitein Barendsz zag hem opmerkzaam aan.

„Hoor eens, Evert”, zeide hij met aandrang in de stem, „wij kennen elkaar al langer dan van vandaag of gister. Ik moet

105

Op dat oogenblik werd de deur van de kajuit geopend en kwam de breede, forse figuur van Admiraal Tromp binnen.

Evert sprong onmiddellijk op, om heen te gaan.

„Blijf maar zitten, luitenant”, zei de Admiraal, die een hoogst eenvoudig man was, op vriendelijke toon.

En werktuigelijk ging Evert weer zitten.

„Jullie worden familie van elkaar, niet?” lachte Bestevaer. „Als ’t God belieft, ja, Admiraal”, antwoordde kapitein Barendsz.

„Jammer voor hem, dat je nu naar de „Zeeland” gaat”.

„Hij wil graag mee, Admiraal”.

Evert bestudeerde vol verlangen het gezicht van Admiraal Tromp, dat hem evenwel genoeg zeide. Want deze schudde het hoofd.

„Dat gaat niet, Barendsz. Dan ga ik hier twee dappere mannen verliezen. Eén is meer dan genoeg”.

„Maar ge krijgt een dappere weer, Admiraal. De Zeeuw Kortenaar is niet uit te viakken”, meende Barendsz, die wonderwel met Tromp overweg kon.

„Daar heb je gelijk in. Maar Van der Walle wil ik niet missen. Dat is uitgemaakt”.

Evert zag wel, dat er niets van kwam en berustte maar in de beslissing. Vezet baatte niet. En Tromp was niet iemand, die zich liet overhalen. Als hij neen gezegd had, bleef het neen.

„Wij gaan zoo spoedig mogelijk weer zee in, luitenant”, zei de Admiraal.

„Dat heb ik vernomen, Excellentie. Er zal wel niets anders op zitten”.

„Natuurlijk niet. Wie aanvalt, staat het sterkst. Maar je spreekt op een toon, alsof het je niet bijster aantrekt?”

„Van der Walle is in een uiterst neerslachtige bui, Admiraal”, antwoordde kapitein Barendsz in de plaats van Evert. „Hij vindt het ontzettend, dat zooveel dappere mannen sneuvelen”.

„Wie zou dat niet erg vinden? Maar aan dat gevoel moet je toch niet toegeven. Wij hebben ons lot niet in onze handen. Het komt ons daarom niet toe, er over te oordeelen. Dat geloof je toch wel, luitenant?”

Scherp, onderzoekend zag Tromp den jongen officier aan.

„Jawel, Admiraal”, antwoordde deze.

„Wein dan. Wij hebben ons te onderwerpen aan wat God over ons beschikt. Hoe ouder je wordt, hoe meer je dat zult leeren. Wij willen onzen eigen zin en onze eigen meening wel eens

107

volgen en wij doen dat ook wel eens, maar dat loopt toch verkeerd uit".

Evert zat als op gloeiende kolen. 't Was, of de Admiraal van zijn levensgeschiedenis op de hoogte was! Had hij eigen zin niet gevolgd, door vader en moeder te verlaten? En liep het niet verkeerd met hem uit? Hij had rust noch duur.

In gedachten vertoefde hij in het verleden, dat hij wel wilde wegdoozelen, omdat het hem steeds luider aanklaagde.

Welra werd hij tot de werkelijkheid geroepen, doordat hij Tromp tot Barendsz hoorde zeggen: „Over een paar weken kunnen wij dus gereed zijn". En tot Evert: „Dus gaat het er weer op los, luitenant".

Evert stond op en zeide: „Ik zal niet mankeeren, Admiraal". Daarop verliet hij de kajuit, nagestaard door kapitein Barendsz, die ongemerkt het hoofd schudde.

In gedachten verzonken, vermijdt het gezelschap der andere schepelingen, liep Evert over het dek van de „Brederode".

Het was reeds vrij laat, toen hij zijn kooi wilde gaan opzoeken in het officierenverblijf, waar vroolijke stemmen klonken.

Op hetzelfde moment greep iemand hem bij de arm: kapitein Barendsz.

„Morgen ga ik naar de „Zeeland", Evert; dan zien wij elkaar niet of zoo goed als niet. En daarna, misschien heelmaal niet weer, hier op aarde. Zeg mij, wat er aan scheit. Je hebt wat, jongen. Dat merk ik maar al te goed. Wat heb je? Ik wil het weten".

De stem klonk bevelend. Barendsz had Evert meegetrokken naar de reeling. De zee klotste tegen het schip, zingend haar eentonig lied, dat voor de beide zeelui toch mooie muziek was.

„Nu, wat heb je, Evert?"

„Ik ben bang, om te sterven", barstte Evert los. „Dát is het".

„Wie zegt, dat je sterven zult? Zoovelen brengen het er levend af. Maar het is waar: we moeten ten allen tijde bereid zijn. Waarom ben je bang, om te sterven. Ben je niet bereid?"

De stem klonk thans niet meer bevelend, maar zacht en vaderlijk.

„Neen, Barendsz. Ik ben niet bereid. Als ik sneuvel, ben ik voor eeuwig verloren", antwoordde Evert, als met een snik.

„Wel, jongen, het is heel gelukkig, dat je er niet rustig onder bent. Als je onverschillig waart, was het veel erger. Jouw toestand is de beste, om wel vrede te krijgen. Je kunt die krijgen.

108

zooveel uit. Dan zou hij ook dalen in de achting van den kapitein. Dan — verloor hij misschien Marijke wel.

Vol angst en onrust begaf hij zich naar kooi, zich niet storend aan het gepraat der andere officieren, die hem in hun kring wilden trekken en die hem bij wijlen een vreemd heerschappij vonden.

Het kon Evert niet schelen. Hij had genoeg met zichzelf te doen.

Een wonderlijke tweestrijd woelde in zijn binnenste: hij zag vol angst den nieuwen strijd met de Engelschen tegemoet en . . . verlangde uit te varen, om afwisseling te hebben . . .

Van dit laatste verlangen kwam evenwel voorloopig niet veel terecht.

Het duurde langer dan aanvankelijk vermoed werd, eer de vloot gerepareerd was en weer gevechtsklaar. De proviandering ging ook niet zoo vlug als gewenscht, terwijl het dagen duurde, eer er voldoende kruut was ingescheept.

Maar eindelijk dan toch, in het begin van Augustus, koos Bestevaer zee, terwijl een deel van de vloot, onder vice-admiraal De With, zoo spoedig mogelijk volgen zou.

Als steeds zeilde het Admiraalsschip, onder bevel van Kortenaar, aan de spits.

Nauwelijks één dag was men buitengaats, of, in volle zee, ter hoogte van Katwijk, doemde de Engelsche vloot op, zoodat binnen het uur de door Evert zoozeer gevreesde strijd aan den gang was.

Den ganschen dag bulderde het kanon. De „Brederode", de Admiraalsvlag in top, was vooraan in den strijd. Bestevaer scheen wel twee lichamen te hebben, want nu was hij hier, dan daar. En altijd op een gevaarlijke plek.

Evert verkeerde in geheel andere omstandigheden dan in den slag bij Portland, toen hij zoo vaardig een kanon bediende. Zijn voorschrift was nu, zich steeds te bevinden in de onmiddellijke nabijheid van Kortenaar, die al vrij spoedig met een zeer bekommerden blik het verloop van den strijd voorzag.

Want hachelijk was de strijd. De Engelschen, sterker in aantal, scheenen te winnen. Op de duinen bij Katwijk stonden honderden menschen te staren naar den ongelijken kamp. Met angst in het hart.

Evert hoorde Kortenaar steunen en zuchten en mompelen over: verliezen.

Over het dek van de „Brederode", die lag te schudden, als het geschut afgevuurd werd, liep Bestevaer Tromp op Kortenaar

110

Zonder geld. Dat weet je immers? Je weet toch, waar je heen moet, Evert?"

Evert van der Walle zweeg.

„Menschen kunnen je niet helpen, jongen. Ik ook niet, al wilde ik het o, zoo graag. Je moet voor God den Heere op de knieën. Hij alleen kan vrede schenken in het bloed van Jezus Christus. Dat is je toch niet vreemd, Evert? Je overleden ouders waren toch ook Godvreezende menschen? Dat heb je zelf meermalen beweed".

Bij deze vraag sloeg het schaamrood Evert naar de verweerde wangen. Maar Barendsz zag het niet. Het was donker. Hij had het trouwen ook niet kunnen verklaren.

„Het is niet zoo eenvoudig", merkte Evert dan op, sprekend met een benepen stem.

„Het hangt er van af, hoe je beschouwing is. Het is wel eenvoudig, vind ik. Zóó eenvoudig, dat een klein kind het begripen kan. Het is louter een zaak van geloof, Evert. Dat geloof moet God in je werken. En jij moet er om bidden, altijd maar weer. Net zoo lang, tot je vrede hebt en den dood rustig onder de oogen kunt zien. Stel dat bidden nu niet uit, Evert. Over enkele weken gaan wij weer buitengaats, om den Engelschman te ontmoeten. Dat kan onzen dood beteekenen, Evert. En ik geef je toe: dat is geen kleinigheid, ook al is men niet bang voor den dood".

Neen, dat was zeker geen kleinigheid. Evert wist het maar al te goed. Daarom juist was hij zoo ongerust. Hij had geen vrede.

„Komaan, Evert", besloot kapitein Barendsz hartelijk, „wij moeten gaan slapen. Denk er ernstig over na, jongen. Weekelijke jonge meisjes mogen we niet zijn. Wij moeten *mannen* wezen, dapper en moedig. Maar téch — vrede met God, jongen. Ga, zoals je nu bent, over een paar weken, niet buitengaats. Maak het eerst met God in het reine. Dan komt al het andere vanzelf".

Wat nog slechts enkele malen gebeurd was, sinds zij elkaar kenden: kapitein Barendsz drukte Evert stevig de hand. Om dan in zijn kajuit te verdwijnen.

Evert keek omhoog, naar den hemel, waar duizenden sterren flonkerden, als schitterende diamanten.

„Ge weet niet alles", mompelde hij.

Maar — dat lag aan hemzelf. Als hij den kapitein van vroeger vertelde, wie weet: misschien wist deze raad en kwam alles nog goed. Doch hij durfde het niet vertellen. Want dan kwam er

109

toe. Zijn groote laarzen waren met bloed bespat. Voor zijn voeten was een kanonier dood gebleven. . . .

„God zij ons genadig", zeide hij haastig tot Kortenaar, „maar de Engelschman is ons de baas. 'k Wou, dat de nacht maar viel".

Doch het was pas vier uur in den middag. Nog hoog aan den hemel staande, bescheen de Augustuszon het woelige tooneel van den strijd.

„Als De With maar komen kon", opperde Kortenaar. „Kunnen wij niet een snelzeiler zenden, om hem te waarschuwen?"

„Hij heeft het kanongebulder wel gehoord. Maar hij zal er niet uit kunnen. Tegenwind", zeide Maarten Harpertszn. Tromp op somberen toon.

„Zal ik gaan, Admiraal?" vroeg Evert op geestdriftigen toon. „Ik sla met een van onze kleine scheepjes dwars door den vijand heen en ga Admiraal De With halen".

„'t Heeft geen zin, luitenant", glimlachte Tromp. „Hij kan toch niet komen, als de wind tegen is. Wij moeten maar vechten, tot de nacht valt".

„En dan? Een goed heenkomen zoeken?" vroeg Kortenaar. Hij klemde de lippen op elkaar.

„Dat nooit", meende Tromp. „Wij overwinnen of sterven. Kom, laat de jongens niet zien, dat wij bezogd zijn".

Hij klom naar het commandodek, om het tooneel van het verbitterde zeegevecht goed te kunnen overzien.

Nog eenige uren duurde de ongelijke kamp. De Hollanders taai als wat, gaven niet op.

Maar het was toch een verademing, waarnaar allen hadden gesnakt, toen in een bloedroode schijf de zon in zee viel en de nacht aanbreeken ging.

Van alle kanten kwamen, nadat van den boeg van het Admiraalsschip lichtseinen gegeven waren, de groote booten, die de verschillende kapiteins: bij Tromp brachten, om kriegsraad te houden.

In de groote kajuit vereenigden zij zich. Op een wenk van Kortenaar was Evert gebleven, zittend naast den kapitein van de „Zeeland", die hem zwijgend, maar téch veelzeggend, de hand had gedrukt.

Met belangstelling, maar ook met innerlijke angst, keek Evert naar de ernstige, vermoeidheid toonende gezichten der kapiteins.

Ongunstig, zeer ongunstig waren de rapporten, die uitgebracht werden. De verliezen waren groot. Vele schepen waren zwaar gehavend. Eén was in vlammen opgegaan. Een ander was ge-

111

zonken. Onder de bemanning was een geest van onrust, omdat zij maar al te goed bespeurde, dat de Engelsman aan de winnende hand was.

Maarten Harpertszn. Tromp liet zijn onderbevelhebbers uitspreken en luisterde met de grootste aandacht. Maar daarna stond hij op. Een brede, indrukwekkende gestalte. Zijn oog gleed langzaam over de kapiteins, geschaard om de tafel. Eén voor één zag hij hen doordringend aan.

„Gijlieden zoudt dus min of meer willen adviseeren, terug te trekken?” vroeg hij op kalmen toon.

„Niet met mijn wil, Admiraal.”

Het was kapitein Barendsz, die, vast, dit antwoord gaf, een antwoord voor allen. Want gelijktijdig klonk het uit alle monden: „Niet met mijn wil!”

Maarten Harpertszn. Tromp glimlachte: hij had niet anders verwacht.

„En ook niet met mijn wil, mannen”, zeide hij. „Aller oog is op ons gericht. In Holland heeft men het kanongebulder gehoord. Zullen wij lafaards zijn? Hebben wij daarvoor tachtig jaren met de Spanjaarden gevochten? Neen, mannen, als de zon den nieuwen dag te voorschijn roept, moeten wij gereed zijn. Wij weten niet, wat de dag van morgen brengen zal. Maar wij weten wij, dat wij geen duimbreed mogen wijken. Wij hebben onzen plicht te doen. Het vaderland roept ons!”

Hij sprak geesdriftig, doende opleven den moed, die inderdaad wat ingezonken was.

„Wie wert”, merkte één der kapiteins op, „of Admiraal De With...”

„Het is mogelijk, maar wij moeten op De With niet rekenen, mannen,” viel Bestevaer Tromp der spreker haastig in de rede. „Tegenwind belet hem buitengaats te komen, met speed. Bovendien drijven wij Zuidwaarts af. Als hij ons morgen in den loop van den dag bereikt, is het een meevaller. In geen geval er op rekenen. Wij moeten op eigen krachten vechten. En met de hulpe Gods. Daarom willen wij vragen!”

Evert had meermalen vernomen, dat dit de vaste gewoonte was van Tromp, evenals van vice-admiraal De Ruyter.

Nu maakte hij het dan mede, hoe deze stoere mannen van hun zitplaatsen opstonden en op verzoek van Bestevaer neerknielden.

Het was stil in de groote kajuit van de „Brederode”. Het laatste korreltje zand in den zandlooper, die omgedraaid werd, 112

HOOFDSTUK XV.

Den dood voor oogen.

De nachtelijke uren *krapen* voorbij. Zoo nu en dan wisselde hij een enkel woord met den roerganger, die zijn vreemd gedrag niet verklaren kon. Dat was eveneens het geval met den volgenden roerganger, die zijn makker kwam aflossen. Midden in den nacht kwam Kortenaer nog eens kijken, die er zijn bevreemding over uitsprak, dat Evert niet naar kooi was gegaan.

„Ik kan toch niet slapen, kapitein”, zeide hij.

Kortenaer haalde de schouders op en verdween weer in de kajuit, waar Admiraal Tromp, geheel gekleed, in een vasten slaap gezonken was.

Eindelijk, vier uur in den morgen, kwam over de duinen aan de Hollandsche kust de vloot was ter hoogte van Ter Heijde — een lichtstreep: het eerste morgenkrieken.

Een zware stap werd op het scheepsdek vernomen: Admiraal Tromp, die door Evert eerbiedig gegroet werd.

„Morgen, luitenant. Hebt ge goed geslapen?”

„Neen, Admiraal. Ik ben vannacht niet naar kooi geweest. Ik zou niet kunnen slapen.”

„Dat is dom, Van der Walle. Ge moet kracht hebben voor den strijd van vandaag. Ik heb bijna vier uren heerlijk geslapen. Kijk die zon toch eens mooi opkomen!”

Evert bewonderde in stilte Bestevaer. Hoe was het toch mogelijk, dat deze man de kalmte en rust in eigen persoon was! Hoe was het toch ter wereld mogelijk, dat hij had kunnen slapen!

Maar Evert behoefde zich dat eigenlijk niet af te vragen, zoo overwoog hij onmiddellijk. Hij wist het antwoord wel. Deze man kon zoo rustig zijn, omdat hij op God vertrouwde; omdat hij, Evert had het immers dien nacht meegemaakt, kon bidden als een kind.

Daareven, in de eenzaamheid, op eenigen afstand van den roerganger, had Evert ook gebeden. Nadat hij in zijn angst er toe gedreven werd. Dat had toen wel wat rustiger gesterend. Maar geheel was zijn vrees niet weg.

Juist toen Bestevaer Tromp zich weer wilde verwijderen, greep Evert hem, zeer onerbiedig — maar hij was buiten zichzelf — bij den arm en zeide, heen *riep*, niets dan: „Admiraal! Admiraal!”

„Ja?” antwoordde deze ten hoogste verbaasd.

114

gleed naar beneden. Het was twaalf uur in den nacht. Zondag 10 Augustus was aangebroken.

Plotseling klonk de heldere stem van Admiraal Maarten Harpertszn. Tromp, die sprak tot den Almachtigen God en die vroeg om steun en kracht in den strijd van den volgenden dag.

Als een kind smeekte de krachtige, stoere, dappere man. Evert werd er koud en warm van.

En wéér bekreep hem die onbestemde angst. *Als* nu morgen de dood voor hem eens kwam, wat dan?

„Amen” sprak de Admiraal.

De mannen stonden op van de knieën. En met een stevigen handdruk, merkbaar onder den indruk van het oogenblik, scheidden zij, elk opzoekend het schip, dat onder zijn bevel stond.

Strak welfde de nachtelijke hemel, bezaaid met myriaden sterren, zich over het tooneel op de Noordzee. Over het schier rimpellooze oppervlak dreef de vloot der Republiek, elk schip op de aangewezen plaats.

Heel in de verte waren flauw lichten zichtbaar: de lichten der Engelsche vloot, die eveneens den dag afwachtte. . . .

Evert zag ze, slaande bij den roerganger, met wien hij geen woord wisselde. Hij staarde dan naar het Noorden, hoewel in den nacht niets te onderscheiden viel.

Als De With met de rest van de vloot nu eens kwam! Wat zou dat een uitkomst zijn! Mogelijk werd dan nog een overwinning behaald.

Zoo niet Zijn hart perste zich samen van angst. . . .

En in eenen zag hij Zierikzee. Daar was de haven, waarin de visschersbotters lagen. Daar rees de dikke St. Lievens Monstertoren voor zijn geestesog op. Daar zat de oude Kees Evertsen bij den lichttoren. Hij hief waarschuwend den vinger op: „Niet doen, Evert. Vader en moeder gehoorzaam zijn. Er is nog een vijfde gebod”. Daar liep vader naar den bottier. Wat was de man oud geworden! En was dat oude vrouwtje zijn moeder? Wat deed zij? Zij tuurde in de Oosterschelde, of haar jongen ook als een berouwhebbend zondaar terugkeerde. . . .

„Allemaal gekheid”, zeide een ruwe stem. „Zij leven niet eens meer. Je hebt ze den dood ingejaagd”.

Ontzet keek Evert om zich heen. Maar in zijn onmiddellijke omgeving viel alleen de roerganger te bespeuren. En de man had zijn mond niet opengedaan.

Evert besloot niet te gaan slapen. Hij zou het niet kunnen. Want hij werd verteerd door onrust. . . .

113

„Maar kijk dan toch”, schreeuwde Evert nu, naar het Noorden wijzend.

Aan den verre horizon, nog schemerig, had Everts scherp, geoeftend oog stippen van schepen ontdekt. Maar de zooveel oudere Tromp zag ze nog niet.

„Wat bedoel je dan?” vroeg hij, even driftig en ongeduldig.

„Daar komen schepen, Admiraal. Het kan niet anders, of dat is vice-admiraal De With met zijn vloot!” juichte Evert.

De roerganger keek nu ook om en tuurde, één oog dichtgeknepen, naar het Noorden.

„Daar komt een vloot!”, zei hij laconiek en zag weer naar het Zuiden, om het Admiraalsschip de juiste richting te geven.

Het geroep van luitenant Van der Walle had ook andere schepelingen opmerkzaam gemaakt. Kortenaer verscheen eveneens op den achtersteven. Maar hij behoefde niets meer te zeggen, want Bestevaer had de schepen inmiddels ook in het vizier. „Dat is De With”, zeide hij vroolijk. „Hij is toch een flinke kerel!”

Er ging een gejuich op. Ook op de andere schepen was de nadering der vloot opgemerkt. Het gejuich zwelde aan.

„Wend den steven”, beval Tromp op korten toon.

De roerganger gehoorzaamde. Het Admiraalsschip draaide tegen den wind en de „Brederode” laveerde naar de vloot, die statig kwam aanzeilen, steeds dichterbij.

Daar klonk een salutschot van een der komende schepen. Het werd op bevel van Tromp onmiddellijk door de „Brederode” beantwoord. Als teken van begroeting werden daarop de vlaggen geheschen en weer gestreken.

Binnen korten tijd naderde een groote sloep, geroeid door een groot aantal mannen. En weldra verscheen vice-admiraal De With op het dek van de „Brederode”, om in de kajuit van den Admiraal te verdwijnen.

Daar schudden beide mannen elkaar stevig de hand.

„Dus ge zijt buitengaats kunnen komen?” vroeg Tromp. „Het is mij na veel moeite gelukt. Ik hoorde den donder van het geschut. Het was zeker een zwaar gevecht?”

„Ik dank God, dat ge gekomen zijt. Wij leden gister bijna de nederlaag”, antwoordde Admiraal Tromp.

„Dan moet het vandaag beter”, meende Witte de With, dien men gewoonlijk dubbel Wit noemde, met zijn ietwat ruw klinkende stem. „Mag ik het plan van aanval vernemen?”

115

In korte trekken deelde Tromp zijn vice-admiraal mede, wat de gezagvoerders den afgevoeren nacht besproken hadden. „Als het zóó besloten is, dan kan ik mij met mijn schepen daar heel goed bij aansluiten. We gaan zeker spoedig aan den slag ?”

„Ik wilde zoo spoedig mogelijk den Engelschman aanvallen. Hij zal een mijl of tien zuidelijker zijn”.

„Dan ga ik naar mijn schip. Moge deze Zondag ons de overwinning schenken”.

Hij liet zich terug brengen naar zijn schip, hield kort beraad met zijn ondercommandanten, die elk een plaats kregen aangewezen.

Twee uur na aankomst van De With was de nu versterkte vloot weer in gevechtspositie en stevende zij op den Engelschman af.

Precies te zeven uur op dien Zondagmorgen 10 Augustus 1654 werd de vredige stilte, die er op de Noordzee ter hoogte van Ter Heijde heerschte, verbroken door zwaar kanongebulder.

Uit de dorpen aan de kust stroomden de bewoners naar het strand, om te zien, hoe de vloot der Republiek slaags raakte met de Engelsche vloot, gewikkeld werd in een zwaren kamp, die met het uur zwaarder werd.

Evenals den vorigen dag had Bestevaer een harden dobber met de veel en veel sterkere en beter uitgeruste Engelsche vloot. Uur na uur verstreek. Al banger werd de strijd.

Maar niemand vermoedde, welk een drama er zich afspeelde op de „Brederode”, die in den top van den middelsten mast de admiraalsvlag voerde . . .

„Je blijft in mijn nabijheid”, beval Tromp aan Evert.

Dat beteekende, Evert wist het van vroeger, maar meer nog van den vorigen dag, dat hij dan zou staan op de meest bedreigde punten. Want Admiraal Tromp zag geen gevaar.

Opeens zag Evert, hoe Tromp wankelde. Met moeite gelukte het hem, te voorkomen, dat de Admiraal op het dek neerkwakte.

Maarten Harpertsz. Tromp streek met de hand over de breede borst, ter hoogte van het hart. En sijpde een klein straaltje bloed.

Haastig kwam vice-admiraal Kortenaer toegesnel en zwijgend droegen Evert en hij het zware lichaam in de kajuit en legden Bestevaer op den grond.

„Ik heb gedaan”, hijde Tromp. „Houd goeden moed. O, Heere, wees mij en dit arme volk genadig”.

116

zoover de vermoeide matrozen niet sliepen, zaten of lagen zij op het dek, ternaegeslagen.

Er heerschte een stilte als die van den dood . . . stil . . . stil . . . angstig stil . . .

Met groote tranen in de oogen — hij schaamde zich er volstrekt niet voor — en met een keel, tot berstens toe opgekrept, had Evert daareven gestaan bij het lijk van Bestevaer, dat beschenen werd door de enkele flikkerende kaarsen, die de kajuit verlichtten.

Op zijn gelaat lag de uitdrukking van vollen vrede.

En in Evert was weer opgekomen de vraag: als ik daar nu eens lag; als . . .

Met het angstzweet op het gelaat was hij naar boven geloopen, waar de koele avondwind hem verfrischte.

En turend over de verschansing, dacht hij na over het gebeurde op dezen verschrikkingdag.

Den ganschen dag had hij verkeerd met den dood voor oogen. De kogels hadden hem om de ooren gefloten. Voor zijn oogen waren Bestevaer en zooveel anderen gedood.

En — hij was gespaard gebleven!

Waarom toch? Waarom dan toch? Was hij zooveel beter dan al die anderen? Natuurlijk niet! Hij was veel en veel slechter.

Waarom was hij dan gespaard gebleven?

Zou het ook kunnen zijn (opeens richtte hij zich op) zou het ook kunnen zijn, dat de Heere hem daarmede wilde zeggen: gij hebt nog gelegenheid, oprecht tot Mij te komen en vergeving van zonden te vragen; ge hebt nog gelegenheid, om goed te maken, wat je tegen je vader en moeder hebt misdreven?

Die gedachte hield hem den ganschen verderen avond en een gedeelte van den Augustusnacht bezig. Hij kon haar met geen mogelijkheid loslaten.

Rusteloos liep hij over het dek, waar hier en daar matrozen zaten te praten, zacht, onder den indruk van de vreeselijke nederlaag der vloot. Niemand lette op den eenzamen wandelaar, die daar, van achteren naar voren en van voren naar achteren, over het schip liep, ten prooi aan groote onrust.

Evert dacht aan Zierikzee; aan vader en moeder; aan den ouden Kees Everteen; aan meester Maartensz; aan Simon Krepel en aan zooveel anderen. Zouden zij nog in leven zijn? Hoe zouden zij over hem denken, als zij nog leefden? Hoe zou het met vader en moeder zijn? Zou vader nu alleen op den

118

Toen kwam de dood, die voor Bestevaer geen verschrikking was.

Met angst in de oogen zag Evert Kortenaer aan. Maar deze richtte zich op in zijn volle lengte.

„Het moet op de andere schepen niet bekend worden”, zeide hij vlug. „Het mag niet bekend worden. De Admiraalsvlag blijft in top. En God zij ons vandaag genadig”.

Met den dood van den beminden Admiraal was de ramp nog niet ten einde.

Toen de avond van Zondag 10 Augustus zijn valen sluier spreiden ging over de wateren der Noordzee, die het toneel van zoo heftigen strijd waren geweest, kon men zien, dat de vloot der Republiek uiteengeslagen en volkomen verslagen, jachtte om buiten het bereik van den vijand te komen . . .

Het was reeds in den vroege namiddag geweest, dat vier-en-twintig kapiteins, zonder te letten op de waarschuwing van Kortenaer en De With, als isfaards het hazenpad hadden gekozen.

Dat was het begin van het einde.

Want al mochten De With en Kortenaer nog zoo dapper wezen en al deden de kapiteins Evertsen, De Ruyter, Van Galen en Barendsz in moed en beleid niets voor hen onder; al mocht vice-admiraal De With dien dag viermaal door den vijand heen slaan, het vertrouwen was geschokt.

En tegen den avond kwam het einde: een verloren zeeslag . . .

Met veel moeite gelukte het De With de schepen, voorzoover zij niet gevlucht waren, bij elkaar te houden en zoo den Engelschman tegen te staan, tot de avond viel. Anders ware er van de vloot niets overgebleven . . .

En in de kajuit van de „Brederode” lag het lijk van den grooten Admiraal.

Op het gelaat, het verweerde gelaat van den zeeman, was een uitdrukking van volkomen vrede.

Daaraan dacht Evert, toen hij in sombere stemming over de verschansing in zee tuurde.

De avond was nu geheel gevallen. De duisternis belette den Engelschman, om de verslagen vloot der Republiek te achtervolgen. Rustig konden de schepen terugkeeren. In den morgenstond konden zij dan voor de Noordelijke zeegeten zijn, om vervolgens binnen te vallen daár, waar de verslagenheid over den gevallen slag groot zou zijn.

Zoo goed als geen geluid werd op de schepen vernomen. Voor-

117

botter varen? Neen, dat kon natuurlijk niet. Hij had een jongen moeten nemen, die betaald moest worden. Wat zouden zij het arm hebben daardoor. En dat kwam alleen door hem, door zijn ongehoorzaamheid. O, als zij nu eens niet meer leefden . . . Als hij nu eens in Zierikzee kwam en . . .

Maar neen, daaraan moest hij niet denken. Dat zou al te verschrikkelijk wezen.

Tóch zou dat zijn verdiende straf zijn. Hij was weggevoeren zonder toestemming van vader en moeder. En waarom? Omdat het leven in Zierikzee, op de visscherij hem niet beviel. Hij wilde de wereld zien. Hij haakte naar avonturen. Hij wilde ook wel rijk worden.

En — wat was er van overgebleven? Ja, hij had heel veel gezien en meegemaakt. Maar wat baatte dat alles? Had hij het hoogste, wat er op aarde is: vrede met God in zijn ziel? Had hij dan ook vrede met vader en moeder? Welneen! Hij had hen schandelijk verlaten. Hij was niet waard . . .

Hij was niet waard. En hij herinnerde zich de gelijkenis van den verloren zoon. Die zeide ook: ik ben niet waard, uw zoon genaamd te worden.

Was hij niet gelijk aan dien verloren zoon? Was hij ook niet uit de ouderlijke woning weggevoeren, omdat het hem thuis niet langer beviel? Moest God hem dan niet straffen voor zijn ongehoorzaamheid? Waarom gebeurde dat dan niet? Waarom waren wel vele anderen, maar was hij niet gesneuveld?

Om hem nog gelegenheid te geven . . .

Geheel alleen — staande op de voorplecht van de „Brederode”, die kalm voortgleed over de Noordzee, kijkend naar de duizenden sterren aan het firmament — vouwde Evert van der Walle, die onbegrijpelijkwijze het laatste uur steeds rustiger geworden was, de handen. Hij — bad.

En toen, wonderlijk vredig gestemd, ging hij naar zijn kooi, om te rusten. Slaap had hij niet. En de slaap kwam ook niet. Maar wel rustte hij heerlijk uit van de vermoenissen der laatste dagen.

Wakker liggend, dacht hij na over de jaren, die vergleden waren sinds hij te Vlissingen Simon Krepel alleen naar Zierikzee had laten terugvaren . . . Zijn besluit stond nu vast. Als de oorlog voorbij was en hij er het leven zou afbrengen, keerde hij weer naar vader en moeder. Tusschen God en hem kon het eerst recht goed zijn, als het tusschen zijn ouders en hem in het reine was. En als zij gestorven waren? O, hij kon er niet aan denken.

119

Maar als dat zoo was, wel, dan kwam het, Evert was er thans van overtuigd, nu zijn bittere zielestrijd uitgestreden was, met God tóch goed.

Want de Heere, Die alles weet en ziet, zou diep in zijn hart kijken. En Hij zou daar zien berouw. Hij zou bespeuren, dat Evert, die zich reeds lang een ellendig mensch gevoelde, nu wist: dat komt alleen door mijn zonden, waarvoor ik vergeving moet vragen.

Om zijn gelaat speelde een glimlach.

Het was vrede.

En hij was volkomen bereid, verder alle gevolgen te dragen. Barendsz en Marijke, zij zouden alles weten. Hij zou alles eerlijk vertellen. Namen zij het hem kwalijk, werd er warme vriendschap door verbroken, dan moest dat maar, al zou het hem ontzaggelijk pijn doen.

Alles kon goed worden, alleen — als hij recht voor God en menschen stond.

En toen viel hij waarlijk nog in een verkwikkenden slaap.

HOOFDSTUK XVI.

De bekentenis en het gevolg.

„Het helpt niet, of ik het zwijg“, zeide Admiraal De With — en in zijn ruwe stem klonk spijt en aewogenheid — „de Engelschen zijn ons de baas en daarmee baas op zee“.

Er volgde op deze woorden een somber stilzwijgen in de kajuit van de „Broderode“, waar De With, Kortenaer, kapitein Barendsz en nog eenige andere kapiteins gezeten waren.

De vloot was teruggekeerd en het Vlie binnengeloopen. Een snelle boodschapper was naar Den Haag gezonden, om aan de Staten de rampspoedige tijding te brengen, dat de slag verloren was. Zóó behoorde het, al waren de Staten natuurlijk reeds op de hoogte. De kustbewoners hadden den strijd aanschouwd. Heel Holland wist van den verloren zeeslag bij Terheijden. Maar niet algemeen bekend was nog, dat Bestevaer Tromp den dood had gevonden.

„Ja, wij moeten het eerlijk bekennen, de Engelschen zijn ons de baas op het cogenblik. Deze oorlog kan als verloren wor-

120

verloren was en er wel vrede gesloten moest worden, al waren de voorwaarden ook nog zoo vernederend, drukte. En dan was daar het verlies van den dapperen Tromp, midden in het gevecht sneuvelde voor zijn land. . . .

Onder die beklemming nog vertrokken de kapiteins weer naar hun schepen. Ook kapitein Barendsz zou de „Zeeland“ weer opzoeken, één van de meest gehavende schepen der vloot. Want hij was meermalen deerlijk door de Engelschen in het nauw gedreven, om er zich echter steeds dapper door te slaan.

Aan dek ontmoette hij Evert, dien hij na den slag slechts vluchtig had gezien en gesproken. Feitelijk had hij alleen maar kunnen constateeren, dat zijn aanstaande schoonzoon behouden was gebleven. En dat had hem tot groote dankbaarheid gestemd.

„Wanneer gaat ge naar Enkhuizen, Barendsz?“ vroeg Evert vol verlangen.

„Ik denk in het begin der volgende week. Dat zal wel gaan, want ik vermoed, dat de oorlog op een eind loopt. We zullen wel niet meer uitvaren, om den Engelschen slag te leveren. Ga je mee naar huis?“

„Ik weet niet, of het kan“, aarzelde Evert.

„Ik zal bij Kortenaer wel een goed woordje voor je doen“, beloofde Barendsz, om er dan lachend bij te voegen: „Marijke verlangt minstens even hard naar jou als naar mij, misschien nog wel méér naar jou“.

„En ik verlang niet minder“, lachte Evert terug. Maar dan opeens werd hij ernstig: „En tóch moet er eerst nog iets anders gebeuren, Barendsz. Ik heb je wat te vertellen“.

Kapitein Barendsz zag aan Everts gezicht wel, dat hij iets belangrijks had mee te deelen.

„Ga dan met mij mee naar de „Zeeland“. Daar kunnen we rustig praten. Straks kan je weer wel terug. Booten varen er altijd“.

Evert liet het zich geen tweemaal zeggen en stapte in de boot van de „Zeeland“, die door rappe handen voortgeroeid werd, om eenige oogenblikken later tegenover zijn ouden vriend te zitten, die met belangstelling afwachtte, wat er komen zou.

Evert voelde zich bezwaard: het viel niet gemakkelijk, zijn bekentenis af te leggen hoewel hij er volkomen van overtuigd was, dat het zijn plicht was, het te doen.

„Barendsz“, begon hij, moeilijk sprekend, „je weet nog wel, waarover wij vóór den slag hebben gepraat.“

Barendsz knikte.

122

den beschouwd“, vulde Kortenaer aan. „Wij beleven rampspoedige tijden“.

Hij mocht het wel zeggen. Handel en zeevaart waren weggekijnd. Tal van welgestelde burgers waren in enkele jaren tot volslagen armoede vervallen. Alleen in Amsterdam stonden 3000 huizen leeg en een ruwe schatting had doen constateeren, dat 1600 schepen in de handen der Engelschen gevallen waren. Algemeen werd dan ook naar den vrede verlangd. Dat wisten de bevelhebbers der vloot ook wel.

„Er zal voor Raadpensionaris De Witt wel niet anders opzitten, dan te trachten, zoo spoedig mogelijk vrede met Engeland te sluiten“, zeide kapitein Everts.

Hij beet zich bij het uiten dier woorden de lippen bijna stuk: de vrede zou ongetwijfeld vernederende bepalingen bevatten en dat was een hard gelag.

„Het zal wel moeten“, meende ook De With. „Als ik nog denk aan die laffe kerels“

Hij doelde op de vier-en-twintig kapiteins, die het hazenpad gekozen hadden.

„Wij hadden het tóch verloren“, zeide Douwe Auke, een store Friesche kapitein.

„Best mogelijk. Maar dat rechtvaardigt het laffe gedrag van die kerels niet“, voor De With uit. „k Hoop, dat zij hun welverdiende straf krijgen“.

Hij had een driftige natuur en dacht niet steeds door. Dat was thans ook het geval. Welke straf zouden die kapiteins moeten hebben? Ontslagen van hun post. Maar dat was geen straf. Want practisch bestond er geen vloot meer.

Over enkele dagen zou het lijk van Admiraal Tromp naar Delft worden vervoerd. En — mét dat lijk werd voorloopig ook de vloot begraven.

Het moest vrede worden, of men het wilde of niet

Kapitein Barendsz dacht er ook niet anders over. Hij besefte bovendien zeer wel, dat de welvaart dan nog in langen tijd niet was weergekeerd. Het zou moeilijk voor hem worden, emplot te vinden. En hij had zich al verzoend met de gedachte, dat hij voortaan aan wal zou blijven, bij Marijke. Evert was een stuk jonger. Die redde zich wel. Die vond op de koopvaardij, hoe slecht die er dan ook voor stond, nog wel een toekomst.

Nog geruimen tijd bleven de verschillende bevelhebbers der vloot in vriendschappelijke kout met elkaar praten. Maar het gesprek bleef somber. De zekerheid, dat de oorlog met Engeland

121

„Ik mag zeggen, dat het nu in orde is. k Heb het niet gemakkelijk gehad, maar dat is voorbij. Als ik nu nóg eens den slag in moest, zou ik kunnen sterven“.

„Wel, jongen, dat verblijdt mij. Eerlijk gezegd, ik vind je er veel opgewekter uitzien. Dus dat is in orde. Daar ben ik blij om“.

Méer spraken zij daarover niet. Barendsz wist, dat Evert waarheid zeide. En dat was hem voldoende. Wat er tusschen God en de ziel van den jongen was omgegaan, dat was heilig terrein, waarop hij zich niet begeven kon en mocht.

„Maar nu heb ik je iets anders te vertellen, dat je weten moet. En dat ook Marijke weten moet. Dat is nog niet in orde. En dat moet eerst in orde, wil het goed zijn“.

Evert zweeg even. En Barendsz zag hem aan. Vol belangstelling. En toch ook met onrust in het hart: wat zou die jongen nu hebben?

„Toen ik zeven jaar geleden in Vlissingen op de „Prins Willem van Oranje“ kwam, heb ik gezegd, dat ik geen ouders meer had. Dat was een leugen, Barendsz“.

De kapitein van de „Zeeland“ keek op, of hij plotseling het geslacht van de Engelsche vloot vernam.

„Heb je dan altijd gelogen?“ vroeg hij stom-verbaasd en op den meest ongelooflijken toon ter wereld. „Heb je dan nog een vader en een moeder?“

„Toen wel, Barendsz. Of zij nu nog leven, weet ik niet. God geve van wel. k Wil zoo spoedig mogelijk naar Zierikzee, want k moet heel wat goed maken“.

„Naar Zierikzee? Dat is in Zeeland niet? Kom je daar vandaan?“

Evert knikte. Nu het begin van zijn bekentenis verteld was, voelde hij zich verzuimd en kalmer gestemd.

„Ik zal alles precies vertellen, Barendsz. En dan moet je maar zeggen, wat ik doen moet“.

Evert deed het verhaal. Nauwkeurig. Hij vergat niets, zelfs geen enkel trekje. De kapitein van de „Zeeland“ luisterde aandachtig, met voldoening opmerkend, dat de jongeling zich niet spaarde, zijn ouders niet de schuld gaf, maar alle schuld op zichzelf laadde. Zijn berouw was echt. Want als hij gewild had, had hij zeer wel nog verontschuldigen kunnen aanvoeren.

„Nu weet je alles, Barendsz“, eindigde Evert. „En nu kun je ook begrijpen, waarom ik steeds zoo onrustig was. Mijn gefolterd geweten liet mij niet met rust. Maar gelukkig heb ik

123

nu vrede gevonden bij God. Kun je mij vergeven, dat ik je al die jaren voorgelogen heb?"

Hij vroeg het ernstig en smeekend. De ziel van den robusten kapitein werd er diep door geroerd.

"Jongen, als God je vergeeft, zal ik het dan niet doen? Ik vergeef je van ganscher harte. En daarmee basta!" — want Evert wilde zijn hand grijpen. Een ziekentrooster ²⁾ ben ik niet, dus ik ga geen preek tegen je houden. Je ziet zelf trouwens wel in, dat je heel verkeerd hebt gedaan, met van huis weg te loopen. Het was ook verkeerd, om zoo doortrapt te liegen. Hoe is het mogelijk, kerel, dat je dat hebt kunnen volhouden! En even verkeerd was het, om niet naar huis terug te gaan. Wie weet, of je dan de gewenschte toestemming niet verkregen had. En dan was alles goed geweest. Maar dat is nu alles voorbij. Natuurlijk moet je het in orde gaan maken. Met jou hoop ik, dat je vader en moeder nog leven. Wat ben je nu van plan?"

"Ik had graag je raad. Ik dacht, dat ik zoo gauw als het kon naar Zierikzee moest gaan, naar huis en . . ."

"En dan?" vroeg Barendsz, opeens streng.

"Dat is de moeilijkheid. Natuurlijk moet ik met Marijke praten. Ik zal haar alles precies vertellen".

"Dat is je geraden. Ik bemoei mij er niet mee, hoor. Je maakt het maar met Marijke in orde. Zij zal niet best er over te spreken zijn, dat je haar zoo hebt voorgelogen. Dat kon wel eens mis gaan, kerel".

Kapitein Barendsz dacht er geen moment aan, dat zijn dochter, die hij maar al te goed kende, Evert om die reden verstooten zou, te meer, daar hij zich een herowhebbend zondaar toonde. Maar hij wilde door zijn dreigende woorden den jongeling op de proef stellen.

"k Hoop, dat Marijke mij vergeven zal, Barendsz, hoewel ik die vergeving niet heb verdiend.

"En als zij nu niet vergeeft?"

"Dan zal ik haar moeten verliezen, want ik moet naar Zierikzee", zeide Evert, berustend. "Ik moet het verleden gaan goed maken, eerder kom ik toch niet geheel tot rust".

De kapitein van de "Zeeland" was zeer tevreden over het antwoord, maar hij liet het niet blijken.

"Wij zullen zien", zeide hij. "Misschien valt het mee. Maar je weet, hoe die vrouwen zijn. Zij kunnen veel vergeven, maar of

²⁾ Predikant aan boord van een oorlogsschip in die dagen.

124

goed maken. Dat wil je zelf ook. En dan zal ik je daarbij helpen. Maar — het hangt van Marijke af, of het zóó gelukken zal, hoor. We zullen beiden naar Enkhuizen gaan en dan vertel je haar het hele geval maar. Mooi is het niet geweest, doch het kan alles nog in orde komen, als Marijke zooveel van je houdt, dat zij dat verleden vergeten kan".

Kapitein Barendsz glimlachte even, toen hij deze woorden uitsprak: hij twijfelde niet aan zijn dochter. Maar — Evert moest met haar praten, dat stond voor hem vast; hij zou hem geen centimeter den weg banen.

Zijn vaste vermoeden werd geheel bewaarheid. Zij reisden naar Enkhuizen, met gemak kreeg Barendsz het van Kortenaar gedaan, dat Evert voor eenige weken verlof verleend werd en daar deed Evert ook aan Marijke zijn bekentenis. Zij was er smartelijk door verrast, toonde zich ook boos, maar het slot was dan toch, dat zij hem volkomen vergaf. En dat niet alleen! Tot zijn groote blijdschap mocht Evert uit haar mond vernemen, dat het plan van haar vader ook haar instemming had. Zij had geen enkel bezwaar er tegen, in Zierikzee te gaan wonen en zeker niet, als vader bij haar bleef. Hij kon wel leven, want hij had, zünig als hij steeds geleefd had, nog gezorgd voor den ouden dag.

Het plan stond dan ook weldra vast: zoodra beiden niet meer met de vloot van doen hadden, keerden zij terug naar Enkhuizen, om vervolgens van daar op te breken, althans tijdelijk het huisje te verlaten. Als zekerheid verkregen was, dat de ouders van Evert of één van beiden nog leefden, kon voor goed met Enkhuizen gebroken worden.

Het oogenblik, dat de vloot de diensten van Barendsz en Evert niet meer noodig had, was, gelijk verwacht werd, tamelijk spoedig aangebroken. Vrijwel onmiddellijk na den smadelijken slag bij Terheijde was de Raadpensionaris, Jan de Witt, de vredesonderhandelingen met Engeland begonnen. Het was ijeren noodzakelijkheid. Of het wilde of niet, Holland moest water in den wijn doen. Het moest vernederende bepalingen aanvaarden. Zij werden in Holland en Zeeland knarsetandend ingewilligd. Maar heftig was bij velen de verontwaardiging, ook van kapitein Barendsz en Evert, toen bekend werd, dat in het vredesverdrag een geheime bepaling was opgenomen, waarbij Holland zich verbond, den jongen Prins van Oranje voor altijd uit te sluiten van de waardigheid, door zijn voorvaders bekleed . . .

De vrede was gesloten. De vloot werd ten deele opgelegd, ten deele weer versanderd in koopvaardij schepen. Maar uit te

126

Marijke je dit zal vergeven, ik weet het niet. En als je je ouders of een van beiden nu levend vindt, wat dan?"

"Dat is ook de moeilijkheid, Barendsz", klagde Evert. "Ik geloof, dat ik naar huis moet gaan en als vader en moeder nog leven op de visscherij moet gaan. En dat wil ik graag. Zóó alleen kan ik alles goed maken. Maar — of Marijke dat zal willen, als ik haar behouden mag?"

Barendsz was volkomen tevreden, al liet hij van die tevredenheid niets merken. De bekeering van Evert was niet een praatje voor de vaak: hij had hem alles openhartig verteld; hij wilde boeten voor alles; wilde terug naar huis en terug naar de visscherij; als het moest, zijn aanstaande vrouw opgeven. Hij kon niet meer verlangen. Hij had zielsmedelijden met den jongeling, die hem vrij hulpeloos aanzag.

Het was even stil in de kajuit van de "Zeeland".

"Ik zal je eens wat vertellen, Evert", zei Barendsz, opeens zoo zakelijk mogelijk. "Ik heb dezer dagen veel over jou en Marijke en over mijzelf gedacht. De oorlog loopt op een eind en ik word een dagje ouder. 't Zal niet gemakkelijk zijn, een plaats te vinden op een koopvaardij schip. De heele handelsvloot is opgelegd. Daarom had ik er al over gedacht, aan den wal te blijven bij Marijke. Een jonge boest, als jij, komt natuurlijk nog wel terecht. Maar nu je mij dit hebt verteld, heb ik andere gedachten gekregen".

Kapitein Barendsz hield even op. Een veelprater was hij nooit geweest. En hij voelde in zekeren zin, dat hij zelf een offer brengen ging.

"Je vertelt alles aan Marijke", vervolgde hij. "Ik bemoei mij er niet mee. Voor jou hoop ik, dat het met haar in orde blijft. Maar ik weet daarvan niets. Vrouwen hebben kuren. Nu zal ik eens aannemen, dat het goed blijft. Welnu, dan is er niets tegen, dat wij met z'n drieën naar Zierikzee gaan, dat jullie daar trouwen en dat jij daar op de vischvangst gaat, dus je oude bedrijf weer opvat. Natuurlijk moet Marijke dat goed vinden. Ik kan even goed in Zierikzee wonen, als in Enkhuizen. Hoe zou je dat vinden?"

Evert was opgesprongen van blijdschap. Zulk een oplossing had hij in de verste verte niet kunnen vermoeden!

"Het is te veel, Barendsz", zeide hij. "Het is te veel. Ik heb dat alles niet verdiend".

En groote tranen sprongen in zijn oogen.

"Tut, tut, daarover praten we nu niet. Het verleden moet je

125

varen behoefde zij niet. Het was een onmiskenbaar feit, dat Engeland de macht ter zee had en het zou geweldige inspanning kosten, om den handel weer te doen herleven, al twijfelde niemand er aan, dat Hollandsche durf en Zeeuwsche stoutmoedigheid, met Gods hulp, het land er weer bovenop zouden helpen.

Intusschen was de Novembermaand aangebroken, toen Enkhuizen door drie personen verlaten werd. Kapitein Barendsz had een afgedankte botter gekocht, waarmee de beide zeelui de reis naar Zeeland, naar Zierikzee maken zouden. Zoo behagelijk, als het eenigszins mogelijk was, werd het achteronder voor Marijke ingericht; de mannen zouden hun slaappleats in het vooronder hebben. Wanneer de ontmoeting in Zierikzee van dien aard was, dat het gerezen plan kon worden uitgevoerd, zou Barendsz naar Enkhuizen terugkeeren, om zijn huisje te verkopen en zich daarna voorgoed in de oude Scheidestad vestigen.

Welgemood vertrok het drietal naar de nieuwe bestemming. Evert was brandend van verlangen. Hij zou niet rusten, vóór hij thuis was. En hij hoopte vurig, dat vader en moeder nog in leven zouden zijn, opdat hij hun vergiffenis erlangen kon en weer goed kon maken, wat hij misdreven had.

Om op te schieten wilde hij, in wel wat driesten overmoed, met het kleine hulkje, dat nog wel zeewaardig was, maar toch zijn beste dagen gekend had, het Vlie uitstevenen, om langs de Noordzeekust Zeeland op te zoeken. In enkele dagen zou Zierikzee dan bereikt zijn. Maar kapitein Barendsz was er ook nog. Hij dacht er geen oogenblik aan, de Noordzee te volgen. Het was hem te gevaarlijk in de Novembermaand, die meestal een stormmaand was. Dus nam men de binnenwateren door Holland, met de bedoeling vervolgens tusschen de eilanden in het Zuiden van Holland in het Zijpe te komen. Vandaar was Zierikzee spoedig bereikt. Evert bewilligde er in, vooral toen Barendsz hem op Marijke opmerkzaam maakte. Zij mocht toch in geen geval aan gevaar worden blootgesteld. Hoewel Evert er naar hunkerde spoedig thuis te zijn — wat klonk dat woord hem nu liefelijk in de ooren en wat voelde hij zich gelukkig, dat hij nu volkomen vrede had! — liet hij zijn voornemen vallen. 't Was wáár: Marijke was aan boord. En Marijke was hem net zoo lief als zijn moeder.

De reis had een voorspoedig verloop. Bepaald gunstig was het weer niet, maar van stormen was geen sprake ook niet toen zij in het Zijpe voeren.

"Dat is Duiveland, Maaike", zeide Evert, op het eiland wijzend,

127

„nog een halve dag, neen, niet eens meer en wij zien den dikken toren van Zierikzee”.

Hij sprak vroolijk en opgewekt, hij in het vooruitzicht, dat spoedig zijn oude vaderstad zou opdopen. Maar dan waren er ook de stille oogenblikken: zou hij vader en moeder levend weerzien?

Er was afgesproken, hoe er gehandeld zou worden. Het was natuurlijk niet doenlijk, dat Evert rechtstreeks op huis zou aanstappen. Vlakbij den lichttoren zouden zij gaan liggen en dan zou Barendsz op kondschap uitgaan en als hij zekerheid had verkregen, de Van der Walles op de hoogte brengen van Everts terugkomst.

Deze afspraak was niet noodig geweest

Toen zij in het Zijpe voeren, was het water wel niet kalm, maar toch niet zoo, dat er van voorzichtigheid sprake behoefde te zijn. Het laatste uur kwam er wijziging. De wind stak meer en meer op. De zee werd onstuimig. Kapitein Barendsz fronste de wenkbrouwen en keek ernstig, te meer, daar hij de Zeeuwsche gaten niet kende. Evert lachte er eerst om. Er was geen gevaar. Maar tenslotte werd ook hij voorzigtiger.

Na kort beraad werd besloten, den onderwal op te zoeken en daar een ligplaats uit te kiezen, tensinde de nu onmiskenbaar opkomende storm te laten overgaan.

„t Wordt tijd, Evert”, waarschuwde Barendsz. „Ik vertrouw het niet. Het lijkt mij hier verraderlijk”.

Hij had gelijk. Het Keeten en het Mastgat waren (en zijn nog!) gevaarlijk. Het was niet meer mogelijk, den onderwal te bereiken.

Eensklaps stak er zoo'n storm op, dat het hulkje stuurlaars een spel der golven werd.

Het eind was, dat het uit elkaar werd geslagen. Er klonken noodkreten. In het gezicht der haven brak de botter uit Enkhuizen in tweeën en drieën En toen niets meer

HOOFDSTUK XVII.

De vreemde man.

„Zou de wind weer gaan opsteken, Jacob?”

„Ik denk het niet, moeder, maar met zekerheid durf ik het toch niet zeggen. Gisternog dacht ik van wel en het was

128

toch mis. Maar nu lijkt het er toch op, of de storm uitgeraasd is”.

„t Is te hopen. Ik lag te schudden in bed. En dat zoover van de zee af”.

„t Was in mijn huisje ook raak. Soms dacht ik, dat het van den dijk zou afvliegen. Misschien was dat het beste. Dan kreeg ik een nieuw. Toen Kees Evertsen er nog was, werd er al van een nieuw gesproken. En t is er nog niet”.

Jacob van der Walle zeide het zonder erg. En te laat bemerkte hij, dat hij zijn vrouw weer had herinnerd aan den tijd, zeven jaren terug, toen Evert

„Zou Evert nog in leven zijn, Jacob?”

De lichtwachter zuchtte. Altijd was het diezelfde vraag. Hij kon er immers geen antwoord op geven.

„k Weet het niet, moeder”, antwoordde hij, als altijd. „God alleen weet het. Op Hem moeten wij ons vertrouwen stellen, dat weet je toch?”

Ja, zij wist het, de arme ziel. En zij deed het ook. Maar haar weggelopen jongen was geen moment uit haar gedachten.

„Als hij nog in leven was, heeft hij vast in den oorlog meeg gevochten. Als hij maar niet gedood is”.

Jacob van der Walle gaf geen antwoord. Bij hem had de stellige meening post gevat, dat Evert niet meer in leven was. Anders was de jongen toch wel te een of anderen tijd naar huis teruggekeerd, al was het dan slechts tijdelijk. Slecht was Evert immers nooit geweest. Hij had wel eens getracht, dat zijn vrouw aan het verstand te brengen. Maar het was hem tot dien dag niet gelukt. Zij kon niet gelooft, dat haar jongen niet meer in het land der levenden was, hoewel zij geen enkel steekhoudend motief van het tegendeel kon aanvoeren.

Jacob van der Walle had zijn pogingen maar opgegeven, hoewel hij er meer en meer van overtuigd was, dat hij wel gelijk zou krijgen. Immers, het was nu vrede met Engeland. En de koopvaardijvloot, hij had er genoeg over gehoord, was opgelegd. Evert had dus geen empoel. Waarom zou hij dan niet naar huis terugkeeren, nu de oorlog voorbij was?

„Kom, moeder, op God vertrouwen”, zeide hij, zich gereed makend, naar den lichttoren te gaan. „Hij maakt het toch goed met ons? Ik ben nu toch bij je, al die jaren al?”

„Ja, ja. Hij maakt het goed met ons. Daarover klaag ik niet. Ik ben alleen wel eens in opstand over Evert. Maar dat is niet goed. De Heere moge het mij vergeven”.

„Kom, zit er niet zoo over in, vrouw. Probeer nu eens te slapen

5*

129

vannacht, nu de storm uitgeraasd is. Ik ga hoor. Tot morgen-oehent”.

Jacob van der Walle verliet zijn huisje in de Hoofdpoortstraat, om naar den lichttoren te gaan.

De nachten werden langer. t Was midden November. Al vroeg viel de duisternis in. En laat kwam het eerste morgen-krieken. De lichttoren deed nu wel goeden dienst.

Met stevigen pas liep Jacob van der Walle, die overigens de laatste jaren oud geworden was, over den langen dijk, die het lage land beschermde tegen het Dijkwater, dat de laatste dagen onstuimig geweest was, zóó, dat geen enkele botter de haven verlaten had.

Gelukkig was het booze weer nu bedaard geworden. Tjonge, tjonge, dat was me een Novembertorm geweest, zoo'n dag of drie aan één stuk! Hoeveel menschenlevens zou die gekost hebben? Hoeveel schepen waren in de diepte der zee verzonken?

In Zierikzee waren geen verliezen te betreuren. Nog tijdig waren alle botters binnen komen vallen, behalve die van Simon Krepel, den ouden visscher, die nog steeds op zijn schuit voer, niettegenstaande zijn kinderen hem telkens aanraadden, om voortaan aan wal te blijven. Maar hij deed het niet. Hij had de zee te lief. Niet tijdig was hij binnen kunnen komen, maar hij had elders een veilige haven gevonden, om, toen er eenige bedaring gekomen was, toch nog binnen te vallen, met zich voerend een zeeman, die op zee was opgepikt, een schipbreukeling.

In die stormnachten, zittend bij het licht, dat heftig fllikkerde van de windvlagen en dat hij met moeite intact had kunnen doen blijven, had hij met deernis aan zijn vrouw zitten denken. Wat zou zij, die zooveel slapeloze nachten had, liggen luisteren naar het loeien van den orkaan. En dan daarbij natuurlijk aan Evert denken.

Hij dacht ook nog vaak aan zijn jongen. Maar met zijn vrouw was het anders. Die leed er nog steeds onder. De tijd had hij haar de wonde niet geheeld. Zij leed. „Vel over heen”, zeiden de menschen in Zierikzee, Van der Walle wist het wel.

Maar wat was er aan te doen? Daarvoor baatten geen kruiden. Alleen God de Heere kon zijn vrouw sterken. En dat deed Hij ook wel. Als dat niet gebeurde, och, dan was zij al lang van verdriet gestorven.

Peinzend liep Jacob van der Walle verder. Dan zag hij om. In de verte zag hij de breede figuur van den vreemden man, over wien veel in Zierikzee werd gepraat.

130

Hij was de schipbreukeling, dien Simon Krepel had meegebracht. Hij had den man, in wien direct de zeeman te herkennen was, in het Mastgat gevonden, drijvende op een groot stuk hout van een stukgeslagen botter.

Simon Krepel had hem aan hoord kunnen krijgen, zij het met groote moeite, want de zee stond nog zéér hol en alles wees er op, dat de storm nog niet was uitgeraasd en weer opsteken zou, waarom Krepel haast had, om in Zierikzee te komen.

De drenkeling, hoewel doornat en verkleumd van koude, was bij zijn volle bewustzijn, maar toonde zich schijnbaar niet dankbaar, dat hij gered was. Hij vertelde Barendsz te heeten en op weg van Holland naar Zeeland schipbreuk te hebben geleden. Aan boord waren nog een man en een vrouw geweest, maar voor zijn oogen waren zij door de zee verzwoegen.

Simon Krepel had hem meegebracht naar Zierikzee, waar de man in een herberg spoedig geheel bekomen was. Zijn eerste werk was, een leegstaand huisje te huren in de Hoofdpoortstraat, heel dicht bij de Van der Walles. Hij sprak niet veel. Bij den herbergier had hij geïnformeerd naar verschillende dingen en ook namen van menschen gevraagd. Men vond hem een vreemd iemand en hij bleef eenige dagen het onderwerp van het gesprek, zoodat ook vader en moeder Van der Walle van hem hoorden.

Het vreemde was evenwel, dat hij, nu twee dagen geleden, opeens in hun huisje was verschenen, om eens kennis met den lichtwachter te maken, naar hij zeide. Hij had gevraagd, of hij Van der Walle wel eens gezelschap in den toren houden mocht, als hij zich verveelde. Hij had besloten, in Zierikzee te blijven. Het was gelijk, waar hij woonde, nu hij alles verloren had, wat hij op aarde bezat. Hij maakte een zeer goeden indruk en het was hem aan te zien, dat hij leed onder het verlies, dat hij geleden had. Welk verlies dat was, vertelde hij niet precies. Een man en een vrouw waren op het scheepje geweest, dat in het Keeten was gezonken. Voor de spraakmakende gemeente was dat voldoende, om vast te stellen, dat het wel zijn vrouw en zoon zou betreffen

Het rechte kwam men evenwel niet te weten. Het was, of hij iets geheim wilde houden. Waarom deed hij zoo geheimzinnig? Hij kon toch wel vertellen, wie en wat hij was? Alleen was men te weten gekomen, dat hij — wat hem wel was aan te zien — zeeman was geweest en ook, dat hij in den oorlog met Engeland op de vloot had gevochten. Maar waar hij vandaan kwam en wat

131

hij nu feitelijk in Zierikzee kwam doen, niemand wist het, ook niet de vrouw, die voor zijn huisje zorgde en zijn eten kookte. Hij was een Noorderling, dat stond wel vast. Doch alles scheen wel in orde te zijn, want Simon Krepel wist voor de vaste waarheid mede te delen, dat de schipbreukeling bij den schout was geroepen en de schout hem inlichtingen had gevraagd. Welke die inlichtingen waren, wist niemand, maar het zou wel in orde zijn. Als het niet in orde was, had de schout hem immers de stad uitgewezen?

Jacob van der Walle mocht hem gaarne lijden. Inderdaad was de man hem eens een bezoek komen brengen in den avond. En het was al heel laat, toen hij weer naar huis vertrok. De lichtwachter was wel iets meer te weten gekomen van het leven van den zoogenaamden vreemden man. Maar hij achtte zich niet gerechtigd, daarvan aan anderen mededeeling te doen. Doch wie met hem schipbreuk geleden hadden, de man vertelde het niet.

De lichtwachter had nu bijna den toren bereikt. Hij zag naar de lucht, waar de grauwe wolken joegen. En als ervaren zeeman wist hij genoeg: neen, de storm was nog niet uitgeraasd. De wind kwam weer opzetten en het stond wel vast, dat in den laten avond de storm weer loeien zou.

Jacob van der Walle zuchtte. Niet over den storm. Hij had er al zooveel meegemaakt. En in zijn huisje zat hij goed, al vreesde hij soms, dat het van den dijk waaien zou. Neen, hij zuchtte om die arme ziel van zijn vrouw, die natuurlijk weer heel niet slapen zou, als de wind over de stad loeide. Zij sliep toch heel weinig. Hij verbaasde zich er steeds over, hoe zij met zóó weinig slaap toe kon! Doch als de storm raasde, kwam er van slaap niets, letterlijk niets. Dan lag zij maar te denken aan Evert.

Altijd Evert, Evert. O, die jongen had wat op zijn geweten geladen. Hij was nu al drie-en-twintig, als hij nog leefde. Och kom, hij moest wijzer wezen: de jongen was natuurlijk dood. Had hij daarvan maar zekerheid. Misschien kwam zijn vrouw dan ook tot rust. Zeven jaren waren nu verlopen. Sinds dat ontzettende oogenblik, dat Simon Krepel zonder Evert weerkeerde, had zij niet meer gelachen. O ja, even nog. Toen hij tot lichtwachter was benoemd. Maar overigens leefde zijn vroeger zoo vroolijke vrouw als een schim.

Hij zelf was ook niet meer de oude. Hij wist het wel en voelde het ook wel. Heel vaak, als hij alleen in zijn huisje zat des nachts, had hij moeilijke oogenblikken. Maar wanneer hij dan de ruige

132

lijken bezoeker, die in een soort van waanzin zijn huisje in de stad verlaten had en, dwars tegen den loeienden orkaan in, naar den lichttoren was gekomen.

„Kom, Barendsz”, zeide hij overredend, „wees een man. Ik bemerk nu wel, dat die beiden verdronkenen je zeer na stonden, misschien wel je vrouw en je zoon. En dat is heel verschrikkelijk, ik weet er ook van mee te praten. Maar blijf niet aan dat verlies hangen. Dat maakt je kapot. God zendt ons dikwijls smart, om ons te louteren. Geloof jij in God, Barendsz?”

De aangesprokene werd rustiger.

„Ja”, antwoordde hij, „ik geloof in God en in Jezus Christus, Die op de wereld kwam, om ons van onze zonden te verlossen. Maar de laatste dagen begrijp ik God den Heere niet meer. Alles zou goed komen en . . . ziedaar, zij verdrinken”.

„Toch niet in opstand komen, man. Wat God doet, is goed. Geloof dat toch. Wees sterk en geef de smart geen plaats”.

De vreemdeling kreunde.

„k Heb veel meegemaakt”, zeide hij dan met een gebroken stem. „Je weet er al iets van. Ik heb gevochten onder Piet Hein en Bestevaar Tromp, het laatst als kapitein van een oorlogsfregat. Ik was dapper, als anderen. Maar neen, dit is niet te dragen. Het is, om er het verstand bij te verliezen. Dit kan niet rechtvaardig zijn”.

„Je koerst de verkeerde richting uit, maat”, merkte Jacob van der Walle op. „Wend gauw je roer, man. Zoo vaar je met je schip regelrecht den duivel in de armen, die je opstandig tegen God wil maken. Keer terug en wees sterk. Als je al zooveel hebt meegemaakt kan dit er ook nog wel bij, als is het nog zoo erg”.

„Je weet niet, hoe erg het is”, zei kapitein Barendsz, die geheel van streek was en in wien Evert van der Walle nooit den sloeren, onverschrokken zeeman van vroeger zou hebben herkend. Hij was geheel uit zijn evenwicht geslagen en soms bekeek hem de gedachte: had die Zierikzeese visscher, Simon Krepel, mij maar niet opgepikt, want wat heb ik nu aan mijn leven.

„Ik wil best aannemen, Barendsz, dat het heel erg is. Maar ik zal je eens wat vertellen. Je bent wel kapitein op een oorlogsfregat geweest en dat worden er niet veel, maar daarom kun je toch van een eenvoudigen visscherman, die noodgedwongen lichtwachter werd, nog wel wat leeren”.

„Wat bedoel je?” vroeg de ander.

„Denk je soms, dat je alléén leed op de wereld hebt? God

134

handen vouwde en geloovig zich overgaf aan de leidingen Gods, werd hij weer kalmer. Dan wist hij: wat God doet, is altijd goed, ook al wordt van Zijn doen zoo heel vaak niets begrepen.

Zijn vermoeden werd bewaarheid: te middernacht woedde de storm met ongekende heftigheid. Met een ijselijk geluid floot de wind langs het hutje van den lichtwachter, die kou kreeg en daarom besloot, het vuur in het stookgat flink op te porren.

Ietwat verstijfd, stond hij op, om dat te gaan doen, toen opeens de deur openging en een windvlaag jachtend naar binnen vloog, zoodat de kaars uitdoofde. Op hetzelfde moment hoorde hij schreden en de deur ging weer dicht.

Jacob van der Walle was niet bang uitgevallen. Maar nu hij tot de ontdekking kwam, dat niet de wind de deur had opengejaagd, maar dat er iemand midden in den nacht binnenkwam, wat hem nog nooit was overkomen, schrok hij toch geducht.

Hij herstelde zich evenwel onmiddellijk, toen een hem bekende stem vroeg: „Mag ik je wat gezelschap houden, Van der Walle?”

„Zeker, man; zeker, Barendsz. Het kort den langen nacht wat. Maar je bent beter in je bed met dat noodweer. Hoe kom je er door?”

Onder het spreken had hij de uitgedoofde kaars weer doen ontbranden en staarde hij in het gelaat van den schipbreukeling, waarvan hij schrok. De man keek zoo verwilderd!

„Ik kon niet slapen”, zeide hij met schorre stem. „Die wind, die wind maakt me gek”.

„Kom, kom, kalm, Barendsz. Je moet een man wezen”.

„Ja, ik moet een man wezen. Ik weet het wel. Dat zou ik tot een ander ook gezegd hebben. Maar als je er zelf in zit!” Hij rilde en vervolgde: „Als die storm zoo over het eiland raast, zie ik die beiden worstelen met de golven. Krampachtig houden zij elkaar vast. Daar komt een stortzee. Ik zie het voor mijn oogen gebeuren. Met een schreeuw laten zij elkaar los. Zij zinken weg in de diepte. Hu, wat vreeselijk . . .”

Hij bedekte zijn verveerd gelaat met beide handen.

Jacob van der Walle zag den vreemden man met ongerustheid aan: wat deed hij raar; 't was, of hij niet goed bij zijn zinnen was! Wat was dat toch! Wie waren toch die twee, die schipbreuk hadden geleden en over wie hij zoo tobde?

Een onzeggbaar medelijden vervulde zijn hart, zooals hij hen, die veel geleden hebben. Want die kunnen alleen het lijden van een ander verstaan en vatten.

Hij legde zijn breede, ruwe hand op den arm van zijn nachte-

135

bezoekt ook anderen. Heb je mijn vrouw gadegeslagen, toen je bij ons waart? Dacht je, dat zij altijd zóó geweest was. Zij was vroeger een vroolijke vrouw, de zoon in huis. Maar dat is afgelopen. Zij ligt vreeselijk. Ook op dit oogenblik. Want als de storm zoo loeit, kan zij hedemaal niet slapen. Hoor eens. Wij hadden kinderen. Maar wij brachten ze naar het kerkhof, op één na. Een jongen. Hij groeide flink op en voer al met mij op den botter. Hij was een goede kracht. Ook een goede jongen. Wij hadden nooit iets met hem. En wij hadden ons brood, al was het dan niet breed. Maar toen kwam de ellende. Hij wilde met alle geweld van huis weg, naar de groote vaart, naar Indië en zoo. Dat was niet goed van Evert. Evert heette hij, moet je weten”.

Jacob van der Walle zweeg even. Ook Barendsz sprak niet. Hij luisterde naar het verhaal, dat . . . hij kende. Gehoord van den zoon. Nu van den vader. Maar de zoon was nu dood, naar hij stellig vermoedde, al had hij geen zekerheid.

„Om verschillende redenen konden mijn vrouw en ik dat niet toestaan. Het kon eenvoudig niet. Wij weigerden. Dat gaf wel eens tooneelen. Hij was, vooral tegen mijn vrouw, wel eens brutaal. Wij hielden voet bij stuk. Dat kon niet anders. Als ik nu weer voor zoo'n geval stond, zou ik het weer doen. Ik dacht, dat het verlangen naar de groote zee wel zou overgaan, als hij ouder werd. Maar dat was niet zoo. Want wat gebeurde er? Ik was ziek en Evert voer met Simon Krepel, je weet wel, uit. Zij verkochten de visch in Vlissingen, maar daar verdween Evert en liet zich aanmonsteren op een Indiëvaarder. Dat is nu zeven jaar geleden. Zonder afscheid vertrok hij. Nooit hebben wij iets meer van hem gehoord. Zijn moeder hoopt er altijd nog op, dat hij terugkeert, maar ik heb voor mijzelf uitgemaakt, dat Evert dood is, al is het altijd nog mogelijk — dat denk ik ook wel eens — dat hij nog in leven is”.

Weer zweeg Jacob van der Walle.

„Dat was ook een slag, Van der Walle”, zeide Barendsz, op zulk een zonderlingen toon, dat de lichtwachter verbaasd opkeek.

„Zwijg er over, man. Mijn vrouw komt dien slag nooit te boven. Zij komt er nooit meer bovenop. Als je mijn vrouw vroeger gekend had! Zoo'n flinke vrouw. En nu? Je hebt het zelf gezien. Een schim, man. Altijd maar ziek; zieziels dan. Altijd denkt zij aan dien ondankbaren jongen. Toen hij weg was, om niet weer te keeren, moest ik wel een knecht nemen op de boot.

135

Het kon er moeilijk af, maar het moest. Nu, het ging. Maar het ging niet met mijn vrouw, die altijd zoo alleen was. Als ik thuis kwam, bemerkte ik het wel. Gelukkig kreeg ik spoedig het baantje van lichtwachter. Voortaan was ik op den dag altijd thuis. Maar het heeft mij moeite gekost, mijn scheepje te verkoopen. Dat vertel ik je. Doch dat is al lang vergeten. Het is nu goed. Al lijdt mijn vrouw veel onder het verkeerde gedrag van Evert, zij kan met mij toch berusten in Gods wil".

"Je hebt heel wat ondervonden", zeide Barendsz, die met vlijmende smart dacht aan Marijke en Evert, de laatste op weg naar Zierikzee, om het misdrevene weer goed te maken. En — rusten beiden nu op den bodem van het Keeten? Hij moest het wel aannemen, al had hij niet volkomen zekerheid.

"Je hebt heel wat ondervonden", herhaalde hij gedachtenloos.

"Dat wilde ik alleen maar zeggen", betoogde de lichtwachter.

"Je behoeft geen medelijden met mij te hebben. 'k Heb het je alleen verteld, om je aan te toonen, dat de Heere ook anderen van Zijn kinderen bezoekt. We moeten daar geloovig in berusten, man, al valt dat niet altijd mee, al valt dat heel, heel moeilijk".

"Nee, dat valt zeker niet mee. Toen mijn vrouw jaren geleden stierf, kon ik berusten. Maar wat pas is voorgevallen, neen, het is om gek te worden, als ik er aan denk. Dat kan ik niet verklaren".

"Mis, Barendsz, mis", hield Jacob van der Walle vol. "Dat gaat de verkeerde richting uit. 'k Heb het zoeven al gezegd. Als *man* vooral moet je je daartegen verzetten. God zal je helpen, wees er zeker van".

"Je weet niet, wat er gebeurd is".

"Dat weet ik natuurlijk niet. Ik behoef het ook niet te weten. God weet het wel. En Hij zal je sterken, als je Hem vraagt. Maar als het je verlichting geven kan, je moogt het mij wel vertellen. Als het moet, praat ik er met niemand over".

"Het is zoo pijnlijk", zuchtte kapitein Barendsz.

136

Toen ik weer eens thuis was, werd mijn vrouw erg ziek. En zij stierf. Rustig ging zij heen. Zij is Boven, Van der Walle. Dat weet ik heel zeker".

"Gelukkig", vond de lichtwachter. "Daar alleen is de veilige haven".

"'t Was een hard gelag", ging de ander verder. "Voor mij, maar 't meest nog voor mijn dochter. Zij besloot, in het huis te blijven wonen met een dienstmaagd. Zooveel ik kon, kwam ik thuis. In de eerste jaren daarna gebeurde er niets bijzonders. . . . Wat is er?" onderbrak hij zijn verhaal.

Jacob van der Walle was naar het deurtje van de hut gelopen, dat hij opende. Scherp luisterde hij.

"Ik meende iets te hooren", zeide hij. "Maar 't zal wel verbeelding geweest zijn. 't Is hondenweer. Wat zal mijn vrouw weer een slechten nacht hebben".

Beiden luisterden naar het angstwekkend geloei van den storm, die nog in het minst niet in hevigheid afnam.

"Vertel verder, als je wilt", noodde de lichtwachter.

"In de eerste jaren na den dood van mijn lieve vrouw gebeurde er in ons klein gezin niets bijzonders. Vrij geregeld kwam ik thuis. En dan hadden wij prettige dagen. Later kwam ik niet meer alleen thuis. Op de „Prins Willem van Oranje", waarop ik toen stuurman was, werd op zekeren dag een flinke jongen aangemonsterd, een jongen van een jaar of zestien. Hij was een wees. Dat is hard voor zoo'n jongen. Ik raakte bevriend met hem, want ik mocht hem gaarne lijden: Hij was ook een trouwe borst. Er viel niets op hem aan te merken. Bij alle schepelingen was hij gezien. Hij werd nauw aan mij verbonden, ook al, omdat wij op de Spaansche kust een schipbreuk medemaakten. Voorzover ik weet, werden wij alleen gered. In Holland terug, kwamen wij op de vloot. Hij heeft dapper meegevochten in den oorlog met Engeland. . . ."

De verteller zweeg, overmand door de droeve herinneringen. Jacob van der Walle trok er een verkeerde conclusie uit.

"Is de jongen in den oorlog gesneuveld?" vroeg hij, met medelijden in de stem.

Hij dacht er onwillekeurig aan, dat die jongen nu zoo oud als Evert kon zijn. . . .

"Nee, hij is niet gesneuveld. 'k Zal het je precies vertellen. Ik mocht, zoals ik zeide, hem graag lijden. Hij was een trouwe borst en hij beschouwde mij als zijn vader. Hij kwam oorspronkelijk, dat was spoedig te merken, uit een eenvoudig gezin,

138

HOOFDSTUK XVIII.

Het verhaal van kapitein Barendsz.

"Je behoeft het mij volstrekt niet te vertellen", verzekerde Jacob van der Walle nogmaals, zich verwijderend, om naar het flikkerende licht van den grooten lantaarn te zien. "Ik vraag er niet naar. Meen je, het niet te moeten of kunnen zeggen, mij ook goed".

Toen hij terugkeerde, steunde de vreemde man zwaar op het wankel tafeltje, door Kees Evertsen nog gemaakt van aangespoeld hout. Hij verkeerde in heftigen tweestrijd, daar hij het niet met zichzelf eens was, of hij zijn droef verhaal, dat een verrassing en een hevige smart tevens voor den lichtwachter beteekenen zou. . . .

Maar dan opeens had hij een besluit genomen: het was goed, dat hij het wist.

"Ik zal mijn verhaal vertellen", zeide hij met gesmoorde stem.

"Zooals je wilt, Barendsz. Maar het behoeft niet, hoor. Als je meent. . . ."

"Je hebt mij ook alles meegedeeld. Bovendien is het, geloof ik goed, dat ik het doe. Heel kort maar. Het is alleen om het voornaamste te doen".

Hij haalde diep adem. De bestaande wond in zijn eigen hart werd grooter, terwijl hij wist, dat hij die in het hart van den lichtwachter als het ware onbarmhartig openrijten zou.

"Ik ben nooit bang geweest, Van der Walle. Zoowat van kindsbeen af heb ik de zee bevaren, op koopvaardijochten en op oorlogsschepen. Ik ken meer dan de halve wereld en ik heb gevochten met Piet Hein tegen de kapers van Duinkerken en naast Bestevaer Tromp, het laatst als kapitein van de „Zeeland". De slag bij Terheijde, waar Bestevaer sneuvelde, zal ik niet licht vergeten. Je bemerkt dus, dat ik heel wat heb meegemaakt. Maar het laatste is zoo ontzettend, dat het haast niet te vertellen is, vooral niet, als ik dezen storm weer hoor loeien. Dan kan ik niet slapen. En ik weet het zeker: zij moeten verdronken zijn".

"Die twee? Dat waren?" vroeg Van der Walle.

"Dat zal ik vertellen. Ik was getrouwd en woonde al jaren in Enkhuizen. Van Hoorn ben ik afkomstig. Wij hadden één dochter, Marijke. Natuurlijk was ik op zee, maanden aan één stuk. Als ik thuis was, was het altijd voor eenige maanden.

137

waar de Heere God van harte gediend werd. Als wij binnengaats waren, ging hij niet weg. Want hij had geen thuis. Daarom nam ik hem mede naar Enkhuizen. Dat gebeurde nog eens. En nog eens. Wij werden onafscheidelijke vrienden en hij werd ook een zeer goede vriend van mijn dochter. Hij werd, om kort te gaan, mijn aanstaande schoonzoon. En daar was ik trotsch op. Want hij zou een goed schoonzoon zijn en een beste man voor mijn dochter. Ik vertel je het wat uitvoerig. Van der Walle, opdat je straks beter mijn smart zult begrijpen".

"Best, man, best. Vertel alles maar. Wij hebben den tijd. De nacht is nog lang".

"In mijn gedachten voorspelde ik den jongen man, die een flink zeeman geworden was, een goede toekomst. Op de vloot kwam het al uit. Wegens zijn dapperheid benoemde Bestevaer hem tot luitenant. In den slag bij Portland had hij zich onderscheiden. Maar hij was niet blij met die bevordering. Ik begreep niet, hoe het kwam. Nu deed hij wel eens meer vreemd. Dan uitgelaten en dan weer diep in de put. Vooral den laatsten tijd was hij zeer neerslachtig en onrustig. Tenslotte ging mij dat vervelen en vroeg ik op den man af, wat hem scheelde. Eerst gaf hij ontwijkende antwoorden, maar eindelijk kwam het er dan uit. Hij vertelde, dat hij bang was voor den dood, die in den oorlog natuurlijk nog méér op hem loerde dan gewoonlijk op zee. Hij stond niet heel sterk, Van der Walle. Zijn Godsvertrouwen was weg. Als het er ooit geweest was!"

"Het zal er niet geweest zijn, kapitein", meende de lichtwachter. "Als het er werkelijk is, kan er vaak twijfel komen, maar verdwijnen doet het niet meer. Daar zorgt God voor. Hij is een waarnaker van Zijn Woord, Barendsz".

De gewezen kapitein van de „Zeeland" reageerde niet op de laatste opmerking.

"Laat mij dan zeggen, dat hij twijfelde", vervolgde hij. "k Heb hem moed ingesproken en op Jezus gewezen. Die hem alleen redden kon. Maar ik wil wel zeggen, dat ik hem met een bezwaard hart verliet, toen ik kapitein op de „Zeeland" werd en hij als luitenant op de „Brederode" bleef. Wij gingen buitengaats en maakten den slag bij Terheijde mee".

"Dat was een slag, hé?"

"Het was een slag, man. Er waren veel laffe kapiteins".

"k Heb er van gehoord. 't Moet een schande geweest zijn voor onze vloot".

"Een zwarte bladzijde", antwoordde de ander op somberen

139

toon. „En het ergste was, dat Bestevaer sneuvelde. Gansch en al verslagen keerden wij terug. Op de reede van Texel ontmoette ik mijn vriend en aanstaanden schoonzoon weer. Hij was heel wat opgewekter. De slag bij Terheijde, maar vooral het sterven van Bestevaer, dien dapperen man, die toch zoo geloovig was als een kind zijn vader vertrouwt, had hem zoo sterk aangegrepen, dat hij op den terugtocht in radeloze wanhoop tot God om uitkomst bad. En de Heere hoorde hem. Hij kreeg vrede”.

„Gelukkig”, zeide Jacob van der Walle, uit den grond van zijn hart. In spanning volgde hij het verhaal.

„Ja, maar nu komt het pas. Ik vertelde het uitvoerig, omdat het noodig is, om alles goed te begrijpen. Toen hij mij dat meedeelde, kwam er méér los. Het werd een heele biecht. En toen werd het mij duidelijk, wat de reden was van zijn vreemde houding. Hij had een schuldige, onrustige geweten. Het bleek, dat hij mij en ook Marijke en tenslotte alle schepelingen voorgelogen had, dat hij een wees was. Evenals jouw zoon Evert, was hij van huis weggegaan, omdat het hem er niet langer beviel. Hij wilde geen landrot zijn, maar zeeman. Wat zijn vader niet wilde. Hij liep dus weg en maakte de menschen wijs, dat hij vader noch moeder had. Op den duur begon zijn geweten luid te spreken. Hij ging inzien, dat hij verkeerd had gedaan. En toen snakte hij er naar, naar huis terug te keeren en goed te maken, wat hij misdreven had. Ik behoeft hem het verkeerde van zijn doen niet onder het oog te brengen. Hij zag het maar al te goed in. Wij gingen naar Enkhuizen, waar hij natuurlijk alles ook aan Marijke moest vertellen en dat ook deed. Zij was eerst niet best te spreken, maar de liefde overwon. Zij vergaf hem geheel. Als Hij daar boven ons vergeeft onze zonden en verkeerdheden, zouden wij, menschen, dat dan niet doen? ! Dat was dus in orde. Het kwam er nu maar op aan, om, zoo gauw dat kon, naar zijn ouderlijke woning in Zeeland te gaan. Vurig hoopen wij, dat zijn ouders nog zouden leven. In zoowat zeven jaren had hij niets van zich laten hooren . . .”

Hij lette sinds eenige oogenblikken nauwkeurig op zijn toehoorder, die zich onrustig op zijn nouten stoeltje heen en weer bewoog: groote, verbaasde oogen opzette en reeds enkele malen den mond had geopend, om iets te vragen. Barendsz bemerkte het en wilde behoedzaam met zijn verhaal verder gaan.

„Met ons drieën”, dus vervolgde hij, „namen wij een afgedankte, maar nog goede botter, die ons naar Zeeland zou brengen. Maar . . .”

140

dekken. Simon Krepel vond mij en bracht mij hier in Zierikzee. De rest weet je”.

„Waarom heb je het mij niet eerder verteld?” vroeg de torenwachter, met eenig verwijt in de stem. „Je bent toch al een paar dagen op het eiland en zelfs al bij mij thuis geweest”.

„k Heb het met opzet niet gedaan, al kostte het mij moeite. Altijd hoopte ik nog, dat zij gered zouden zijn. Maar de storm bleef woeden. Daarom verloor ik alle hoop. En toen ik vanavond in mijn huisje zat, dat ik gehuurd heb — want 't is mijn bedoeling hier te blijven wonen — en het geloei van den storm vernam, werd ik zoo beangst. Ik zag die beiden naar de diepte zinken. Ik balde mijn vuist van woede naar den hemel. En toen was het mij, of er een schaterlach door mijn huisje klonk. Geheel in de war ben ik naar hier komen loopen. En eenmaal hier, dacht ik: ik moet het maar vertellen, zij komen toch niet terug. En nu weet je alles. Begrijp je nu, dat ik in opstand kom tegen God? Waarom moest dat nu? Alles zou goed komen en ziedaar, zij verdrinken. Is dat rechtvaardig? Ik kan het nog niet inzien, Van der Walle.

Kapitein Barendsz wond zich weer op.

„Ik begrijp je toestand”, zei de ander dof. „Maar toch is het niet goed. God geeft ons geen rekenschap van Zijn daden. Wij hebben slechts geloovig te berusten”.

Zijn lippen trilden.

„Maar je waart daareven toch ook in opstand, als ik 'goed heb gezien”.

„t Is waar”, bekende de lichtwachter. „k Had hef niet gemakkelijk. 't Is ook een zware beproeving. Maar ik ben naar buiten gegaan. En ik heb naar den hemel gekeken, waar onze God woont. En ik heb tot Hem gebeden. Dat moet je in de eenzaamheid doen, alleen met Hem. En Hij heeft tot mij gesproken”.

„Je bent beter dan ik”, vond kapitein Barendsz.

„Stil, stil, man. k Moest gauw naar buiten loopen, om met God in het reine te komen. Hier binnen ging het verkeerd. Ik wilde ook mijn vuist tegen den hemel ballen. Maar buiten, in de eenzaamheid, ging dat niet meer. Daar werden de handen gevouwen. En dat is veel beter. Zoo moet het”.

„Dus nu is het weer in orde?”

„Het is in orde, maat. Als het bij jou nog niet zoo is, maak het dan goed. Loop er niet langer over te morren. Dat is het werk van den duivel, die machtig veel schik heeft, als je in opstand bent”.

142

„Waarheen in Zeeland?” vroeg de ander.

„Naar . . . Zierikzee”, zeide Barendsz langzaam.

Méer kon hij niet zeggen.

Jacob van der Walle was in ontzetting opgesprongen en stond naast zijn bezoeker, dien hij heftig den arm schudde. Zijn oogen, wijd geopend van schrik, staarden den kapitein aan.

„Kerel!”, schreeuwde hij dan met heesche stem, „spreek duidelijker! Over wien heb je het nu eigenlijk? Over . . . over . . . mijn zoon Evert? !”

Weer schudde hij den gewezen bevelvoerder van de „Zeeland” heftig aan den arm, geheel buiten zichzelf.

„Stil, Van der Walle!”, kalmeerde deze. „Met opzet heb ik het je langzaam en uitvoerig verteld. Ik had het over je zoon Evert, die weer terecht gebracht was. Het was heel goed met hem. Maar . . .”

„Och, Heere, Heere!”, jammerde de lichtwachter, „wat zullen we nu nog beleven. Mijn arme vrouw! Nu komt het allerergste nog. Op weg naar huis, om het weer goed te maken, verdronken. Is het zoo niet, Barendsz? Is hij werkelijk verdronken? Met je dochter? O, Heere, geef mijn vrouw en mij kracht, om dit te dragen. Dit is het ergste nog”.

Hij was weer op zijn bankje gezonken en stuttede het hoofd in beide handen. Kapitein Barendsz zag niet, dat groote tranen in die handen drupten . . .

De stilte werd pijnlijk.

Opeens stond Jacob van der Walle op. Zonder een woord te zeggen stapte hij naar buiten en trok de deur van de hut achter zich toe. Hij moest even alleen zijn. Kapitein Barendsz begreep het en liet hem stil begaan.

Het duurde geruimen tijd, eer hij terug kwam. Maar toen hij terugkeerde, zag hij met een paar klare oogen den zeeman aan.

„Ik dank je, dat je het mij zoo voorzichtig mogelijk hebt meegedeeld”, zeide hij met toonloze stem. „Maar vertel nu verder. En ook precies”.

„Er is niet veel meer te vertellen, Van der Walle. We namen een boot. En Marijke ging ook mee. Want zij wilde de ouders van Evert leeren kennen. Niet heel ver van hier, na het Zijn, werden wij door een storm overvallen. Ons scheepje werd plotseling uit elkaar geslagen. Ik hoorde gillen. Maar verder weet ik niet, wat er gebeurd is. Zwemmende wist ik een flink stuk hout te bemachtigen, waarop ik bleef drijven. Er stond een verschrikkelijk hooge zee. Van Marijke en Evert kon ik niets ont-

141

„Ik kan het niet”, klaagde de voormalige kapitein van de „Zeeland”. „k Heb veel meegemaakt. Angst heb ik nooit gekend. Maar als je je eigen vleesch en bloed voor je oogen ziet verdrinken . . .”

„Zijn ze verdronken?” vroeg Van der Walle.

Snel keek Barendsz op.

„Heb je nog hoop?” vroeg hij.

„Niet veel. Dat geef ik toe. Maar evenals jij gered bent, kunnen ook zij het, zou ik denken. Wij behoeven nog allen moed niet op te geven”.

„Was het waar. Hoe zou ik God danken!”

Jacob van der Walle glimlachte flauw.

„Ja, dan zouden wij danken”, merkte hij wijsgeerig op. „Maar als God ons tegenkomt, komen wij in opstand. Is dat in den haak?”

Kapitein Barendsz zweeg, beschaamd als een kind.

Neen, dat was niet in den haak. Hij had waarlijk niet verdiend, dat Marijke en Evert nog gered zouden zijn. Het werd stil in de hut. En het was, of het buiten ook stiller werd. De storm loeide niet meer zoo fel.

„Ik zal vannacht hier maar blijven. Van slaap komt toch niets. Of heb je liever, dat ik wegga?”

„Heelmaal niet. Blijf maar gerust, man”.

„Het is niet gemakkelijk, het je vrouw te vertellen, Van der Walle”.

„Ik zal het voorzichtig doen. Maar het zal wel meevallen. t Zal haar opluchting geven”.

„Zal het haar niet aangrijpen?” vroeg de ander.

„Natuurlijk. Ik zeg toch, dat ik het mijn vrouw heel voorzichtig zal meedeelen? Maar toch zal het haar verlichting geven. Want ik kan zeggen: Evert is niet verloren, moeder”.

„Dat is waar”, bevestigde kapitein Barendsz. „Je kunt dat naar waarheid zeggen. Hij heeft het niet gemakkelijk gehad. Maar vrede in Jezus Christus heeft hij gevonden”.

„Juist. En daarover zaten mijn vrouw en ik zoo te piekeren. Het was vreeselijk, dat hij ons verliet. Een heerlijk zou het geweest zijn, als hij teruggekomen was. Maar het ergste was, dat hij onverzoend was met God. Als hij, zoo redeneerden wij, als hij eens gesneuveld was of verdronken zonder met den Heere in het reine te zijn gekomen. O, wat hebben wij den Heere gesmeekt, den ongehoorzamen jongen weer terecht te brengen! En nu is ons gebed verhoord! Als wij het zoo eens bekijken en

143

dat *moet* toch eigenlijk, hebben wij dan niet dankbaar te zijn?"

In steeds stijgende verbazing luisterde kapitein Barendsz. Hij gevoelde, dat daar iemand zat te praten, die God waarlijk vreesde. Hij werd er klein onder. Want wat betekende, in vergelijking hiermede, dan zijn dienen van God? Ja, als er voorspoed was, dan was alles goed. Maar als de tegenspoed verscheen, dan kwam het er op aan, zich kind van God te toonen!

Hij had er tegenop gezien, de vreeselijke tijding te brengen. En zie, de man, die het ontzettende bericht kreeg, zeide, dat hij dankbaar was, omdat de jongen niet verloren was, maar gered door het bloed van Jezus Christus, Die ook voor dien afgedwaalden, verloren zoon had willen sterven op Golgotha . . .

Toen laat in den morgen de wind was zoo goed als gaan liggen, maar de Oosterschelde, een grauwe, troosteloze water-vlakte, was nog zeer boos . . . aan de Oosterkimpe de eerste lichtstrepes verschenen, die den nieuwen Novemberdag aankondigden, wist kapitein Barendsz, dat in dien nacht de Geest van God in de hut was geweest, de Geest, Die wonderen verricht.

En met moedigen tred en opgeheven hoofd schreed hij naast den lichtwachter over den dijk, op het oude stadje Zierikzee aan, dat ontwaakt was.

„Ga je mee naar binnen?" vroeg Van der Walle.

„Neen, ik ga naar huis. Vanmiddag kom ik aanloopen, als het goed is".

„Best, man. 'k Zal het zoo spoedig mogelijk mijn vrouw vertellen".

De brude mannen scheidden. En Jacob van der Walle stapte zijn huisje binnen. Zoals steeds, was zijn vrouw present, om hem met het eten te wachten.

„Wat een nacht, hé, moedertje?" zei hij opgewekt.

„'t Was verschrikkelijk, Jacob. En ik dacht nog al, dat de storm eindelijk voorbij was".

„Ja, dat had ik ook gemeend. Maar 't kwam anders uit. Je hebt zeker niet kunnen slapen?"

„Ik heb een paar uur flink geslapen, maar werd van schrik wakker. Ik droomde zoo allerakeligst".

„Droomen zijn bedrog, vrouw".

„Natuurlijk. En tóch, Jacob, 't was zoo vreemd. Ik zag Evert, veel grooter natuurlijk, maar ik kende hem wel. Hij wilde over de Schelde naar mij toekomen. Maar in den storm verdronk hij voor mijn oogen. 'k Hoorde hem duidelijk zeggen: „Ver-

144

geving, moeder. God heeft mij ook vergeven". Dat is natuurlijk, omdat wij dat graag zoo willen, niet, Jacob?"

„Misschien wel, moeder. Het kan ook wel zijn, dat je op die manier een boodschap kreeg. Want het is zeer wel mogelijk, dat Evert verdronken is. Als dat nu eens echt waar was, moeder?"

„Ik kan er niet aan denken, Jacob", kreet zij. „Onze jongen zóó, niet verzoend met God en zijn ouders, de eeuwigheid in".

„Maar als Evert nu eens, vóór hij stierf, tot God gekomen is, zou het dan nog zoo erg zijn, als wij hoorden, dat hij verdronken is?"

„Ja, als dat zóó was, dan was het heerlijk. Voor ons was hij dan wel verloren, maar zijn ziel was dan behouden. Als wij tenminste die zekerheid maar hadden".

„Ik dacht wel, dat je zoo spreken zoudt", zeide Jacob van der Walle opgewekt. „Zoo behoort het ook te zijn".

„Maar, Jacob, waarom vraag je dat alles? Wat is er? Ik merk nu, dat je wat hebt. Wat heeft dat alles te betekenen?"

„Ik heb dezen nacht iets van Evert gehoord, moeder", zeide hij, zijn vrouw strak aanziend.

Met groote, verbaasde oogen staarde zij hem aan, om dan, moeilijk sprekend, op te merken: „Dat kan immers niet, Jacob. Je hebt zeker ook gedroomd".

„Neen, moeder, ik heb niet gedroomd. Een man van vleesch en bloed heeft mij van Evert verteld".

„Laat mij niet langer in het onzekere, Jacob", smeekte zij. „Wie heeft je wat van Evert verteld? En wat heeft hij verteld?"

En wie heb je dan vannacht gesproken? Er komt toch niemand 's nachts in den lichttoren?"

„'k Heb den heelen nacht bezoek gehad van kapitein Barendsz, moeder. Hij heeft Evert heel goed gekend".

„Is — onze — jongen — dood, Jacob?" snikte de arme vrouw opeens.

„Met zekerheid is dat niet te zeggen, moeder. Maar naar alle waarschijnlijkheid wel. Ga nu eens zitten. Dan zal ik je alles precies zeggen, net zooals Barendsz het mij heeft verteld".

Op den wrakken stoel bij de vervelooze tafel zat zij, de heemige handen over elkaar in den schoot, groote tranen in de oogen, bevend van emotie. Na zooveel jaren bericht omtrent Evert!

En Jacob van der Walle vertelde. Hij schilderde het verhaal, dat hij in dien nacht vernomen had, voor haar af.

Stil, heel stil, als zittend in een voortdurend gebed, luisterde Everts moeder, ontdaan over dat, wat haar man vertelde.

145

„Op weg naar huis verdronken", mompelde zij dan. „Dat is hard. Heere, moet onze lijdensbeker dan overvloeien?"

„Het is niet zeker, moeder, dat zij verdronken zijn".

Zij schudde het hoofd met het sneeuwwitte haar, in korten tijd van zwart wit geworden, wit van verdriet.

„Dat geloof je eigenlijk ook niet, Jacob. Die kans is heel gering. Op weg naar huis, om alles weer goed te maken, verdronken. De Heere gaat wel een zwaren weg met ons, Jacob".

„Ja, moeder, ja. 't Is moeilijk, om er in te komen. 'k Had het dezen nacht even niet gemakkelijk. Maar Hij zal ons toch niet begeven of verlaten. Heeft Hij het deze zeven jaar gedaan?"

„Neen", antwoordde de vrouw van den lichtwachter, opeens resoluut. „De Heere is een hulp in benauwdheid".

„Krek", vond Jacob van der Walle. „Daar vind ik mijn oude vrouw weer. Deze nacht, hoe vreeselijk ook, is tóch een heerlijke nacht geweest".

Zij begreep hem volkomen.

„Als Evert verdronken is en dat zal wel, dan is hij nu Boven bij onze andere kinderen. En daar wachten zij op ons".

Zij kon niet meer en snikte het uit.

Ook Jacob van der Walle was niet meer in staat, een enkel woord te uiten.

Hij staarde in het kleine tuintje. En dan naar de lucht, waar de grauwe Novemberwolken dreven. Na eenige oogenblikken lette hij weer op zijn vrouw, wier lippen zich bewogen. Zij prevelde een gebed. Hij zette eerbiedig de ruige muts van het hoofd . . .

Zij spraken dien morgen nog veel met elkaar over Evert. En moeder Van der Walle was blij, toen kapitein Barendsz verscheen, die haar krachtig, vol medegevoel, de hand drukte.

„Denk je er ook zoo over, als je man?" vroeg hij, toen hij zijn verhaal nogmaals, maar dan korter, had verteld.

„Zeker, kapitein. Onze jongen is niet voor eeuwig verloren. Dat is onze troost. Hij is gered. Kun je dat ook van je dochter zeggen?"

„Gode zij dank, ja. Ook Marijke is gered".

„Laat ons dan dankbaar zijn".

De stoere kapitein kwam nu geheel tot rust. Hij bleef den geheelen dag. En zij spraken, die drie, over Evert en Marijke, in de vrij stellige overtuiging, dat die beiden rustten op den killen bodem van de Oosterschelde, die misschien hun lijken zou teruggeven . . .

146

HOOFDSTUK XIX.

De redding.

En toch vergisten de drie oudjes in het kleine huisje in de Hoofdpoortstraat te Zierikzee zich heerlijk!

De kille schoot van de Oosterschelde bergde *niet* de lijken van Evert van der Walle en Marijke Barendsz.

Toen, zoo geheel onverwacht, het schepje krakend was omgeslagen, had Evert, spartelend in het onstuimige water van het Mastgat, het allererst aan Marijke gedacht. Hij kon zwemmen als een otter. En met inspanning van alle krachten wist hij zich boven water te houden en te komen in de nabijheid van het meisje, dat hem zoo lief was. Hij greep haar bij de kleren en met den linkerarm gelukte het hem, hij kon later niet verklaren hoe, haar hoofd boven water te houden, al sloeg er wel eens een golf over beiden heen.

Hij besefte evenwel zeer goed, dat hij dat slechts enkele minuten doen kon. Als er geen andere hulp kwam, waren zij onherroepelijk verloren.

„Heere God, help ons", smeekte zijn hart.

En hij zag neer op het bleke gelaat en de gesloten oogen van het meisje.

Op hetzelfde oogenblik stootte iets hard tegen hem aan: 't was, naar hij bespeurde, een zwaard van het stukgeslagen schepje.

Hij kon wel juichen van blijdschap. Maar hij deed het niet. 't Was misschien te vroeg gejuicht. Want het kwam er toen op aan, op het zwaard te klimmen. Als hij alleen was geweest, dan ware het in eenen geluk. Maar in zijn linkerarm rustte Marijke, die het bewustzijn verloren scheen te hebben.

Met bovenmenselijke inspanning gelukte het hem, Marijke op het zwaard te krijgen. Het zware hout kantele bijna, omdat het volle gewicht van het meisje er niet middenop lag. Bovendien kwam er een golf, die het zwaard opnam, zoodat hij er zelf van verwijderd werd.

Maar wéér spande hij alle krachten in en zwom er heen. En toen was hij in een punt des tijds naast Marijke, die hij in het midden van het zwaard trok.

Bij die beweging, vermoedelijk deed hij haar wel pijn, sloeg zij de oogen op.

Hij glimlachte haar toe en schreeuwde dan tegen den wind

147

in : „Wij zijn op een zwaard. Misschien kunnen wij zoo gered worden”.

Maar toen was ook zijn kracht uitgeput. Hij kon niet meer en hij vreesde, het bewustzijn te zullen verliezen. Willoos lag hij daar naast Marijke, maar toch nog krampachtig haar vast houdend . . .

Hoe lang hij zoo gelegen had, wist hij niet. Het konden uren, het konden ook minuten zijn. Maar hij vermoedde van langen tijd. Want toen hij, verstijfd van koude, weer helderder geworden was en zich even oprichtte, bespeurde hij tot zijn ontzetting, dat er geen land te bekennen was.

„Waar zijn wij nu ?” kreet hij.

Marijke kon hem geen antwoord geven, zelfs al had zij het geweten. Want uitgeput van vermoeienis en angst, door en door verkleumd van koude, doornat van het zilte zeewater, dat over het zwaard spoelde, was zij in zwijgen gevallen.

Ondanks de koude, stond het angstzweet op Everts gelaat. Hij vermoedde, dat zij geheel afgedreven waren en in de Noordzee waren terechtgekomen.

Tóch, bij nader inzien, zag het er daar niet naar uit. Zij waren wel afgedreven, maar bevonden zich toch nog in de Oosterschelde.

Wéér richtte hij zich op. Het liefst was hij gaan staan, maar hij durfde niet, vreezende, dat die beweging het zwaard zou doen kantelen. Het kwam hem toen voor, dat hij in de verte een streep zag, dat op land duidde : een dijk van Schouwen ? Of van het land van Ter Goes ? Hij wist het niet. En hij had niet de kracht, om na te denken.

Er verliep weer geruimen tijd. Zij dobberden maar wat, waaruit hij de gevolgtrekking maakte, dat er geen stroom was van betekenis. Hij overwoog, of er niet eenige mogelijkheid was, richting aan het zwaard te geven, maar dat was niet zoo eenvoudig, daar het niet raadzaam was, beweging te maken, ook al niet, omdat Marijke daar roerloos lag.

Opeens uitte Evert een kreet : hij zag een schip met zoo goed als gereede zeilen. Op eenigen afstand voor het voorbij. Hij beseftte, dat er een kans van redding was, wanneer men althans de schipbreukelingen gewaar werd. Hij moest de opmerksomheid trekken.

Dus waagde hij het er op en stond met één sprong midden op het zwaard, heftig met de armen zwaaiend.

En — het schip, niet groot, maar blijkbaar stevig gebouwd, draaide hij : men had hem opgemerkt.

148

„Marijke !” schreeuwde Evert, buiten zichzelf van blijdschap, „daar is een schip ! Ze zien ons ! Ze komen ! We zijn gered !”

Maar Marijke gaf geen antwoord. De schier levenloze gestalte bleef absoluut bewegingloos. Haar krijtwitte gelaat staarde naar boven, de oogen gesloten. Was zij dood ? Het angstzweet brak Evert uit. Hij gaf een door merg en been dringende schreeuw, die op het schip gehoord werd.

Het naderde nu vrij snel. Aan de reeling stonden enkele mannen met touwen gereed. Zij schreeuwden terug, den drenkelingen moed insprekend.

Als ervaren zeeman zag Evert snel in, dat de redding niet vlot zou gaan. De zee, hoewel de wind wat bedaard was, stond nog vrij onstuimig. Het schip kon niet vlakbij hen komen. En het was te bezien, of een boot hen bereiken kon. Men wilde hem touwen toewerpen. Maar zou dat gaan ? En hoe moest het dan met Marijke, die totaal willoos was ?

„Marijke ! Wij worden gered !”

Geen teken van eenig leven.

„Heere, Heere”, bad hij, de handen wringend, „help ons ; laat ons niet omkomen”.

Toen werd hij weer rustiger en kon doordenken. Hij begreep, dat het op handelen aankwam.

Het schip was nu zóó dicht genaderd, dat hij zes leden der bemanning telen kon.

Opeens veranderde het van koers. Maar dat bracht Evert niet in de war : als het zóó kwam aanzetten, als de laatste oogenblikken, dan werd het zwaard met de beide drenkelingen overvaren en dan zonken zij weg in de diepte.

Evert maakte gebaren, die begrepen werden. Want onmiddellijk daarop werd een boot uitgezet, die door drie kerels bemand werd. Met krachtige roeislagen kwamen zij nader, nu eens verdwijnend in een dal, dan weer hoog opgeheven door de golven, die met het ranke bootje een spel dreven.

Ook dit bootje kon niet voldoende naderen. Met kracht wierp één der mannen een touw. Maar het kwam in het water terecht. Ook een tweede poging mislukte. Het was bijna bij het zwaard. Als Evert even voorovergebogen had, had hij het mogelijk kunnen grijpen. Maar hij durfde, met het oog op Marijke, niet veel beweging maken.

De mannen in de boot schreeuwden. Evert verstond het niet, maar begreep het ongeveer wel. Hij wees op het beweginglooze

149

lichaam van Marijke, alsof hij zeggen wilde : ik kan niet veel beweging maken, anders kantelt het zwaard.

„Was, of de mannen in de boot dat inzagen. Zij maakten wanhopige gebaren, daarmede te kennen gevende : dan kunnen we je niet helpen.

De zee sloeg met haar golven en schaterlachte.

Het was een vreeselijke situatie : zóó dicht bij de redding en toch nog verloren gaan ? Radeloos staarde Evert naar de boot, die aanstalten scheen te maken, om terug te keeren.

Opeens nam hij, met een gebed in het hart, een kloek besluit.

Met een geweldige inspanning van alle krachten, zijn spieren zwollen op, nam hij met een snelle beweging Marijke onder den linkerarm. Het was hem op dat oogenblik, of hij de kracht van een reus bezat. Vervolgens liet hij zich met zijn kostbaren last onder den arm in de golven glijden.

De mannen in de boot zagen het aan. Hun hart, anders voor geen klein geruchtje vervaard, stond bijna stil van angst en spanning. Zou het den dappere gelukken zwemmende, waarbij hij alleen zijn rechterarm gebruiken kon, de boot te bereiken ?

Het was een strijd tusschen een jonge, sterke man en de nog vrij kokende golven eener verholgen zee. De mannen hielden den adem in, terwijl zij staarden naar den koenen zwemmer, die werkelijk naderde, al werd hij wel eens teruggeworpen.

Maar dan kwamen de drie mannen tot besef van de werkelijkheid ! Zij moesten ook wat doen.

Zonder dat iets werd gezegd, spontaan grepen zij naar de riemen en roeien uit alle macht naar Evert, die streed met de golven, hijgend onder zijn zwaren last.

Hij voelde een hevige pijn in zijn linkerarm, die Marijke vasthield. Het was de kramp. Met zijn rechterarm maakte hij met den moed der wanhoop, neen — met vertrouwen op God, nog steeds krachtige slagen.

Tot zijn groote vreugde zag hij de boot naderen. Nog twintig meter — nog vijftien — nog tien en nog vijf . . .

„Moed houden, Marijke”, mompelde Evert, die eenvoudig niet meer kon.

Opeens voelde hij, hoe hij vastgegrepen werd en opgetrokken. Vaag, heel vaag, hoorde hij nog een luid, schallend gejuich. En toen verloor ook hij het bewustzijn.

Eerst eenige uren later ontwaakte hij uit zijn bewusteloozen toestand. Zijn gelaatsuitdrukking drukte groote verbazing uit. Hij kon zich aanvankelijk niet herinneren, waar hij zich bevond.

150

„Houd moed, Marijke, houd moed ; daar komt een boot, om ons te redden”, riep hij.

Het antwoord was een hartelijke mannenlach, terwijl een stem zeide : „Dat is niet meer noodig, dappere kerel, jullie bent gered”.

Toen werd Evert helder. Opeens was hij zich alles bewust. Hij richtte zich op in de scheepskooi, waarin men hem, na ontkleed te hebben, had gelegd.

„Hoe is het met Marijke ?” vroeg hij angstig.

„Mijn vrouw, die juist aan boord meever, is met haar bezig, maat. Het komt wel in orde. Gelukkig, dat mijn vrouw aan boord is. Wat hadden wij anders moeten beginnen”.

„Gode zij dank”, zei Evert en sloot de oogen weer.

„Blijf voorloopig maar liggen”, meende de ander. „Dan ben je over enkele uren weer de oude”.

„Wie zijt gij ?” vroeg Evert, de oogen openend.

„Ik heet Petersma, gezagvoerder van dit schip. We zijn op weg naar Vlissingen. We waren er bijna al geweest, als die storm niet was komen opzetten”.

„Maakt zij het goed ?” vroeg Evert weer. Marijke was geen oogenblik uit zijn gedachten.

„Zij was daarheen nog niet bij kennis. Maar dat zal zoolang niet meer duren. Je bent een dappere kerel, dat moet ik zeggen. Het scheelde geen haar, of je waart voor de haaien geweest”.

„Ja”, peinsde Evert hardop. „Het is een wonder. Maar haar vader is verdronken”.

„Wat zeg je ! Er waren toch maar twee mensen ?”

„Ja. Barendsz was al weggeslagen. 'k Heb hem niet weer gezien. Wat een slag, wat een slag !”

„Waar was de reis heen ?”

Evert vertelde in enkele woorden het doel der reis en hoe zij schipbreukeling werden”.

„Naar Zierikzee ? Dan ga je nu een eind de richting uit”, peinsde kapitein Petersma hardop. En dan : „'k zal eens bij mijn vrouw gaan kijken en kom je dan wel vertellen, hoe het daar geschapen staat. Maar je moet me niet te lang aan de praat houden, hoor. 'k Moet bij mijn jongens wezen. Het spookt nog wat, dat merk je wel”.

Ja, dat merkte Evert zeker. Het schip slingerde nog tamelijk. Geruimen tijd later, het schenen Evert uren toe inplaats van minuten, keerde de kapitein opgewekt terug.

„'t Is daar ook in orde, hoor. Maar natuurlijk, zij tobt over

151

haar vader. Mijn vrouw troost haar, zoo goed en zoo kwaad dat gaat".

„Het is ook vreeselijk", meende Evert.

„Dat is het. Maar wees dankbaar, dat jullie gered zijn. Hoor eens, 'k heb er met mijn vrouw eens over gepraat. Wij moeten naar Vlissingen. Dat is een eind van Zierikzee af. En daarom heb ik besloten, om naar het Goesche Veer te gaan en daar van nacht te ankeren. We hebben toch al oponthoud genoeg. Dat beetje kan er nog wel bij. Dan kun jullie in de herberg „Het Veerhuis" intrek nemen. Er zal daar wel eens een visscher uit Zierikzee komen, die jullie meeneemt".

De kapitein zei het op heel gewonen toon, alsof het besluit niets betekende. Maar Evert wist wel beter: de man bracht een offer. Hij ging uit de koers niet alleen, maar was daardoor gedwongen, te overnachten.

„Het is heel vriendelijk, kapitein", zeide hij. „Maar je moet het niet doen. Het is te veel".

De ander negeerde deze woorden totaal.

„Dat houden we dus voor afgesproken", zeide hij. „In het „Veerhuis" kunnen jullie beiden tot rust komen en daarna naar Zierikzee gaan".

Evert begreep wel, dat verder verzet nutteloos was en zweeg maar, te meer, omdat hij in zijn hart met de schikking zeer ingenomen was. Aan het Goesche Veer kwamen elke week visschers uit Zierikzee. En uit Vlissingen zou het niet gemakkelijk zijn, om weg te komen.

En zoo gebeurde het, dat de Evert zoo bekende herberg „Het Veerhuis" — al herkenden de waard en zijn vrouw hem niet — twee schipbreukelingen opnam, van wie de jonge man reeds weer op dreef was. De jonge vrouw was dat nog niet. Zij moest te bed worden gelegd. En het duurde eenige dagen, eer zij in staat was, op te zitten. Met een droeve uitdrukking op het gelaat. Want het verlies van haar vader had Marijke Barendsz ontzettend aangegepen.

Heel vaak turde Evert over de Oosterschelde, of de botters van Zierikzee niet kwamen. Hij zag ze wel visschend, maar het veer van Ter Goes deden ze niet aan. De vangst was zeker niet te best.

HOOFDSTUK XX.

De thuiskomst.

Marijke was geheel aangesterkt en zij had ook weer levensmoed gekregen, zoodat zij naast met Evert overlegde, wat er gebeuren moest. Zij konden toch in het Veerhuis niet blijven. Het beste zou wezen, een schipper te zoeken, die hen naar Zierikzee brengen zou.

Dat was echter niet noodig. Want juist op den middag van den dag, waarop dat besluit genomen was, kwam de waard uit het Veerhuis meedeelen, dat een botter uit Zierikzee in aantocht was.

Evert vloog naar buiten en zag één der vaartuigen, waarop hij in zijn jongensjaren had gevaren. Vol ongeduld wachtte hij op de nadering — stel je voor, dat vader nu eens aan het roer stond! — om in eenen tot zijn verrassing te ontwaren, dat de oude Simon Krepel nog steeds ter vischvangst voer. Want de oude stond daar. Uit duizend zou Evert hem herkend hebben.

Het bootje naderde al meer en had spoedig ligplaats gekozen. Simon Krepel — want hij was het inderdaad, elk jaar zeiden zijn kinderen, dat hij toch eens aan wal moest blijven, maar hij kon het niet — tikte links aan zijn ruige muts, toen hij den vreemdeling vlak bij zijn boot zag, maar hij gaf geen enkel blijk van herkenning, wat niet te verwonderen viel, daar Evert in die zeven jaar enorm veranderd was.

Hij deed eenige stappen naderbij en begaf zich vervolgens op den botter, waar hij naar Krepel de hand uitstreckte, die deze, hoewel stom verbaasd, werktuigelijk aanvatte.

„Dag Krepel", zeide Evert opgewekt.

„Wie ben jij?" vroeg de ander. „Ik ken je niet".

„Je bent toch Simon Krepel uit Zierikzee?"

„Die ben ik? Wat zou dat?"

„Ken je me dan niet meer?"

„Niet méér kennen? Heb ik je dan vroeger gekend?"

„En of! 'k Heb genoeg op mijn broek van je gehad. En ik heb je ook niet netjes behandeld in Vlissingen", zei Evert ernstig.

Het toch ietwat domme gelaat van Simon Krepel was een studie waard.

Onderzoekend zag hij Evert aan.

„Ik kan het haast niet gelooven", zeide de oude visscher dan langzaam, „...neen, dat kan niet, maar ik zou zeggen..."

152

153

hoor eens, nu geen gekheid, ben je Evert van der Walle of ben je het niet? Kerel, zeg het gauw. Er hangt veel van af".

„Je hebt het geraden, Krepel. Ik ben Evert van der Walle. Ik wacht op een botter, om mij naar Zierikzee te brengen met mijn aanstaande vrouw".

Het was nog niet goed tot Simon Krepel doorgedrongen.

„Ben je dan niet verdronken met dat meisje uit Enkhuizen?" Nu was het de beurt van Evert, om zich uitermate verbaasd te toonen: hoe ter wereld wist men nu in Zierikzee...

Maar hij dacht er niet verder over na, daar hem op de tong brandende vragen, die hij schier niet stellen durfde.

„Zooals je ziet, ben ik springlevend, Krepel. Leven mijn vader en moeder nog?"

In spanning zag Evert den ouden visscher aan.

„Zij leven nog", antwoordde Simon Krepel. „En zij maken het naar omstandigheden goed. Je vader is al jaren lichtwachter in de plaats van Kees Evertsen, die gestorven is. Maar hoe kom jij hier, hoe ben je gered? En is dat meisje uit Enkhuizen ook gered?"

Met enkele woorden vertelde Evert.

„'t Is toch een wonder", meende de visscher van Zierikzee. „Maar, Krepel, hoe zit dat nou? Hoe weet je dat alles van mij?"

„Van kapitein Barendsz. Of neen, eigenlijk van je vader, aan wien Barendsz alles heeft verteld", antwoordde Krepel laconiek.

't Was Evert, of hij droomde...

„Van kapitein Barendsz!" schreeuwde hij. Het was een schallende juichkreet. „Is Barendsz dan niet verdronken? Is hij in Zierikzee soms?"

„'k Heb hem drijvend in het Mastgat gevonden en toen meegenomen naar Zierikzee. Hij maakt het goed en hij is dik bevriend met je vader en moeder. Natuurlijk heeft hij hen alles verteld. Zij denken, dat jullie beiden verdronken bent".

„De Heere zij geloofd en geprezen!" zei Evert vol eerbied. „Nu wordt alles nog goed".

„Je moogt God zeker wel danken", meende Simon Krepel, resoluter dan hij gewoon was, zich te uiten. „Verdiend heb je dat alles niet. Je waart een groote kwajongen. En je moeder heeft er veel, heel veel onder geleden. Zij is een oud mensche geworden, alleen door verdriet om jou".

154

„'k Heb er veel berouw over, Krepel", zeide Evert. „Geloof dat gerust van mij. 'k Was op weg naar huis en..."

„Al goed, al goed. 'k Heb er al van gehoord. En je behoeft er mij geen rekenschap van te geven. Wat ga je nu doen?"

„Naar huis natuurlijk. Ik wachtte op een botter uit Zierikzee. Kunnen we met je meevaren? Moet je in Goes visch verkopen?"

„Dat was mijn bedoeling, zooals je goed begrepen hebt. Maar dat zullen we nu maar niet doen, wat er van komt, dat komt er van. Anders moet je hier nog langer wachten. Kunnen we over een half uur vertrekken?"

„Natuurlijk. Maar dat moet je niet doen, Krepel. Hoe moet je dan je visch kwijt raken?"

„Ik kan ze altijd nog in zee teruggooien", meende de visscher laconiek. „Dan wordt ze later wel weer gevangen. Maar dat is gekheid. In Zierikzee raak ik ze ook wel kwijt, al krijg ik er dan minder voor".

„Dat vinden wij dan wel", zei Evert opgewekt, terwijl hij aanstalten maakte, om naar het Veerhuis te loopen.

„Ik weet niet goed, wat je bedoelt, Evert. Maar als je wilt zeggen, dat je mij voor mijn moeite betalen wilt, dan neem ik je niet mee. Goed begrepen? Je bent de visschers van Zierikzee toch nog niet vergeten, wel, al ben je dan luitenant op de vloot geweest?"

Evert lachte hartelijk.

„Neen, trouwe Krepel, ik ben jullie nog niet vergeten. Ik kom weer in Zierikzee wonen".

„Zoo?" zei de ander verrast. „En dan?"

„Met jullie gaan visschen. Er zal toch nog wel een botter te koop zijn? Ik moet heel wat goed maken, Krepel", voegde hij er ernstig bij.

Simon Krepel was geheel tevreden: er kwam een andere Evert van der Walle terug. De visschers van Zierikzee zouden zijn handelwijze op prijs stellen.

„Zó mag ik het hooren", zeide hij. „Dat zijn daden. En die zijn beter dan woorden. Nu word je in Zierikzee vast weer in genade aangenomen".

„Waren ze boos op mij?"

„Hadden ze er soms geen reden voor?" was de logische weder-vraag.

„Ja", erkende Evert. „Ik heb slecht gehandeld. Heeft moeder zooveel geleden? Is zij ziek, Krepel?"

„Ziek niet. Maar je zult haar niet meer kennen. Zij is door en

155

door vermagerd van verdriet. En zoo oud, zoo oud. En je vader is spierwit. Maar nu wordt alles weer goed".

Onder het spreken waren zij in het Veerhuis aangeland, waar Evert Marijke spoedig, maar voorzichtig op de hoogte stelling ging. Even later kwam zij te voorschijn, om kennis met Simon Krepel te maken en uit diens mond nogmaals te vernemen, dat haar vader in blakenden welstand in Zierikzee vertoefde.

Een half uur later koerste de botter naar Zierikzee. Het was prachtig weer. En bij het roer, waar Simon Krepel zijn pijpje slopte, zaten Evert en Marijke. De eerste vertelde van zijn zwerftochten en Simon Krepel verhaalde van het weinige, dat in Zierikzee was voorgevallen. Zoo vloog de tijd om en vóór zij er erg in hadden, gleed het bootje het Dijkwater in en staarde Evert op het stadje met tranen in de oogen. Hij wees Marijke verschillende plekje aan, ook den lichttoeren, waar hij zoo vaak bij Kees Evertsen had vertoefd en waar nu zijn vader wachtte was.

"En nu moeten wij geen domme streken uithalen", zeide Krepel opeens, "want je moeder zou het besterven van schrik en blijdschap. Jullie kruipen straks in het achteronder. Dan loop ik naar huis, Evert en ga voorzichtig vertellen, dat jullie er zijn. Blijft dus in het achteronder tot ik jullie halen kom". "We kunnen best meegaan", meende Evert voortvarend, "en even buiten wachten".

"Wees nu niet eigenwijs en doe, wat ik zeg", commandeerde Simon Krepel. "Als je vader en je moeder eens op straat waren en zagen ons aankomen..."

"Laten wij even wachten, Evert", vond ook Marijke, hoewel zij er naar snakte haar vader en haar aanstaande schoonouders te ontmoeten.

Evert zag tenslotte in, dat het het verstandigst was, den raad van Krepel op te volgen. Toen de botter dan ook werd vastgemaakt in de haven, waren die beiden niet te zien, maar wachtten zij met klimmend ongeduld en hevig verlangen op de terugkomst van den ouden visscher, die, zoo vlug als zijn stramme beenen het toelieten, zich spoedde naar het huisje in de Hoofdpootstraat, waar hij niet alleen Van der Walle en diens vrouw, maar ook kapitein Barendsz aantrof.

"Daar hebben we Krepel weer eens", zeide Jacob van der Walle. "Goede vangst gehad, Simon?"

"Een bovenste beste, Jacob", antwoordde de visscher vrolijk. "In mijn gansche leven nog nooit zoo'n vangst gehad".

156

Ook Jacob van der Walle voelde die neiging in zich opkomen, maar een blik op zijn vrouw, die overstelp was van vreugde en dankbaarheid, weerhield hem.

"Zeg aan Evert, dat wij hem met blijdschap wachten", zeide hij tegen Barendsz, die, begrijpend, knikte.

Het was Simon Krepel niet mogelijk, den zich haastenden Barendsz bij te houden. Hij nam het den gewezen kapitein van de "Zeeland" niet kwalijk en liet hem tenslotte maar vooruitloopen.

Zoo bereikte kapitein Barendsz de haven en speurde rond, daar hij den botter van Krepel niet kende. Zoals hij verwacht had: Evert stak zoo nu en dan het hoofd buiten het achteronder, om zich er van te vergewissen, of Krepel nog niet naderde. Hij zag kapitein Barendsz en gaf een schreeuw van vreugde.

In een oogwenk was Barendsz aan boord en omhelsde Marijke, terwijl hij Evert stevig de hand drukte.

"Kinderen, kinderen, wie had dat kunnen denken! God zij geloofd!"

De stoere zeeman kon van aandoening voorloopig geen woord meer spreken en wenkte, dat zij met hem zouden meegaan. "En vader? En moeder?" vroeg Evert, nóg ongerust over de ontvangst.

"Ik moest namens hen zeggen, dat zij met blijdschap op je wachten. Ga vast vooruit, Evert. Wij volgen wel".

Evert snelde, als had hij vleugels onder de voeten, naar huis, waar hij onstuimig zijn moeder in de armen viel en toen de hand van zijn vader greep.

"O, vader: moeder, vergeef mij, zooals God mij heeft vergeven", smeekte hij met een stem, schor van aandoening.

"Het is je al lang vergeven, jongen. We zijn dankbaar, dat je weer terug bent", zeide Jacob van der Walle. "We kunnen den Heere er niet genoeg voor danken".

"Ja, nu is het goed".

En toen hilde Evert....

"Waar is...?"

"Hier ben ik, moeder".

En Marijke Barendsz trad binnen. De beide vrouwen, de oude en de jonge, omhelsden elkaar, als kenden zij elkaar reeds jaren. "Ik verloor een zoon en krijg een zoon en dochter weer", juichte moeder Van der Walle. "God is goed".

Nu eerst zag Evert pas, hoe ontzettend zijn moeder verouderd was. Simon Krepel had gelijk. Alleen niet hierin, dat hij zijn

158

"Nou, nou, nu overdrijf je wel wat. Wat hadden we vroeger geen geweldige vangsten!"

"Zoo'n vangst als nu heb ik nog nooit gehad, Van der Walle. 't Is eerlijk en zuiver de waarheid. Ook wel veel visch, maar dat niet alleen. Ik heb op de Schelde iets gehoord. En dat kom ik eens even vertellen. Maar nu moet je niet schrikken. Je moet niet vergeten, dat er zooveel gepraat wordt".

"Je hebt wat van Evert gehoord, Simon", riep moeder Van der Walle, die reeds even in spanning zat, daar zij bemerkte, dat de visscher zoo vreemd deed.

Ook de beide anderen waren er nu van overtuigd: Simon Krepel verraadde zich door zijn houding.

"Zeg het maar, Simon. Ook het ergste kunnen wij dragen. Zijn Evert en de dochter van Barendsz gevonden? De lijken aangespoeld?"

"Dat is het nou maar net, kerel. Er wordt beweerd, dat zij in leven zijn".

Kapitein Barendsz sprong in eenen op en riep met forse stem: "Zijn ze gered? Man, laat ons niet langer in het onzekere".

"Ze zijn gered, kapitein", antwoordde de visscher nu. "Ze drevén en zijn opgepikt door een schip, dat hen aan het veer van Ter Goes heeft afgezet. Het is geen praatje. Ik weet het zeker. Ze zullen wel naar huis komen, als er gelegenheid is".

"De Heere zij geloofd en geprezen!" snikte vrouw Van der Walle. "Jacob, hoor toch eens, Evert is gered!"

"Is het waar, Krepel?" ...

Simon Krepel nam de vraag niet kwalijk.

"t Is, zooals ik het zeg, Van der Walle".

"Wil je met mij naar het veer van Ter Goes gaan?" vroeg kapitein Barendsz. "k Wil ook wel alleen, als ik je botter hebben mag".

"Dan ga ik mee", besliste Jacob van der Walle. "Voor het licht zal ik vannacht wel een plaatsvervanger vinden".

"Hoe heb ik het nou?" vroeg Simon Krepel laconiek. "Als ik daar nu aan het veer van Ter Goes kom en ik spreek daar je zoon en de dochter van den kapitein in levende lijve, dacht je dan, dat ik ze daar zou laten en niet meebrengen naar hier?"

"Zijn ze al in Zierikzee?" riep Jacob van der Walle. En zijn vrouw zat op den stoel te beven van emotie.

"k Heb ze meegebracht, mijn vriend. Blijft nu allen rustig. Dan zal ik ze gaan halen".

"Ik ga met je mee", besliste Barendsz.

157

moeder niet zou herkennen, al was zij geworden gelijk een schim.

Dan keek hij naar vader. Zilvergrijs waren diens haren. En dat voor zoo'n jonge man nog. Het was alles om hem. Zijn hart kromp ineén van smart...

Maar als hij dan de gelaatstreken van beiden aanschouwde, die een onbeschrijfelijke blijdschap uitdrukten en hij zag in hetzelfde vertrekje, waar hij zoo vaak in volten opstand was geweest, kapitein Barendsz en Marijke, zijn aanstaande vrouw, dan verklikte hem dat gezicht: de Heere had alles wel gemaakt en hem niet gedaan naar zijn zonden.

159

INHOUD.

HOOFDSTUK.	BLADZ.
I. DE LICHTWACHTER	3
II. EVERT VAN DER WALLE	9
III. DE WAARSCHUWING VAN EEN OUD MAN	16
IV. VADER, MOEDER EN ZOON	23
V. EIGEN ZIN GEVOLGD	32
VI. AANGEMONSTERD	41
VII. DE VERWIJDERING	48
VIII. AANGELOST VAN ZIJN POST	56
IX. DE OPVOLGER	64
X. DE STORM	72
XI. OORLOG !	82
XII. HET SCHIP VAN OORELOGE	89
XIII. MET TROMP IN ZEE	97
XIV. DE ONRUST VAN EVERT VAN DER WALLE	105
XV. DEN DOOD VOOR OOGEN	114
XVI. DE BEKENTENIS EN HET GEVOLG	120
XVII. DE VREEMDE MAN	128
XVIII. HET VERHAAL VAN KAPITEIN BARENDZ	137
XIX. DE REDDING	147
XX. DE THUISKOMST	153
